

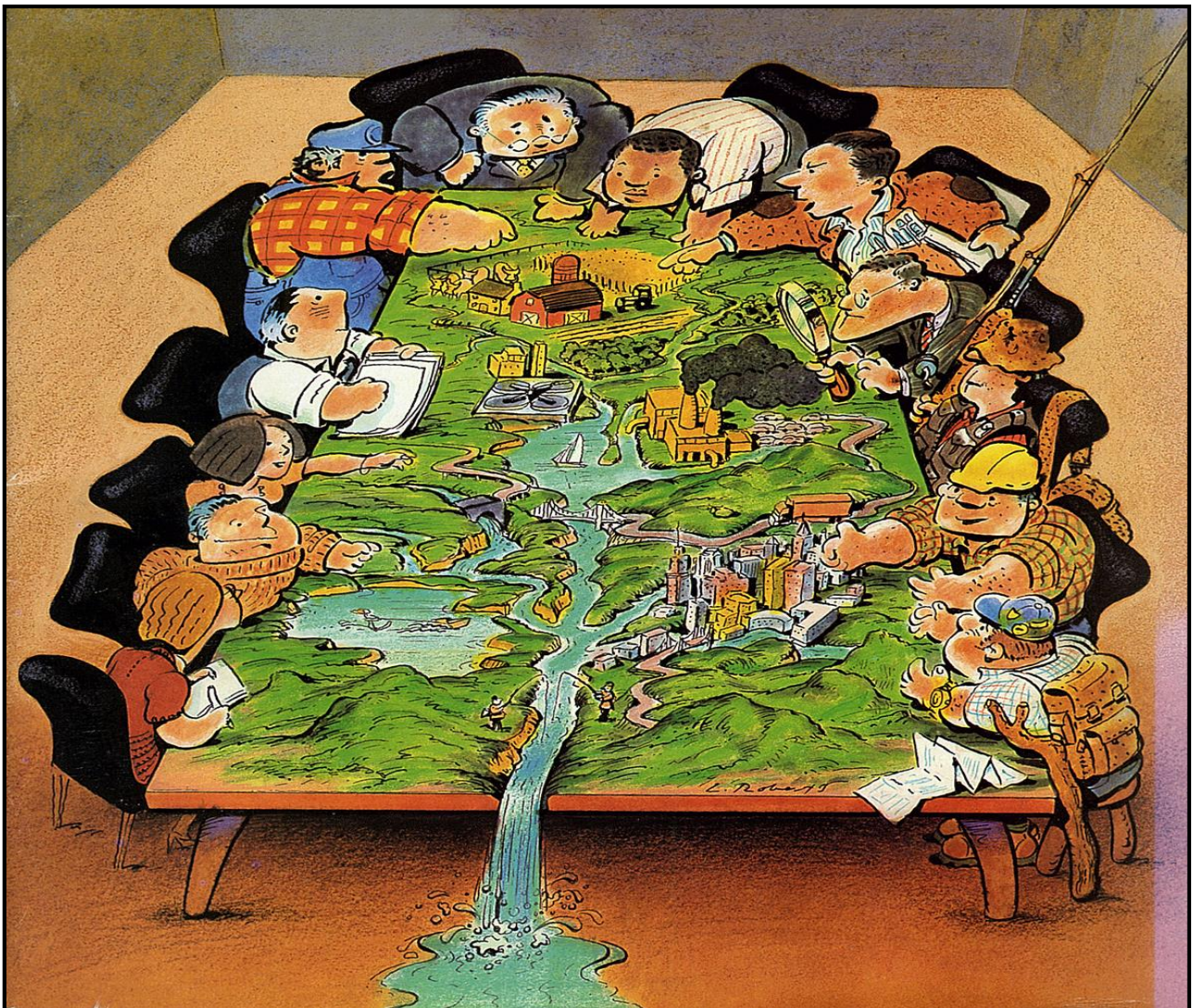

vann fra fjell til fjord

Versjon 160502

Oppsummering av spørreundersøkelse

Evaluering av vannforskriftarbeidet 2010 - 2015

Kilde til figur: EU-kommisjonen 2007

Innhold

1. Innledning	2
2. Rangering av utsagn basert på statistikk	3
3. Oppsummering av evaluering og forbedringsforslag.....	6
4. Oversikt over respondenter	11
5. Detaljert gjennomgang for de ulike tema	13
A. Måloppnåelse	13
B. Kunnskapsgrunnlaget og sektorenes bidrag til kunnskapsgrunnlaget.....	18
C. Helhetlig vannforvaltning	22
D. Vannregionmyndigheten.....	28
E. Forvaltningsplan med miljømål	34
F. Tiltaksprogram med forslag til tiltak.....	40
G. Medvirkning og informasjon.....	46
H. Nasjonal referansegruppe	52
I. Nasjonal koordinering - Direktorsgruppen	55
J. Nasjonal koordinering - Miljødirektoratet som koordinerende	60
K. Veiledning og verktøy	66
L. Samlet vurdering	74

1. Innledning

Vi står ved et vannskille. Første runde med å utarbeide regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer for hele landet er avsluttet. Planene er godkjent i fylkestingene, og ligger til departementsgodkjenning før de skal rapporteres til ESA.

Planene skal følges opp og tiltaksprogrammene gjennomføres i årene 2016-2021, tiltak skal være operative og rapporteres ved utgangen av 2018. Planene skal revideres hvert sjette år, første gang innen utgangen av 2021.

Fordi vannforvaltningsplanene skal revideres regelmessig er det viktig at vi benytter muligheten til å lære mest mulig av denne første, landsdekkende planleggingsfasen 2010 - 2015. Dette vil gi et grunnlag for å gjennomføre forbedringstiltak som kan forbedre, effektivisere og forenkle arbeidet i kommende faser, og samtidig legge grunnlaget for bedre, reviderte planer i 2021.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført i oktober og november 2015. Totalt ble spørreundersøkelsen sendt til nær 1400 aktører fra alle mulige nivåer innen vannforvaltning, hvorav om lag 250 responderte. Kjernegruppen på 123 involverte i vannforvaltningen bestod av direktoratsgruppen, nasjonal referansegruppe, vannregionmyndigheter, fylkeskommuner, og prosjektledere i vannområdene. Her fikk man en svarprosent på over 38 %.

Spørreundersøkelsen hadde spørsmål med lukkede svaralternativer samtidig som det er mange åpne kommentarfelt. Resultatene fra undersøkelsen blir dermed både statistikk, men ikke minst en stor mengde kvalitative data som gir dypere innsikt i de erfaringer og konkrete forbedringsforslag som aktører fra ulike nivå besitter.

De 44 utsagnene med lukkede svaralternativer var «positive» utsagn basert på målsetninger og oppgaver i vannforskriften, plan- og bygningsloven, samt mandater og oppdragsbrev. Totalt sett var respondentene mer enige enn uenige til 42 av 44 utsagn, noe som må sies å være et svært positivt resultat. For å gi en indikasjon på hvilke tema/utfordringer som har størst forbedringspotensial er utsagnene rangert i tre grupper etter grad av enighet: 1) utsagnene som respondentene er mest enige i, 2) utsagnene som respondentene er middels enige i, og 3) utsagnene som respondentene er mest uenige i. Dette presenteres på sidene 5-7.

Hensikten med undersøkelsen var å framskaffe et bredest mulig vurdering fra alle nivåer, å samle kommentarer på utfordringer i arbeidet, og særlig å motta konkrete forbedringsforslag for kommende faser. Fullstendig, usortert oversikt over innkomne kommentarer og forbedringsforslag er tilgjengelig på prosjekthotellet for Nasjonal referansegruppe og Direktoratgruppen.

Miljødirektoratet har sortert de innkomne kommentarene og forbedringsforslagene som grunnlag for dette dokumentet. Deretter ble prioriteringer drøftet på møter med Nasjonal referansegruppe og Direktoratgruppen i midten av februar. Disse er deretter innarbeidet med blå bakgrunnsfarge i tabellene, og tall i parentes som angir score i prioriteringen.

På basis av diskusjonene har Miljødirektoratet sammenstilt utkast til et notat med konkrete forbedringsforslag (hovedgrep) som behandles av Nasjonal referansegruppe og Direktoratgruppen i annen halvdel av april, og oversendes Departementsgruppen i løpet av mai. En oppsummering vil bli presentert på Nasjonal vannmiljøkonferanse høsten 2016.

Det vil være viktig å få gjennomført flest mulig av forbedringstiltakene så tidlig som mulig i fasen 2016-2021, slik at vi får en enklere og mer effektiv gjennomføring i neste periode.

2. Rangering av utsagn basert på statistikk

2.1 Utsagnene som respondentene er mest enige i¹

Måloppnåelse

- Arbeidet med vannforskriften bidrar til at vi nærmere oss målene.

Kunnskapsgrunnlaget

- Kommunene bidrar med sin informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene (i tråd med pbl § 3.2)
- Regionale og statlige sektormyndigheter (inkludert fylkeskommunene) bidrar med sin informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene (i tråd med pbl § 3.2)

Helhetlig vannforvaltning

- Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner bidrar til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser (i tråd med pbl § 1.1)
- Planleggingen etter vannforskriften fremmer helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng gjennom samordning og samarbeid mellom berørte aktører (i tråd med pbl § 3.1)
- Vedtatte vannforvaltningsplaner blir et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet (i tråd med pbl § 3.1).

Vannregionmyndigheten

- Vannregionmyndigheten koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i henhold til tidsfristene som er angitt (§ 21)
- Vannregionmyndigheten koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i nært samarbeid med vannregionutvalget (§ 21)
- Vannregionmyndigheten arbeider for at det oppnås enighet om utkast til forvaltningsplan i vannregionutvalget (§ 26)

Tiltaksprogram med forslag til tiltak

- Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til å utrede forslag til tiltak innenfor sine ansvarsområder (§ 22)

Medvirkning og informasjon

- Vannregionmyndigheten legger i samarbeid med vannregionutvalget til rette for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt (§ 27)
- På forespørsel gis det tilgang til bakgrunnsdokumenter og opplysninger som er brukt ved utarbeidelsen av forvaltningsplaner, i samsvar med miljøinformasjonsloven (§ 27)

Veiledning og verktøy

- Veilederne knyttet til planprosess (planprogram, vesentlige vannforvaltningsspørsmål, medvirkning og samråd, regional forvaltningsplan)
- Vann-Nett sikrer tilgang på miljøinformasjon for faglige institusjoner, interessegrupper, myndigheter og allmennheten
- Vannportalen gir deg mulighet til å følge med på arbeidet med helhetlig vannforvaltning

¹ I en relativ rangering utgjør dette den tredjedelen av utsagnene som respondentene er mest enige i. Sum av helt og delvis enig er over 66,7 %, justert for at «vet ikke / ikke relevant» er fjernet. Forholdet enig/uenig er over 4, her er altså respondentene 4 ganger mer enige enn uenige i utsagnene.

2.2 Utsagnene som respondentene er middels enige i²

Vannregionmyndigheten

- Vannregionmyndigheten gir i nødvendig utstrekning rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet i vannområdene (§ 23)

Forvaltningsplan med miljømål

- Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner bidrar til å utrede premissene for fastsettelse av miljømål innenfor sine ansvarsområder (§ 22)
- Godkjente forvaltningsplaner blir et godt grunnlag for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen (i tråd med § 29 og pbl § 8.2)

Nasjonal referansegruppe

- Nasjonal referansegruppe gir synspunkter og råd til Direktoratgruppen i arbeidet med å gjennomføre vanddirektivet og vannforskriften i Norge
- Nasjonal referansegruppe bidrar med synspunkter på temaer og problemstillinger som Direktoratgruppen ønske rå få drøftet.
- Nasjonal referansegruppe holdes løpende informert om arbeidet

Direktoratsgruppen

- Direktoratgruppen bidrar til kompetanseutvikling og erfaringsutveksling

Miljødirektoratet som koordinerende

- Miljødirektoratet koordinerer arbeidet på direktoratsnivå på en hensiktsmessig måte
- Miljødirektoratet leder Direktoratgruppen og Nasjonal referansegruppe på en hensiktsmessig måte
- Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med organisasjonene i Nasjonal referansegruppe
- Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med sektorene i Direktoratgruppen

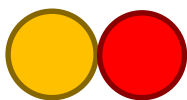
Veiledning og verktøy

- Veilederne knyttet til kunnskapsgrunnlaget (karakterisering, klassifisering og overvåking) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene
- Veilederne knyttet til tiltaksprogram (tiltaksanalyser, regionalt tiltaksprogram) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene
- Vann-Nett tilbyr muligheten å gi innspill til vannforvaltningen i forhold til deres arbeid

Samlet vurdering

- Vi er på rett vei for å nå alle miljømålene

² I en relativ rangering utgjør dette den tredjedelen av utsagnene som respondentene er middels enige i. Dette er altså gruppen som ligger mellom de utsagnene respondentene er mest enige i (forrige side), og de utsagnene som respondentene er mest uenige i (neste side). Gruppen inkluderer også utsagnene med størst andel «vet ikke / ikke relevant».

2.3 Utsagnene som respondentene har delt syn på, eller er uenige i³

Kunnskapsgrunnlaget

- Det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for vannforvaltningsarbeidet (§ 1)

Vannregionmyndigheten

- Vannregionmyndigheten legger til rette for at arbeidet i vannområdene skjer på en faglig forsvarlig måte og innen fastsatte frister (§ 23)

Tiltaksprogram med forslag til tiltak

- Tiltaksprogrammene er sektorovergripende og bygger på gjennomførte analyser og vurderinger (§ 25)
- **Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til overslag over kostnadene ved tiltak og angivelse av det rettslige grunnlaget for å gjennomføre tiltakene (§ 25) - (Dette er ett av de to utsagnene der respondentene er mer uenige enn enige).**

Medvirkning og informasjon

- Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner sikrer åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser (i tråd med pbl § 1.1)

Direktoratsgruppen

- Direktoratsgruppen legger til rette for en helhetlig vannforvaltning som er samordnet på tvers av sektorer, og som er systematisk og kunnskap
- Direktoratsgruppen sikrer at det utvikles nødvendig veiledning og verktøy for arbeidet
- Direktoratsgruppen bidrar til samordning i vannregionutvalg og i vannforvaltningsarbeidet lokalt
- Direktoratsgruppen bidrar til involvering og medvirkning for alle interessenter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

Miljødirektoratet som koordinerende

- Miljødirektoratet veileder tydelig, og har god oppfølging
- Miljødirektoratet skiller rollen som nasjonalt koordinerende og rollen som fagdirektorat på en ryddig måte

Samlet vurdering

- Vi bruker ressursene rett i vannforvaltningen
- Vi prioriterer de riktige utfordringene i vannforvaltningen
- **Alle de ulike aktivitetene og aktørene i vannforvaltningen trekker i samme retning og bidrar til måloppnåelse for vannforskriften. - (Dette er ett av de to utsagnene der respondentene er mer uenige enn enige).**

³ I en relativ rangering utgjør dette den tredjedelen av utsagnene som respondentene har delt syn på eller er uenige i. Sum av helt og delvis uenig er fra 20 til 50 %, justert for at «vet ikke / ikke relevant» er fjernet. Forholdet enig/uenig er under 3, her er altså respondentene mindre enn 3 ganger mer enige enn uenige i utsagnene. Kun for to av utsagnene er det overvekt av uenig over enig.

2. Oppsummering av spørreundersøkelsen: Statistikk og innspill om opplevde utfordringer og forbedringsforslag

I denne delen av dokumentet gis det en kort, deskriptiv gjennomgang av resultatene fra evalueringen, både statistikk og kommentarer knyttet til utfordringer og forslag til forbedringstiltak. Den korte beskrivelsen av utfordringer og forbedringstiltak er basert på prioritering i Direktoratsgruppen og Nasjonal referansegruppe i februar 2016. Bokstavmarkeringen av avsnittene her henviser til inndelingen av underkapitler i kapittel 5, der man også finner detaljene i form av både statistikk og kommentarer.

Forklaring på fargekoder:

- Hører til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.
- Hører til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.
- Hører til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på, eller
- Er ett av de to utsagnene som respondentene er uenige i

A. Måloppnåelse

● Det er stor enighet om at arbeidet med vannforskriften bidrar til at vi nærmer oss målene om god økologisk og kjemisk tilstand, og dermed beskyttelse og bærekraftig bruk av vann.

Måloppnåelsen hemmes særlig av uavklarte målkonflikter, mangel på finansiering, manglende politisk forankring og manglende ansvar for felles mål.

Prioriterte forbedringstiltak for å styrke måloppnåelsen er særlig tydeligere styringssignaler fra departementene med tanke på å pålegge direktoratene deltakelse, gi tydeligere og tidligere målavklaringer, sikre en langsiktig/forutsigbar ressursituasjon, tydeliggjøre regionalt handlingsrom, og bedre formidling og opplæring basert på eksempelvassdrag.

B. Kunnskapsgrunnlaget

● Det er delt syn på om det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for vannforvaltningsarbeidet, med en ganske høy andel uenige.

● Det er stor enighet om at kommunene bidrar med informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene.

● Det er stor enighet om at regionale og statlige sektormyndigheter (inkludert fylkeskommunene) bidrar med informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene.

Årsakene til at det ikke har vært fremskaffet nødvendig kunnskapsgrunnlag er særlig variabel sektorinvolvering, at eksisterende kunnskap ikke er brukt i tilstrekkelig grad, og at det har vært vanskelig å skjønne roller og organisering i kunnskapsarbeidet.

Prioriterte forbedringstiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget er særlig å få mer tydelige overordnede «direktiver» til underliggende organ om deltakelse og roller/ansvar, aggregering av kunnskap til relevant nivå (vannområde), samt å få på plass en bedre og mer ensartet lokal organisering med fast lokal koordinator.

C. Helhetlig vannforvaltning

● Det er stor enighet om at arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner bidrar til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

● Det er stor enighet om at planleggingen etter vannforskriften fremmer helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område sees i sammenheng.

● Det er også stor enighet om at vedtatte vannforvaltningsplaner blir et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet.

Helhetlig vannforvaltning hemmes særlig av manglende ressurser til kunnskap og oppfølging, og overordnede målkonflikter.

Prioriterte forbedringstiltak for å få en mer helhetlig vannforvaltning er tydeligere nasjonale føringer, prioritering og ressurser til arbeidet, og å fremheve gode eksempler.

D. Vannregionmyndigheten

- Det er stor enighet om at vannregionmyndighetene (VRM) koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i henhold til tidsfristene.
- Det er stor enighet om at VRM koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i samarbeid med vannregionutvalget.
- Det er stor enighet om at VRM arbeider for at det oppnås enighet om utkast til forvaltningsplan.
- Det er middels enighet om at VRM i nødvendig utstrekning gir rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet i vannområdene.
- Det er delt syn på om VRM legger til rette for at arbeidet i vannområdene skjer på en faglig forsvarlig måte og innen fastsatte frister.

En viktig utfordring for vannregionmyndighetenes rolle er varierende politisk forankring av oppgavene, og uklarhet i hva som ligger i «myndighet» begrepet.

Prioriterte forbedringstiltak for vannregionmyndighetenes rolle er gjennomgang og tydeliggjøring av roller og ansvar i vannregionene, og at rollen som regional planmyndighet respekteres.

E. Forvaltningsplan med miljømål

- Det er middels enighet om at sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til å utrede premissene for fastsettelse av miljømål innenfor sine ansvarsområder.
- Det er middels enighet om at godkjente forvaltningsplaner blir et godt grunnlag for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen.

Viktige utfordringer for arbeidet med forvaltningsplan med miljømål er usikkerhet knyttet til miljømålfastsettelse (generelt, begrunnelse, pålitelighet), uklarheter knyttet til sektormyndighetenes roller i vannregionutvalget, og at vannforskriftarbeidet er isolert fra areal- og samfunnsplanleggingen.

Prioriterte tiltak for å styrke arbeidet med forvaltningsplaner er at det må bygges mer samstyring («vifølelse»), og planene må bli mer presise med tydelig prioritering. Vannforvaltningsplanene må samordnes med areal- og kommuneplaner, og det er behov for mer målrettet veiledning mot definerte målgrupper.

F. Tiltaksprogram med forslag til tiltak

- Det er delt syn på om tiltaksprogrammene er sektorovergripende og bygger på gjennomførte analyser og vurderinger:
- På den ene siden er det bred enighet om at sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til å utrede forslag til tiltak innenfor sine ansvarsområder.
- På den andre side er respondentene uenige i at sektorer og kommuner har bidratt til overslag over kostnadene ved tiltak.

Viktige utfordringer for arbeidet med tiltaksprogram med forslag til tiltak er at forslagene til tiltak kom for sent slik at det ikke ble tid til å prioritere og lage tiltakspakker. Varierende deltakelse fra sektormyndigheter, for stor detaljeringsgrad av tiltakene, og et komplisert forhold mellom regionale prioriteringer og «business as usual» i nasjonale prioriteringer er også opplevd som utfordringer.

Prioriterte forbedringstiltak for å styrke arbeidet med forvaltningsplan er bedre prioritering av tiltak og fordeling over planperioder, å synliggjøre virkemidlene og forenkle tiltaksmodulen, og å avklare forholdet mellom regionale og nasjonale prioriteringer.

G. Medvirkning og informasjon

- Det er stor enighet om at vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget legger til rette for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt.
- Det er stor enighet om at det på forespørsel gis tilgang til bakgrunnsdokumenter og opplysninger som er brukt ved utarbeidelsen av forvaltningsplaner, i samsvar med miljøinformasjonsloven.
- Det er delt syn på om arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner sikrer åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser.

Viktige utfordringer for informasjon og medvirkning er at det er ulik forståelse/forventing om hva medvirkningen skal gå ut på, at det er krevende å tilpasse medvirkningen til ulike aktører og faser, og at det er vanskelig å få til lokal medvirkning i vannområder som mangler koordinator.

Prioriterte forbedringstiltak for å styrke medvirkning og informasjon er bevisstgjøring om gjensidige forventninger til medvirkning, at alle lokale vannområder bør ha koordinatore, bedre formidling og opplæring med bruk av eksempelvassdrag, og at det må tas i bruk et klarere språk uten faguttrykk slik at visjonen når fram til folk flest og skaper engasjement. Det er også ønskelig at Kommunal – og moderniseringsdepartementet deltar i Direktoratgruppen, da de ikke har noe plandirektorat.

H. Nasjonal referansegruppe

- Det er middels enighet om at Nasjonal referansegruppe (NRG) gir synspunkter og råd til Direktoratgruppen i arbeidet med å gjennomføre vanndirektivet og vannforskriften i Norge.
- Det er middels enighet om at NRG bidrar med synspunkter på temaer og problemstillinger som Direktoratgruppen ønsker å få drøftet.
- Det er middels enighet om at NRG holdes løpende informert om arbeidet.

Viktige utfordringer for Nasjonal referansegruppe er at gruppen har ikke et bevisst forhold til eget mandat, at det er sprikende interesser i gruppen, og at de blir for mye informasjon i motsetning til konsultasjon fra Direktoratgruppen.

Prioriterte forbedringstiltak for å styrke Nasjonal referansegruppe er at Direktoratgruppen må bruke NRG mer aktivt til konsultasjon, og at NRG selv må være mer proaktiv med tanke på sitt eget mandat. Tydeligere politisk signal om hva som forventes/er avgjort vil gjøre det mer relevant/enklere å delta.

I. Direktoratgruppen

- Det er middels enighet om at DG bidrar til kompetanseutvikling og erfaringsutveksling.
- Det er delt syn på om Direktoratgruppen (DG) sikrer at det utvikles nødvendig veiledning og verktøy for arbeidet.
- Det er delt syn på om DG legger til rette for en helhetlig vannforvaltning som er samordnet på tvers av sektorer, og som er systematisk og kunnskapsbasert.
- Det er delt syn på om DG bidrar til samordning i vannregionutvalg og i vannforvaltningsarbeidet lokalt.
- Det er delt syn på om DG bidrar til involvering og medvirkning for alle interessenter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Viktige utfordringer for Direktoratgruppen er gruppens funksjon, rolle og arbeidsmetode. Det kan bli mye prat (informasjon) og lite aksjon (beslutninger).

Prioriterte forbedringstiltak for Direktoratgruppen er å klargjøre roller og arbeidsmetoder, å skille på saker til beslutning og saker til informasjon, og å etablere mer «vi»-følelse og felles forståelse i gruppen. Det er også ønskelig at Kommunal – og moderniseringsdepartementet deltar i Direktoratgruppen, da de ikke har noe plandirektorat.

J. Miljødirektoratet som koordinerende

- Det er middels enighet om at Miljødirektoratet koordinerer arbeidet på direktoratsnivå på en hensiktsmessig måte.
- Det er middels enighet om at Miljødirektoratet leder Direktoratsgruppen og Nasjonal referansegruppe på en hensiktsmessig måte.
- Det er middels enighet om at Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med sektorene i Direktoratsgruppen.
- Det er middels enighet om at Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med organisasjonene i Nasjonal referansegruppe.
- Det er delt syn på om Miljødirektoratet veileder tydelig, og har god oppfølging.
- Det er delt syn på om Miljødirektoratet skiller rollen som nasjonalt koordinerende og rollen som fagdirektorat på en ryddig måte.

Viktige utfordringer for Miljødirektoratet som koordinerende er uklare forventninger til leveranser fra sektormyndighetene, og at man bruker for lang tid på prinsipielle avklaringer.

Prioriterte forbedringstiltak for Miljødirektoratet som koordinerende er å oversette en nasjonal fremdriftsplan til en konkret handlingsplan med klare føringer til sektormyndighetene, og å ha klare saksfremlegg med beslutningsforslag.

K. Veiledning

På spørsmål om veilederne er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene er det:

- Stor enighet knyttet til veiledning til planprosess (planprogram, vesentlige vannforvaltningsspørsmål, medvirkning og samråd, regional forvaltningsplan);
- Middels enighet om veiledning til kunnskapsgrunnlaget (karakterisering, klassifisering og overvåking)
- Middels enighet om veiledning til tiltaksprogram (tiltaksanalyser, regionalt tiltaksprogram).

Viktige utfordringer for veiledningen er at veilederne er for lange, tunge og har for komplisert språk, at veilederne derfor blir vanskelige å oppdatere, at arbeidsoppgavene på vannområdenivå burde hatt mer fokus, samt at det mangler kobling mellom vannforskriftens mål og brukermål.

Prioriterte forbedringstiltak for veiledningen er å få til korte og presise veiledere eventuelt med vedlegg og faktaark, vurdere å slå sammen veiledere til en overbyggende veileder eller se temaene mer i sammenheng, og ha økt innsats på seminarer, kurs og opplæring. Det er særlig behov for ny eller bedre veiledning knyttet til tiltaksprogram og kostnadsoverslag.

K. Verktøy

- Det er stor enighet om at Vannportalen gir deg mulighet til å følge med på arbeidet med helhetlig vannforvaltning.
- Det er stor enighet om at Vann-Nett sikrer tilgang på miljøinformasjon for faglige institusjoner, interessegrupper, myndigheter og allmennheten.
- Det er middels enighet om at Vann-Nett tilbyr muligheten å gi innspill til vannforvaltningen i forhold til deres arbeid.

Viktige utfordringer for Vann-nett er brukervennlighet, at basen må være oppdatert og troverdig, og at det må være mulig å se aggregert informasjon på vannområde- og vassdragsnivå.

Prioriterte forbedringstiltak for Vann-nett er kvalitetssikring og konsistenssjekk (tilstand – miljømål - tiltak), samt rendyrking av roller og ansvar med tanke på kunnskapsgrunnlag og innlegging av data.

L. Samlet vurdering (styrker – svakheter – muligheter – trusler)

- Det er middels enighet om at vi er på rett vei for å nå alle miljømålene.
- Det er delt syn på om vi bruker ressursene rett i vannforvaltningen.
- Det er delt syn på om vi prioriterer de riktige utfordringene i vannforvaltningen.
- Respondentene er uenige i at alle de ulike aktivitetene og aktørene i vannforvaltningen trekker i samme retning og bidrar til måloppnåelse.

Styrker med gjennomføringen av vannforskriften er bl.a. at intensjonen om helhetlig fokus styrker vannmiljøet sammenliknet med sektorvis behandling. Arbeidet samler alle aktørene, påvirkninger sees i sammenheng, og alle bidrar mot felles miljømål. Arbeidet gir økt bevissthet om godt vannmiljø, og økt oppmerksomhet på vannmiljøproblemer. Vi har fått et bedre og mer enhetlig og økosystembasert kunnskapsgrunnlag. Arbeidet gir grunnlag for åpne og demokratiske prosesser med deltakelse og medvirkning regionalt og lokalt

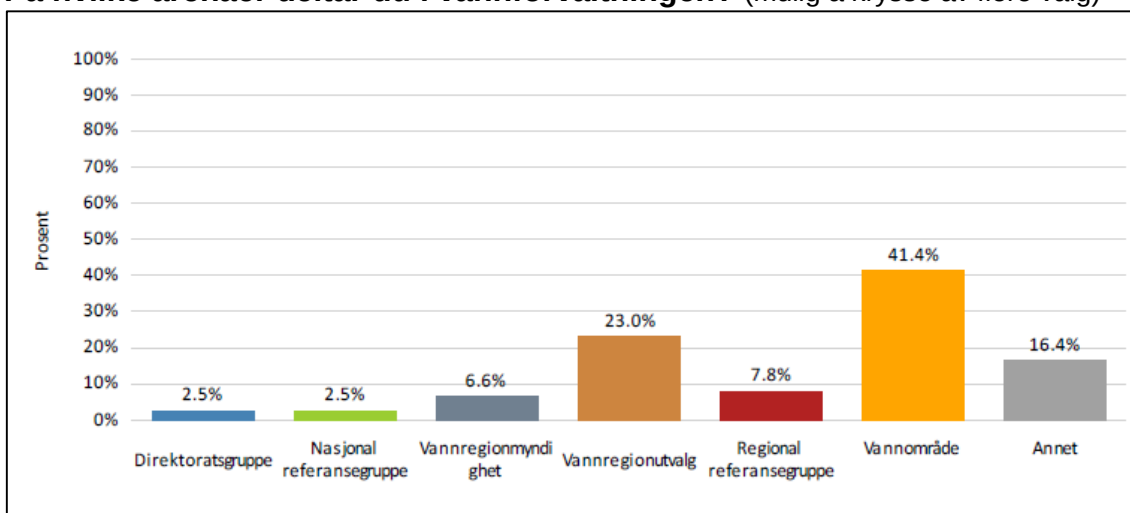
Svakheter med gjennomføringen av vannforskriften er bl.a. at arbeidet mangler helhetlig nasjonal satsing og politisk forankring, arbeidet har uklar avgrensing og det er mangel på prioriteringer. Det blir for mye «business as usual». Planprosessene oppfattes som tunge, kompliserte, og for byråkratiske.

Prioriterte punkter under forbedringspotensial/muligheter er at myndighetene hever seg over sektortankegangen og får til mer «samstyre» – mer sektorovergripende arbeid med virkemidler. Det må også prioritere tydeligere etter tema eller geografisk virkeområde, med tilhørende allokering av midler. Det er også viktig å framsnakke og spisse budskapet om hva er vi holder på med i vannforvaltningen.

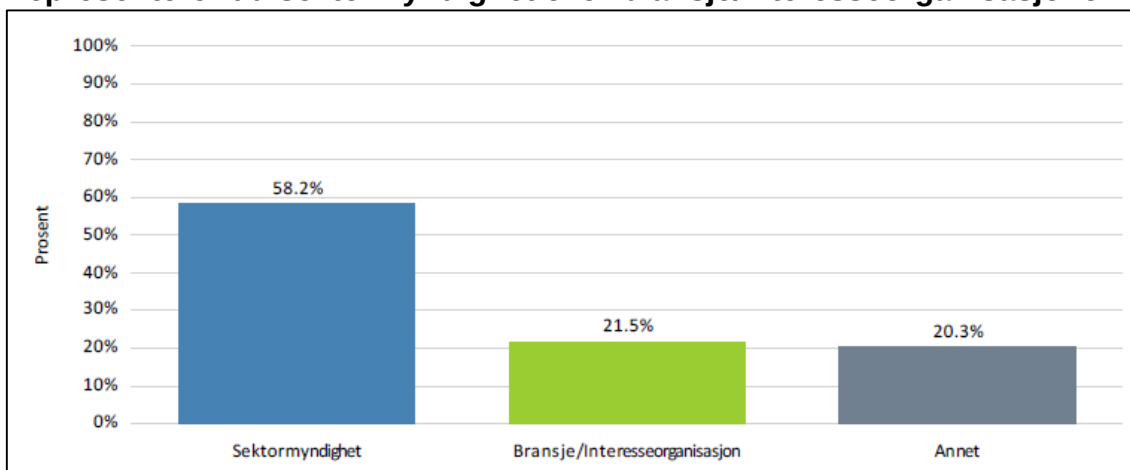
Potensielle trusler mot en vellykket gjennomføring av vanndirektivet er at vi får urealistiske planer som ikke gir konkrete resultater, og at vi har vedvarende uavklarte spørsmål (målkonflikter) på sentralt hold. Andre trusler er manglende finansiering av overvåking, prosess, bemanning og tiltaksgjennomføring, samt manglende avklaring av prosesser, roller og ansvar. Det er også en trussel at arbeidet kan bli for detaljert og komplisert, og oppleves som en byråkratisk øvelse.

4. Oversikt over respondenter

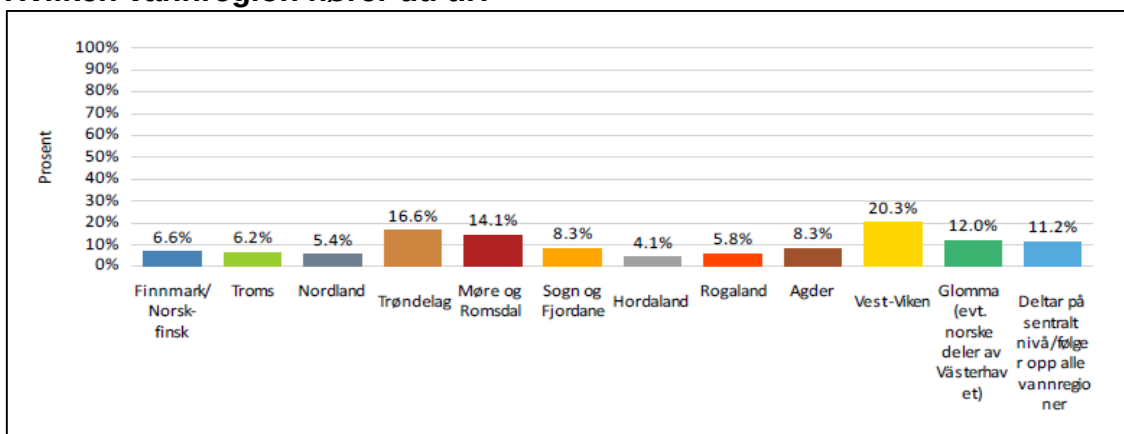
På hvilke arenaer deltar du i vannforvaltningen? (mulig å krysse av flere valg)

Representerer du sektormyndighet eller bransje/interesseorganisasjoner?

Hvilken vannregion hører du til?

Hvilken myndighet representerer du?

Navn	Prosent
Kommune	43,1%
Fylkeskommune som er vannregionmyndighet	5,1%
Fylkeskommune er ikke er vannregionmyndighet	5,1%
Miljømyndighet	19,0%
Energi- og vassdragsmyndighet	5,1%
Landbruksmyndighet	8,8%
Fiskerimyndighet	1,5%
Mattilsyn	6,6%
Vegvesen	2,9%
Jernbarneverk	1,5%
Kystverket	2,9%
Mineralforvaltning	0,0%
NGU	0,0%
Forskning	0,7%
Annet	4,4%
N	137

Hvilken bransje/interesseorganisasjon representerer du?

Navn	Prosent
Energi	22,0%
Industri	3,3%
Vann og avløp	9,9%
Landbruk	8,8%
Skogeiere	1,1%
Havbruk	2,2%
Huseiere	1,1%
Havner	1,1%
Miljø- og friluftsansjon	23,1%
Vasskraftkommuner	11,0%
Annet	29,7%
N	91

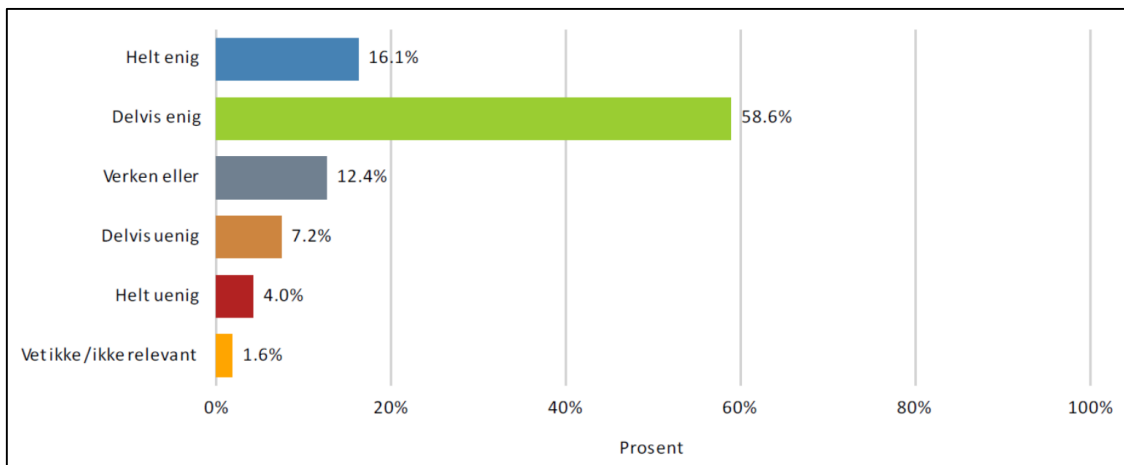
5. Detaljert gjennomgang for de ulike tema

A. Måloppnåelse

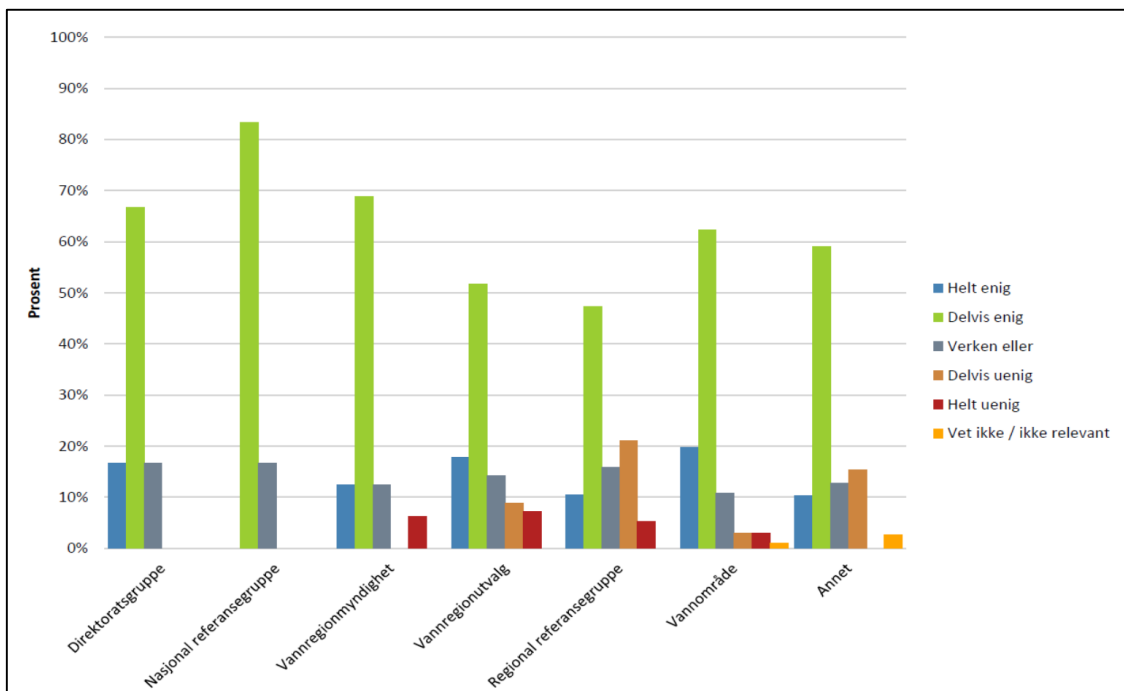
Vannforskriften sikrer en helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene (§ 1). Alt overflatevann (elver, innsjøer, kystvann) beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes, slik at man når minst god økologisk og kjemisk tilstand (§ 4).

I tillegg er det særlige miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster (§ 5), grunnvannsforekomster (§ 6), mål om reduksjon/stans av utslipp av prioriterte stoffer (§ 7), samt beskyttelse av eksisterende og fremtidige drikkevannsforekomster (§ 17).

1. Hvor enig eller uenig er du i at arbeidet med vannforskriften bidrar til at vi nærmere oss målene som er beskrevet over?

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

Kommentar: Spørsmålet «Hvor enig eller uenig er du i at arbeidet med vannforskriften bidrar til at vi nærmere oss målene» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

A. Måloppnåelse – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Overordnet	Om målene nåes gjenstår å se. Det avhenger særlig av tiltaks-gjennomføring, men en del er fornøyd med miljømålene
	Det gjøres en innsats for vann uavhengig av vannforskriften
	Manglende helhetlig tenkning svekker måloppnåelse
	Vannforskriften bidrar til mer kunnskap og oppmerksomhet
Statlig styring	Målkonflikter nasjonale (sektor) mål versus regionale lokale mål (VRM) (6)
	Uavklarte målkonflikter (ingen tar tak eller har mandat?) (5)
	Manglende engasjement/politisk forankring på alle nivå (3)
	Manglende ansvar for felles mål (sektortankegang) (3)
	Svak vannforskrift hindrer måloppnåelse (sterke krefter i vannkraftindustrien m.m. strider mot forskriften)
	Vannforskriften og andre lovverk (uendret sektorlovverk, ingen nye hjemler innført, drikkevannsforskriften er sterkere enn vannforskriften)
	Utydelig styring og retningslinjer hindrer måloppnåelse (byråkrati)
	Mye byråkrati, vanskelig med oppfølging, komplekst, lite konkret
	Komplisert regelverk, begrep og definisjoner bidrar til svekking
	Manglende ansvar og avklaring nasjonalt, men også regionalt og lokalt hindrer måloppnåelse (dårlig styring fra sentralt hold, NVE har ikke vært klar på handlingsrommet)
	Lite samsvar/koordinering mellom sektormyndigheter svekker måloppnåelse (beskytter sine interesser)
	Nasjonale retningslinjer brytes i innspill og veiledning
	Målkonflikter svekker vannforvaltningas gjennomføringsevne (departement/stat, sektor tar ikke upopulære avgjørelser)
	Vannkraft/regulerte vassdrag (dårlig balanse med hensyn til bærekraftig bruk i vannkraftsektoren, usikker om miljømål som foreslås er gunstige fra et samfunnsperspektiv, økonomisk og miljømessig perspektiv). Kostnader/tapte inntekter
	Dårlig forankring i ledelsen
	Usikkerhet omkring miljømål til SMVF
	Komplisert regelverk, begrep og definisjoner bidrar til svekking
	Utfordringer i samarbeid med andre land

Ressurser	Mangel på langsiktig finansiering (5)
	Mangel på finansiering/ressurser hindrer måloppnåelse (ikke nok bevilgninger, ikke nok ressurser satt av til arbeidet) (1)
	Mangel på finansiering av tiltak spesielt hindrer måloppnåelse
Organisering	Vannområdene har ikke nok mandat, eller manglende betingelser (1)
	Måten arbeidet er organisert på burde gjøres bedre for å sikre en bedre vannforvaltning (rotete, utydelig og uforutsigbar prosess, manglende plassering/fragmentering av ansvar)
	Misnøye med arbeidet til vannregionmyndigheter, prosjektledere og til vannforvaltningsplaner (enkelttema og -saker er nevnt)
	Kommunens engasjement og prioriteringer er for dårlige (krevende å få god forankring)
	Ønskes mer involvering av kommunen
	Manglende engasjement lokalt svekker måloppnåelsen
Planarbeidet	Vannforekomstfokuset er for detaljert (2)
	Manglende prioritering (manglende prioriteringsverktøy) (1)
	Dårlig/manglende kunnskapsgrunnlag svekker måloppnåelsen
	Viktig å oppnå faglig troverdighet - bidrar til måloppnåelse. Viktig med faglige begrunnede prioriteringer
	Målene er for lite ambisiøse
	Målene er for ambisiøse
	Mangler samsvar mellom miljømål og tiltak
	At tiltak mangler eierskap er problematisk
Verktøy og veiledning	Vann-Nett er lite brukervennlig
	Vann-Nett fungerer godt
Diverse tema	Avrenning fra saltet vintervei
	Kystvann problematisk (påvirkninger ikke tatt med, kartlegging ikke god nok)
	Vannforskriften er ikke tilpasset artsfattige økosystemer eller forvaltning av utnyttbare ressurser
	Kjemisk tilstand har for lav prioritet

A. Måloppnåelse – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Styringssignaler fra departement til direktorat (pålegge deltakelse, tydeliggjøre regionale handlingsrom) (6)
	Tydeligere og tidligere nasjonale målavklaringer (4).
	Styrke vannforskriften som nasjonal føring
	Raske og tydelige beslutninger
	Det må bli slutt på "pekeleken" og ansvaret for å nå målene gjennom aktive tiltak må poengteres på alle aktuelle nivå. De store truslene mot vannmiljøet må presiseres, og det må ikke godtas noen utsettelse uten en konkret plan for gjennomføringen.
	Nasjonale myndigheter må fremstå som omforent slik at dette ikke fører til uklar ledelse
	Tydeligere krav til sektorene mtp å la vannforskriften stå over sektorinteresser (kraftverk, fiskeri, mm)
	Avpolitisering av prosessen og derav større realitetsorientering
	Klarere mandatfordeling fra regjeringens hold, slik at man unngår motstridende nasjonale føringer
	Når gjeldende nasjonale føringer er avklart, sørge for at de som har utformet føringene selv også etterlever og opprettholder disse føringene i sitt arbeid.
	Romsligere tidsfrister
	Formålet med vannforskriftarbeidet må strammes inn
	Internasjonalt samarbeid på mange nivåer
	Arbeidet med vannforskriften må være forankret hos ledelsen.
	Jobbe med å se sammenhenger mellom ulike lovverk og få til tilstrekkelig forankring til vannforvaltningsarbeidet på ulike forvaltningsnivå
Ressurser	Forutsigbar/langsiktig ressursituasjon (inkludert kunnskapsgrunnlaget og vannområder) (5)
	Mer økonomiske midler til å øke kunnskapsgrunnlaget (2)
	Forutsigbar bevilgning og prioritering (1)
	Økonomisk støtte for å bevare organisering i vannområdene
	Øremerke statlige midler til problemkartlegging og overvåking
	Nasjonal satsing og økte bevilgninger til lokale vannmiljøtiltak
	Økt bevilgninger til vannprøvetaking og generelt heve kunnskapsnivået.
	Nødvendige personellressurser og økonomiske ressurser (til etater som pålegges deltakelse, til fylkeskommunene, regionrådene og kommunene for å i vare ta arbeidet)
	Det må settes inn mer ressurser til å samordne tiltakene på tvers av sektormyndighetenes arbeid. Det er behov for bedre finansiering av tiltak, for å sikre at nødvendige tiltak gjennomføres
Organisering	Være mer bevisst på hvilke områder vannforskriften faktisk utgjør en positiv forskjell i forhold til nasjonale forhold og forvaltning, og starte med det. Ikke gå løs på alt/prioritere alt samtidig.
	Myndighet til å avgjøre hvilke mål og foreslåtte tiltak som skal gjennomføres flyttes til et organ som står over de enkelte sektormyndigheter

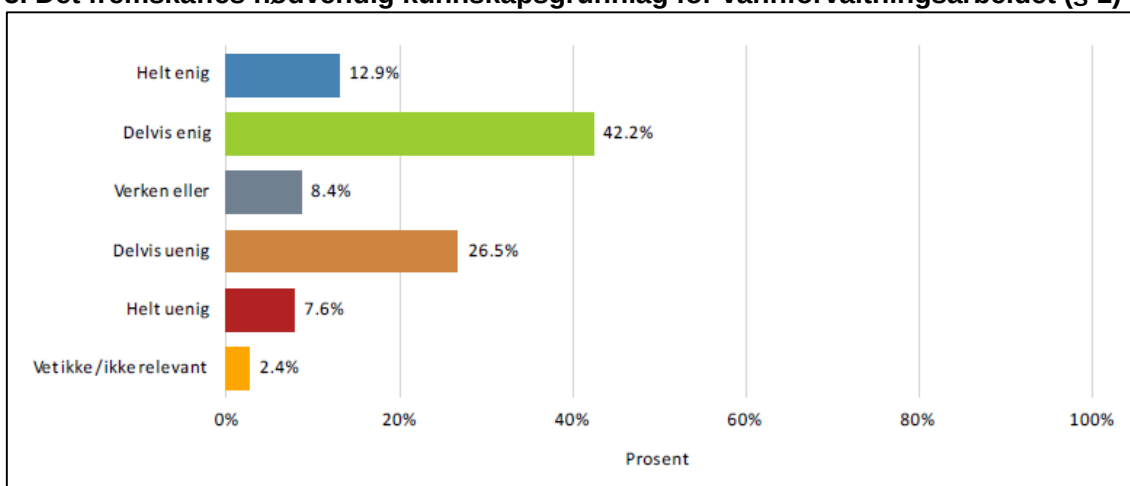
	Bør kanskje se på hele organiseringen av arbeidet og vurdere om det vil være mer hensiktsmessig å basere den på ordinære administrative grenser framfor dagens vannregion- og vannområdegrenser.
	Om vi kommer til å nå vannmiljømålene er helt avhengig av om en makter å gjennomføre de foreslåtte tiltakene. For å få til dette må organiseringen av vannområdene formaliseres på en mer langsiktig måte enn det har vært til nå. Og økonomisk er en avhengig av at alle bidrar, også staten via bidrag via fylkeskommunen
	Forvaltningen regionalt har ikke maktet å mobilisere lokal landbruksforvaltning i tilstrekkelig grad. Her er et stort forbedringspotensial.
	Større transparens i arbeidsprosessene.
Planarbeidet	Planer / tiltaksprogram på mer overordnet (vassdrags) nivå. (2)
	Forenkling av planprosess. Gjøre planprosessen mer forståelig. Ha veiledninger klare når det er bruk for dem. Forenkle krav til planer.
	Det er avgjørende at det ikke bare blir en registrering av vannkvalitet, men også en studie av levende organismer i forhold til deres miljø. Nå må en komme seg ut i terrenget på en helt annen måte enn det som er gjort. Mye lokal kunnskap er ikke kjent gjennom Vann-Nett. Det må utarbeides en plan for gjennomføring med klare ansvarsforhold.
	Tettere oppfølging av prosjektledere. Kalle inn til felles synfaring slik at aktører kan samhandle og lære av hverandre.
	Kutte betraktelig ned på antall vannforekomster
	Planarbeidet må involveres på en mye bedre måte. Det er flust av småtiltak (særlig utbygning) i og rundt vassdrag som har så liten effekt at de ikke påvirker vannforekomstene som et enkelt tiltak. Men alle vet at mange slike tiltak plutselig kan gi et stor belastning. Dette bør det settes mer fokus på.
	Sentral virkemiddelanalyser må gjennomføres. Helhetlig vannforvaltning innebærer også innsats på å beskytte viktige brukerinteresser. At mikroorganismer (bakterier m.m.) ikke har direkte betydning i vannarbeidet reduserer lokal interesse for tiltaksgjennomføringen og skjevfordeler innsatsområder. Brukermål må få økt status i neste planperiode- skal lokal interesse og medvirkning for vannarbeidet øke.
	Mangelfulle virkemidler
	Det må ligge til grunn en helhetlig kost/nytte-vurdering som omfatter hensyn til flomsikring, klima, forsyningssikkerhet og verdiskapning.
	Mye større vekt på handling, mindre vekt på å få riktig klassifisering av vannmiljøtilstanden. Spare utredningene til de stedene det virkelig er tvil om årsak og virkning.
	Bør lovforankre at gjennomføringen av tiltak skal være helhetlig- altså vurdert sammen- ikke hver sektor enkeltvis for da får man ikke prioritert rekkefølge på tiltak- ei heller hvilken sektor som bør gjøre hva- og når.
Verktøy og veiledning	Bedre formidling og opplæring basert på eksempel vassdrag. (4)
	Synliggjøre de gode eksemplene
	Vann-nett oppdateres i tråd med faktaopplysninger.
	Alt veiledningsmateriell må være klart før man begynner neste plansyklus og kjøreregler må være avklart slik at det blir en enhetlig prosess.
Informasjon og medvirkning	Fortsette arbeidet og muligens satse på bedre formidling.
	Vi må bli flinkere til å synliggjøre de gode eksemplene; der det er gjort tiltak med gode resultater, og hva dette innebærer for folk flest. Informasjon må komme ut til innbyggerne i kommunene og det må tydeliggjøres at dette er som følge av arbeidet med vannforskriften. Jeg tror det vil øke engasjementet - ingen er negative til rent vann, mer fisk osv. Engasjement hos folk vekker forhåpentligvis politisk interesse, og det er nødvendig.
Diverse	Marin bunnfauna i fjordene våre er i svært liten utstrekning kartlagt. Dette bør det settes av ressurser til.

B. Kunnskapsgrunnlaget og sektorenes bidrag til kunnskapsgrunnlaget

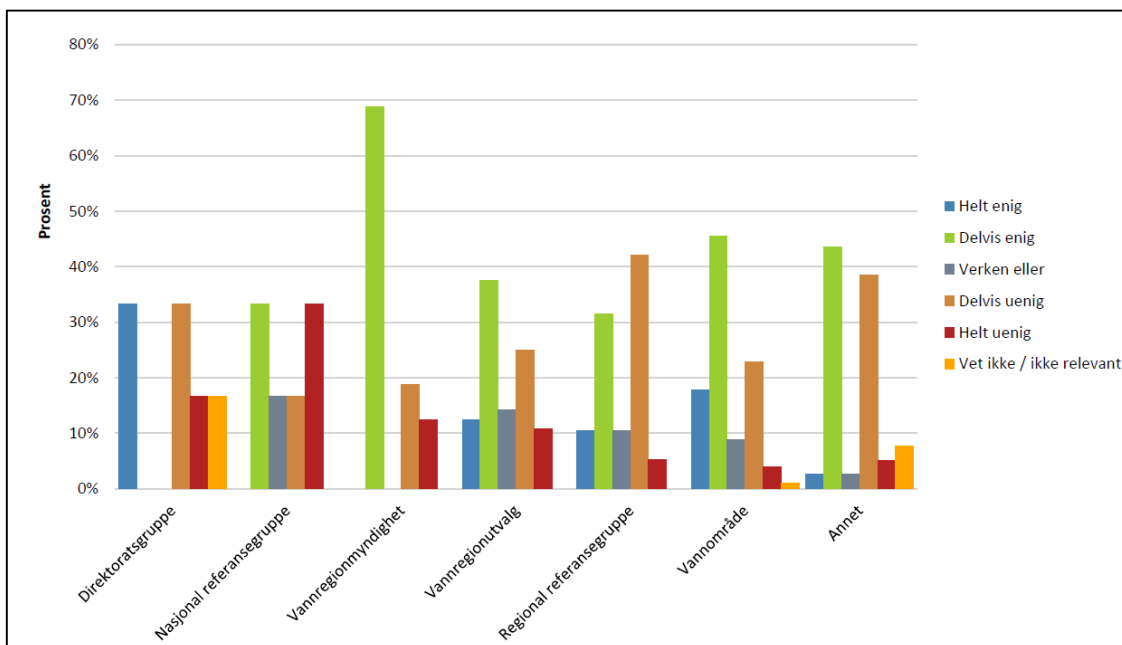
Det skal fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for arbeidet (§1), herunder at vannforekomstene identifiseres, karakteriseres og analyseres (§15), og det skal utarbeides regionale overvåkingsprogrammer som bidrar til en helhetlig oversikt over tilstanden i vannforekomstene (§18).

Alle offentlige organer deltar i planleggingen når den berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak, og gir planleggingsmyndighetene informasjon som kan ha betydning for planleggingen (pbl § 3.2)

5. Det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for vannforvaltningsarbeidet (§ 1)

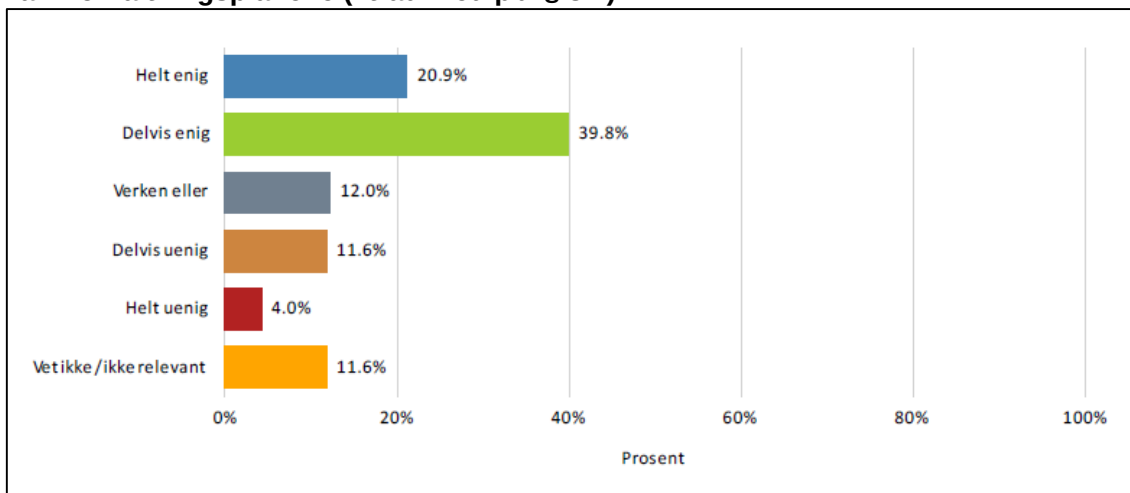

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

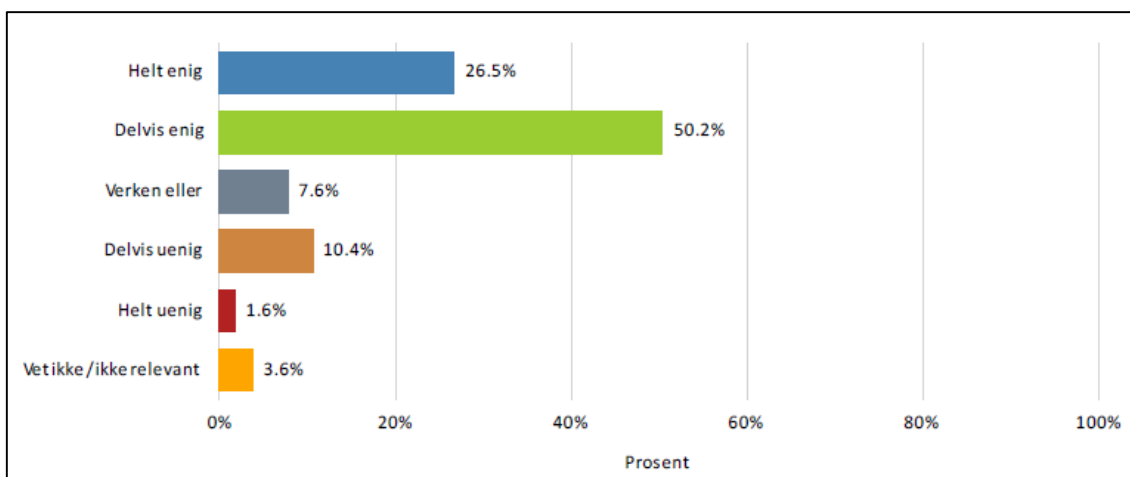
Kommentar: Spørsmålet «Det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for vannforvaltningsarbeidet (§1)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

6. Kommunene bidrar med sin informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene (i tråd med pbl § 3.2)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

7. Regionale og statlige sektormyndigheter (inkludert fylkeskommunene) bidrar med sin informasjon til kunnskapsgrunnlaget for vannforvaltningsplanene (i tråd med pbl § 3.2)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

B. Kunnskapsgrunnlaget – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

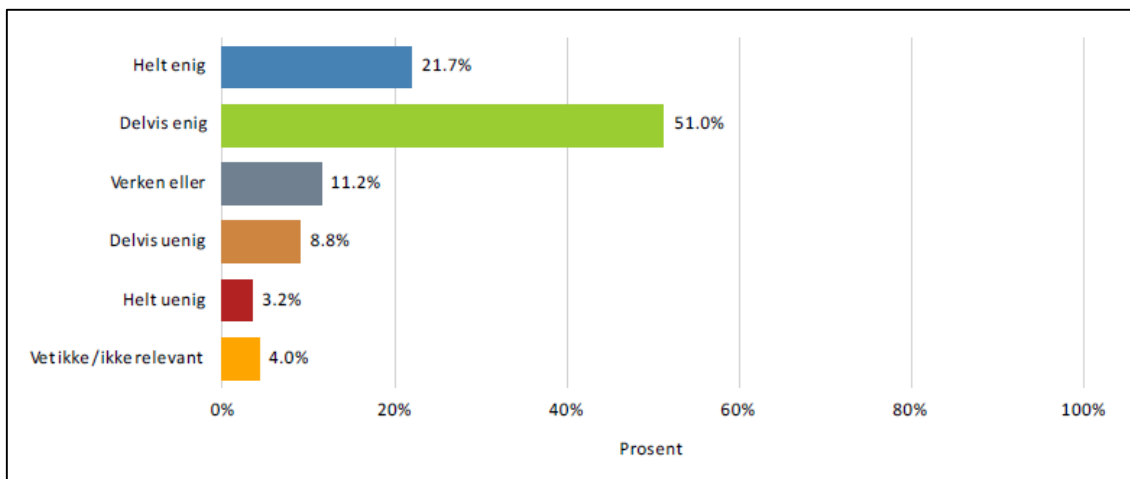
Gruppering	Kommentarer
Ressurser	Ikke nok tid og ressurser til å heve kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig
Organisering	Variabel sektorinvolvering (6) (enkelte bidrar vesentlig mindre enn de burde)
	Vanskelig å skjønne roller og organisering (3) (Fylkesmann - Vannregionmyndigheter - sektorer)
	Mangelfull lokal organisering (1) (i flere vannområder)
	Sektorene har bidratt positivt til prosessen
	Mangelfull kommunal involvering (oppfatter ikke at de har et ansvar, vanskelig arbeid å sette seg inn i, spinkle fagmiljø)
	Positiv kommunal involvering (har bidratt mye)
Planarbeidet	Mangelfull kunnskap
	Eksisterende kunnskap ikke brukt i tilstrekkelig grad (5)
	Uoversiktlig og uryddig prosess med innlegging i Vann-Nett (1)
	Tidligere undersøkelser er i liten grad hensyntatt/historisk data er ikke i Vann-Nett
	Karakteriseringen sterkt forsinket.
	Rettslig status til de ulike delene av arbeidet framstår som uklar.
	Ikke trygge på at det vi har spilt inn av kunnskapsgrunnlag har kommet med i analysene.
Informasjon og medvirkning	Problematiske å få til medvirkning
Verktøy og veiledning	Tilrettelegging av prosess og veiledningsmateriale ikke god nok
	Det er lagt for lite ressurser inn i sentralt veiledningsmaterieell.
	Veiledere, maler og nasjonale avklaringer kom for seint.

B. Kunnskapsgrunnlaget – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Klarere overordnede "direktiver" til underliggende organ - deltakelse og roller/ansvar (fra departement og sentralkontor) (5)
	Alle berørte myndigheter bør ansvarliggjøres ytterligere
	Bedre overordnet tilrettelegging der Miljødirektoratet tar en større rolle. I dagens system er det ingen overordnet ledelse, ingen følger opp helheten.
	Økt vilje til å pålegge forurenser/tiltakshaver å gjennomføre undersøkelser.
	Etablere kontaktutvalg for vannforvaltning i regi av universiteter/høyskoler.
Ressurser	Det må bevilges mer til overvåkingstiltak
	Øyremerkte statlege midlar til problemkartlegging. Iverksetting av overvåking de to-tre første årene av kommende planperiode
	Mer penger og folk hos sektormyndigheter.
Organisering	Bedre og ensartet lokal organisering med fast lokal koordinator (4)
	Skape en mer oversiktlig prosess, med tydeligere roller og ansvar.
	Endre regional organisering. Vannområdeutvalgene fungerer ikke som ønsket.
	Fylkesmannen får større ansvar.
	Større kapasitet hos vannregionmyndighetene.
	Kommunene må prioritere arbeidet høyere. Kommunene må tilføres ressurser og lokale interesser må mer på banen. Miljørådgivere i kommunene.
	Heltidsansatt prosjektleder bør lede arbeidet.
Planarbeidet	Aggregering til relevant vassdragsnivå (vannområde) (5)
	Krav om at alle nye data legges inn i Vannmiljø. Økt innsats for å oppdatere Vann-Nett med relevant kunnskap og data.
	Må sikre at resultater fra tidligere undersøkelser må brukes ved vurdering og klassifisering.
	Kunnskapsdeling i møter, ikke bare i rapporter. Erfaringsbasert kunnskap må vektlegges mer.
	Betraktelig færre vannforekomster
Informasjon og medvirkning	Bruk av samisk språk i vannarbeidet i de samiske områdene, også på nettsidene.
Verktøy og veiledning	Databaser med strømlinjeformede innleggingsrutiner
	Bedre og mer ensartet dataverktøy og maler, felles for alle aktører.
	Bedre og mer entydige veiledere. La fagfolk skrive klare og beskrivende veiledere.

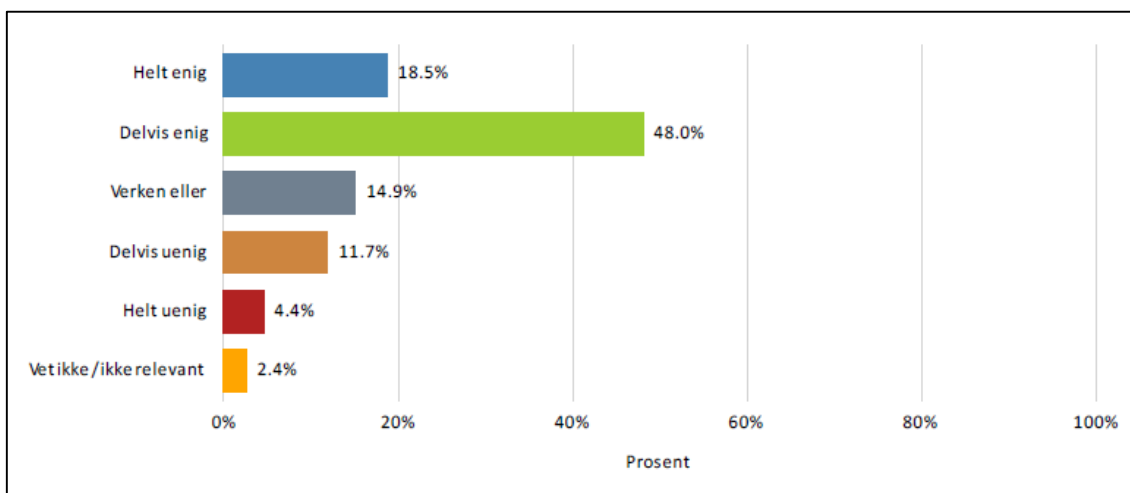
C. Helhetlig vannforvaltning

11. Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner bidrar til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser (i tråd med pbl § 1.1)

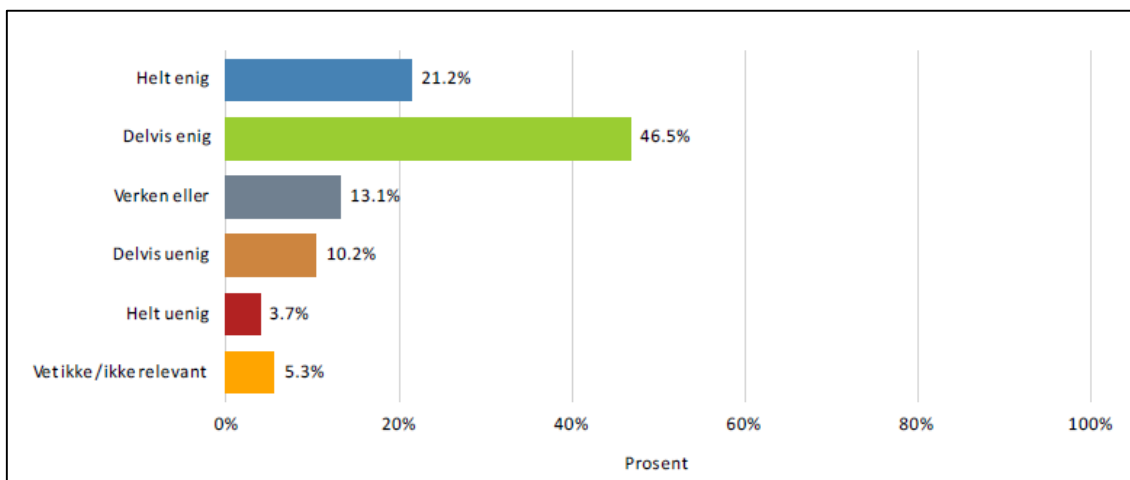
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

12. Planleggingen etter vannforskriften fremmer helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng gjennom samordning og samarbeid mellom berørte aktører (i tråd med pbl § 3.1)

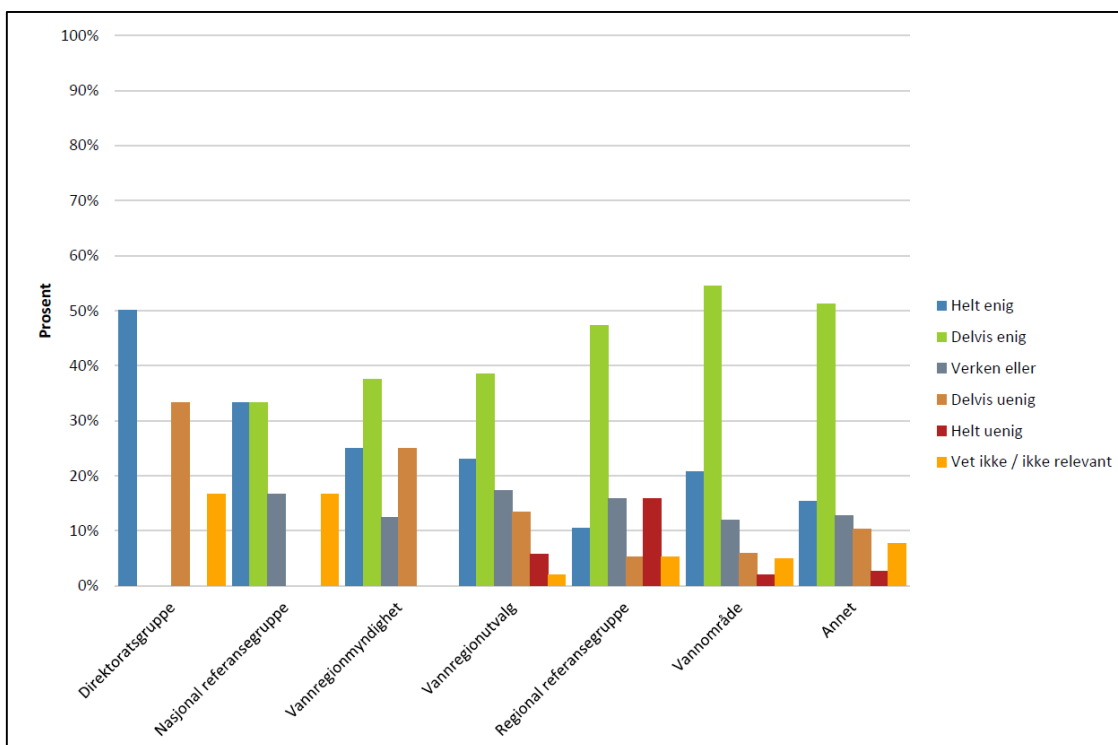

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

13. Vedtatte vannforvaltningsplaner blir et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet (i tråd med pbl § 3.1).

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

Kommentar: Spørsmålet «Vedtatte vannforvaltningsplaner blir et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet (i tråd med pbl § 3.1)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

C. Helhetlig vannforvaltning – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Statlig styring	Målkonflikter (4)
	Sene nasjonale avklaringer
	Arbeidet med vannforvaltningsplanen har bidratt positivt til å samkjøre de ulike offentlige sektormyndighetene. Det er bra! Det skjer en bevisstgjøring. Arbeidet skaper samarbeidsarenaer.
	Sektorene har fått mer kunnskap om hverandre, og deltar mer forpliktende enn de har gjort tidligere, f.eks. vassdragsplaner.
	Har kommet ett stykke på vei
	Staten må gjøre jobben sin hvis vi skal få til helhetlig vannforvaltning. Intensjonene er jo gode, men apparatet, informasjonsflyten, instruksjer, ressurser står ikke på langt nær i forhold til ambisjonsnivået.
	Det gjenstår mye for å få alle myndigheter (både på departements- og direktoratsnivå) og interessenter til å bli helt komfortable med den nye vannforvaltningen og de bindende miljømålene i vannforvaltningsplanene.
	Erfaringer fra andre regionale planprosesser (andre temaplaner) viser at nasjonale myndigheter ofte gjør som de vil og kan velge å ikke prioritere å følge de regionale planene.
	Dårlig koordinering mellom myndigheter /krevende sektorsamarbeid (helhetlig vurdering uteblir).
	Arbeidet med vannforskriften oppleves som en bedre dokumentert, lengre vei til mål enn tilsvarende vannmiljøarbeidet før forskriften. Direktoratsgruppen har flere ganger kommet for seint på banen med sine avklaringer, slik at den lange veien til målet oppleves som en ytterligere unødvendig lengre distanse.
	Fraværende helhetlig ledelse.
	Forutinntatthet hindrer dialog
	Manglende engasjement, medvirkning og ressurser
	Manglende forståelse fra statsetater (ift planprosess og regionalt planarbeid).
	Strid omkring vannkraft og akvakultur gjør arbeidet vanskelig.
	Dårlig samarbeid - lite praktisk rettet, utydelig ansvarsfordeling, sene innspill. Lite samordning om gjennomføring av tiltak. Dette svekker lojaliteten til planene.
	Avklaringer rundt vannforskriften §§ 11 og 12 tok alt for lang tid.
	Vannområdenes arbeidsutvalg med tilhørende utvalgsleder fungerer enda ikke - noen få unntak.
	Den praktiske gjennomføringen gjenstår å se, men det er en fare for at noe av dette blir for vanskelig tilgjengelig og/eller nedprioriteres i den daglige forvaltningen.

Ressurser	Manglende ressurser (kunnskapsgrunnlag, oppfølging, prioritering) (6)
	Få ressurser hindrer helhetlig vannforvaltning.
	Utydelig finansiering.
	Kommunen skaffer ikke midler.
Organisering	Må operasjonaliseres på sektornivå. Det er for voldsomt å involvere "alle" både regionalt og nasjonalt.
	Vannforvaltning må integreres i mye større grad i kommuner og fyllekommuner om vi skal lykkes.
	Kommunen mangler kompetanse og ressurser
	Kommunenes struktur gjør det krevende å opptre samlet (sprikende interesser?)
Planarbeidet	Antall vannforekomster er for høyt. Å vurdere kun på vannforekomstnivå er ikke helhetlig. (2)
	Kompleksiteten i planene hindrer forståelse og helhetlig vannforvaltning (for detaljerte og omfattende, vanskelig for politikere å forstå)
	Planene må bli bedre (kvalitet, mindre omfattende, mangler prioritering, ikke godt grunnlag for virksomhet i områder)
	Kunnskapsgrunnlag ikke kommet godt frem i planene
	Usikker på oppfølging av plan
	Plan gir fellesgrunnlag, men usikker på fremtidig planarbeid
	Helhetlig tilnærming gir slagkraftig plan
	Planer må gi retning
Informasjon og medvirkning	Folkelig forankring (1)
	Vi sitter ikke daglig med planarbeidet for vannforvaltning, men vår næring/organisasjon er seg bevisst sitt ansvar for å bidra til minst mulig avrenning. Møter i forbindelse med planarbeidet gir oss påminnelser om hvor viktig det er å formidle kunnskap på området.
	Det lyttes lite til næringslivet.
Verktøy og veiledning	Opplæringen er kontinuerlig og en stor jobb.
	Veiledningsmaterialet må forenkles
	Vann-nett viktig kunnskapsgrunnlag for det videre sektorarbeid.
	Manglende kunnskap om kostnadseffektivitet
Diverse	De mest kompliserte områdene er kanskje landbruk hvor det er problematisk å tenke helhetlig uten å ha med tiltakshaver (bonden).
	Kongekrabbe - trussel for biologisk mangfold i sjø.

C. Helhetlig vannforvaltning – konkrete forslag til forbedringstiltak

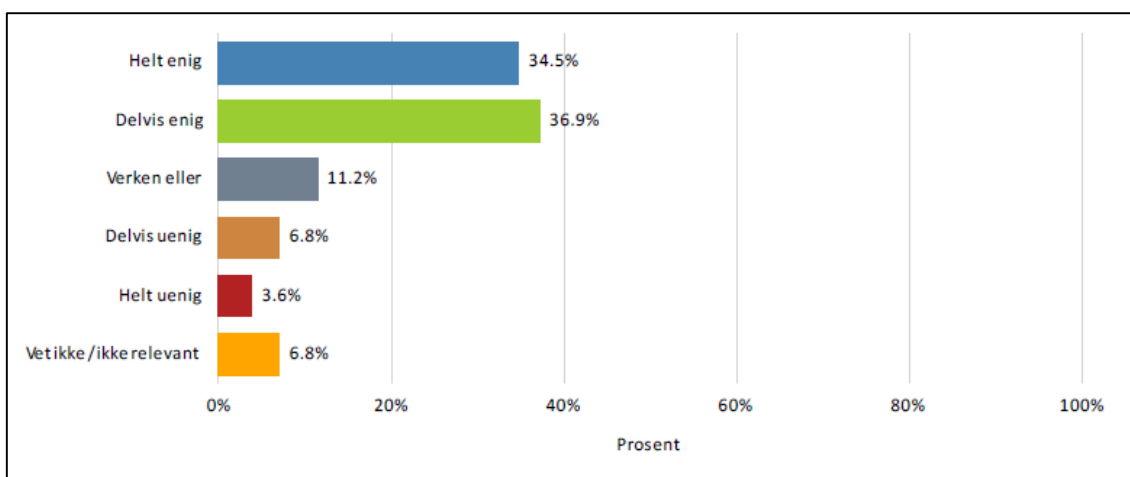
Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Nasjonale føringer (4)
	Helhetlig vannforvaltning krever at alle statlige og regionale sektormyndigheter bidrar inn i arbeidet.
	Regjeringen må gi føringer til nasjonale myndigheter om at vannforskriften skal følges og de regionale vannforvaltningsplanene og tiltaksprogrammene skal prioriteres. Dersom sektormyndighetene velger å ikke følge planene, så må regjeringen gi en føring om at dette skal begrunnes og meldes til vannregionmyndighetene.
	Tydeligere instruksjoner med hensyn til hva som skal gjøres av tiltak og når utsettelse mm kan aksepteres.
	I regulerte vassdrag må vassforskrifta bli jamstelt med fornybardirektivet.
	Mattilsynet må komme på banen og bli en tydeligere aktør. Vannbasert turisme, spesielt cruiseskip, bør tas med, ikke minst også akvakultur. Det blir ikke helhetlig før vi tar alt med.
	Mer implementering og mer krav til politiske miljøer
	Bedre forankring lokalt, regionalt og statlig.
	Heilskapleg vassforvaltning må bli bedre integrert i all sakshandsaming.
	Det må være et bærende prinsipp at alle sektormyndigheter foretar skikkelige utredninger etter vannforskriften § 12, og sikrer gjennomføring av avbøtende tiltak m.v. gjennom eget sektorregelverk.
Ressurser	Prioritering og ressurser (4)
	Sektorstyresmakter må sette av nok ressurser til å bidra inn i arbeidet.
	Det kan se ut som at det er et særlig behov for bedre finansiering. Særlig vil vi påpeke behovet i kommunene. Høyere kompetanse og kapasitet på vannmiljøet i vannområdene og vannregionene må sikres for at vannforvaltningen skal utføres på en kunnskapsbasert, helhetlig og langsiktig måte.
	Mer ressurser til VRM og vannområdene, samt FM, for bedre samordning og håndtering av eksisterende data og kunnskapsgrunnlag er også viktig.
	Prioritere midler til prosjektleder til vannområdene.
	Må bevilges mer midler sentralt til overvåkning.
Organisering	Større grad av reelt samarbeid i praktisk kartlegging og planlegging (Flere og bedre møter på tvers av fag, bransje, sektor og organisasjoner)
	Minst mulig grad ha sektorvise møter i forbindelse med vannforskriftsarbeidet.
	For å få til god samordning er det viktig med god prosjektledelse.
	Mer press på kommunen for å opprette vannområdeutvalgene og ansette operativ leder der.
	Landbruk påvirker mange vannforekomster. Det er viktig at fylkesmannens landbruksavdeling er mer aktivt med i arbeidet ved blant annet å være

	representert i VRU. Miljøvernavdelingen har ikke nødvendig fagkunnskap til å dekke denne sektoren.
	Krever ansvars plassering og oppfølging av tiltak og plangjennomføring.
	Øke bevisstgjøringen hos kommunal, regional, statlig og privat virksomhet for implementering av vannforvaltning i sine planer. Igjen er det snakk om bemanning: Det må være "vaktbikkjer" som passer på at det internt hos f.eks. Fylkeskommunen og Fylkesmannen tenkes vannforvaltning i alle saker, også f.eks. plansaker og byggesaker.
Planarbeidet	Færre vannforekomster
	Oppdelingen i for små forvaltningsområder (vannforekomster) har krevd store ressurser og har tatt fokus fra det mer overordnede i planene. Overordnede målsettinger burde vært satt og generelle problemstillinger løst, før man tok løs på å behandle den enkelte vannforekomst.
	Bedre beslutningsgrunnlag (dvs kunnskapsgrunnlag) ville løse mange floker.
	Planene må bli enklere å forholde seg til, slik at sektormyndighetene enkelt ser hva som må gjøres. Mer oversiktlige og de må speile ALLE sider av vannets viktighet for samfunnet
	Videre arbeid med å forenkle og forbedre planprosessene og samhandlingsformene mellom ulike myndigheter, både på nivå VO, VRM og nasjonalt.
	Krav til felles utforming av planer og bruk av fastsatte maler for disse. All visning av data lages sentralt og trekkes rett ut fra basen. Dette vil gjøre at de ulike aktørene, spesielt nasjonalt, vil få lettere tilgang til informasjon.
	Stille større krav til bl.a. kommunene om å levere kunnskap og vurderinger fra sine områder. Handler jo mye om kunnskap, økonomi og å sette fokus på forpliktelsene vi har.
Informasjon og medvirkning	Fremheve gode eksempler (6)
	Kunne med fordel vært mer involvering fra "mannen i gata" i arbeidet. Jeg ser samtidig at dette er svært vanskelig. Fokus på brukerinteresser er kanskje ett grep for å få mer engasjement.
	Det er vanskeligere med prioritering og engasjement. Vi trenger flere gode eksempelsaker og publisitet rundt disse.
Veiledning og verktøy	Prosjekt utvikling
	Meir opplæring i vassforskrifta og i bruk av vann-nett
	Bredere kost/nytte-vurdering
Diverse	Noen områder vedrørende vannforvaltning, eks. kystvann bør kartlegges nærmere.

D. Vannregionmyndigheten

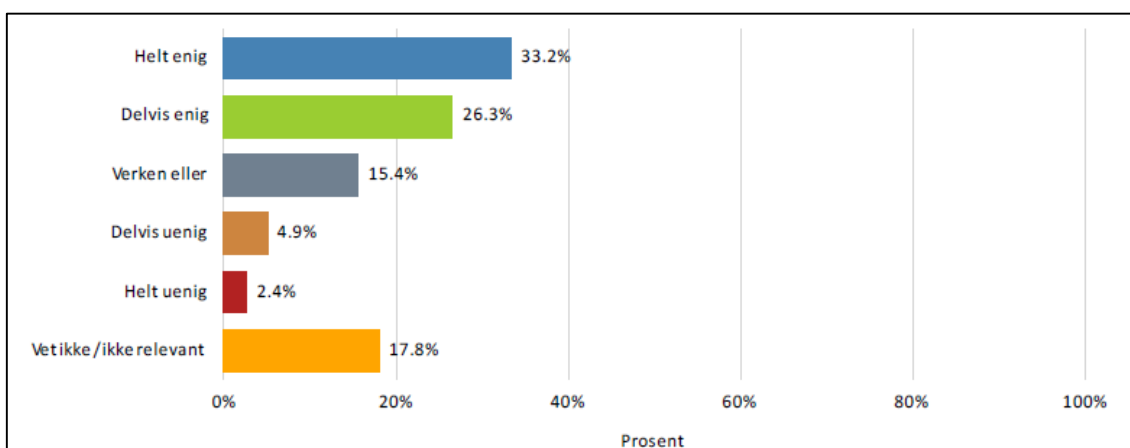
Hvor enig eller uenig er du i at fylkeskommunene som er utpekt som vannregionmyndighet utfører følgende oppgaver på en tilfredsstillende måte?

17. Vannregionmyndigheten koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i henhold til tidsfristene som er angitt (§ 21)

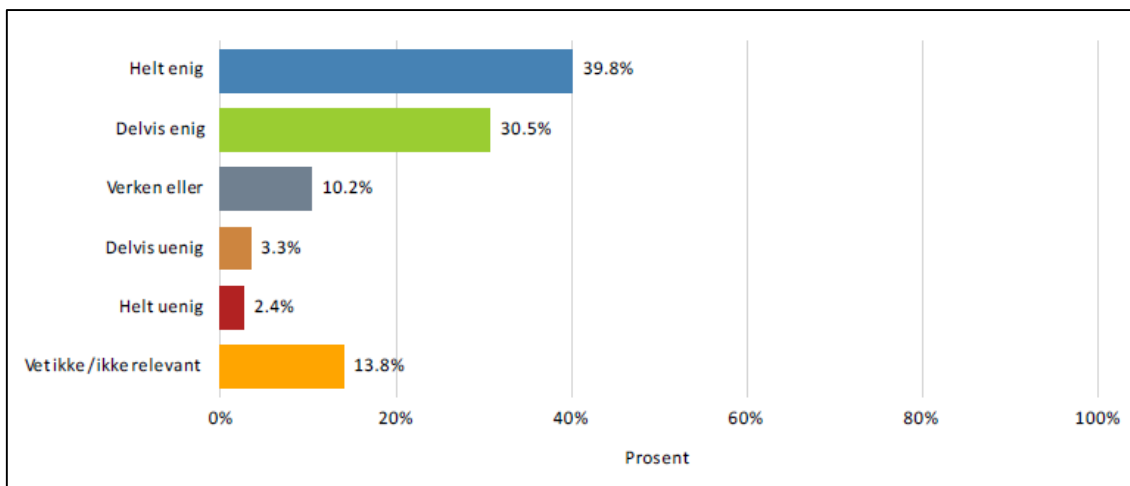
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

18. Vannregionmyndigheten koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i nært samarbeid med vannregionutvalget (§ 21)

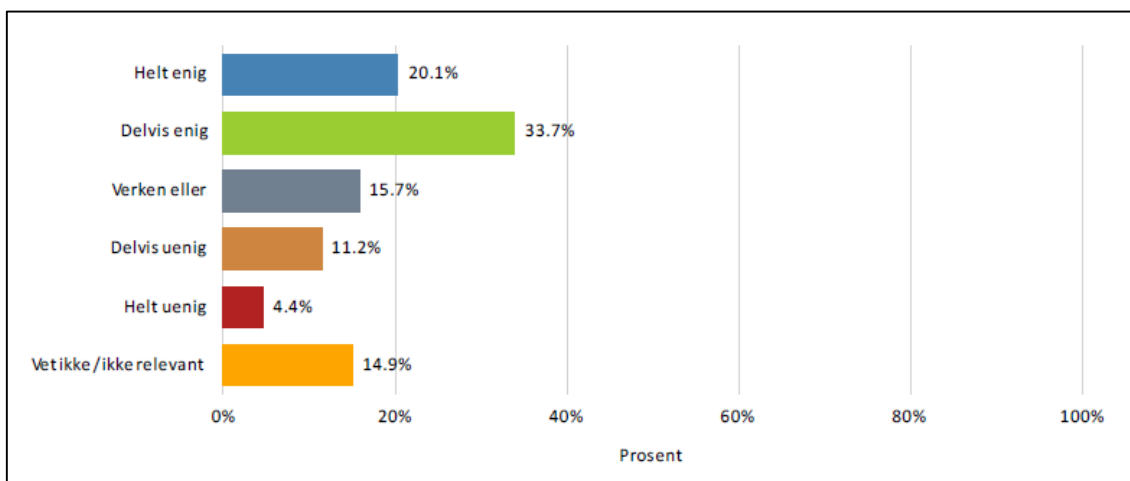
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

19. Vannregionmyndigheten arbeider for at det oppnås enighet om utkast til forvaltningsplan i vannregionutvalget (§ 26)

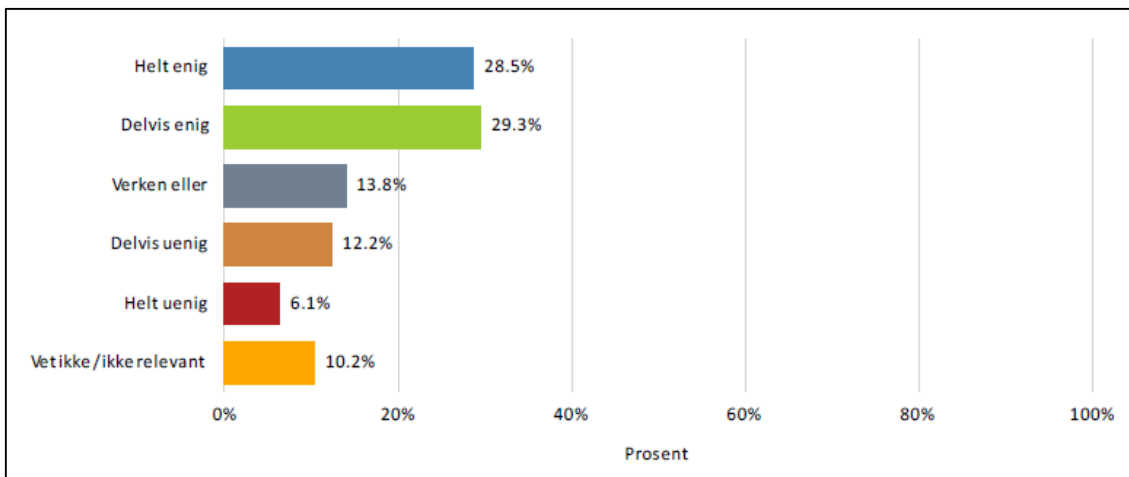
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

20. Vannregionmyndigheten gir i nødvendig utstrekning rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet i vannområdene (§ 23)

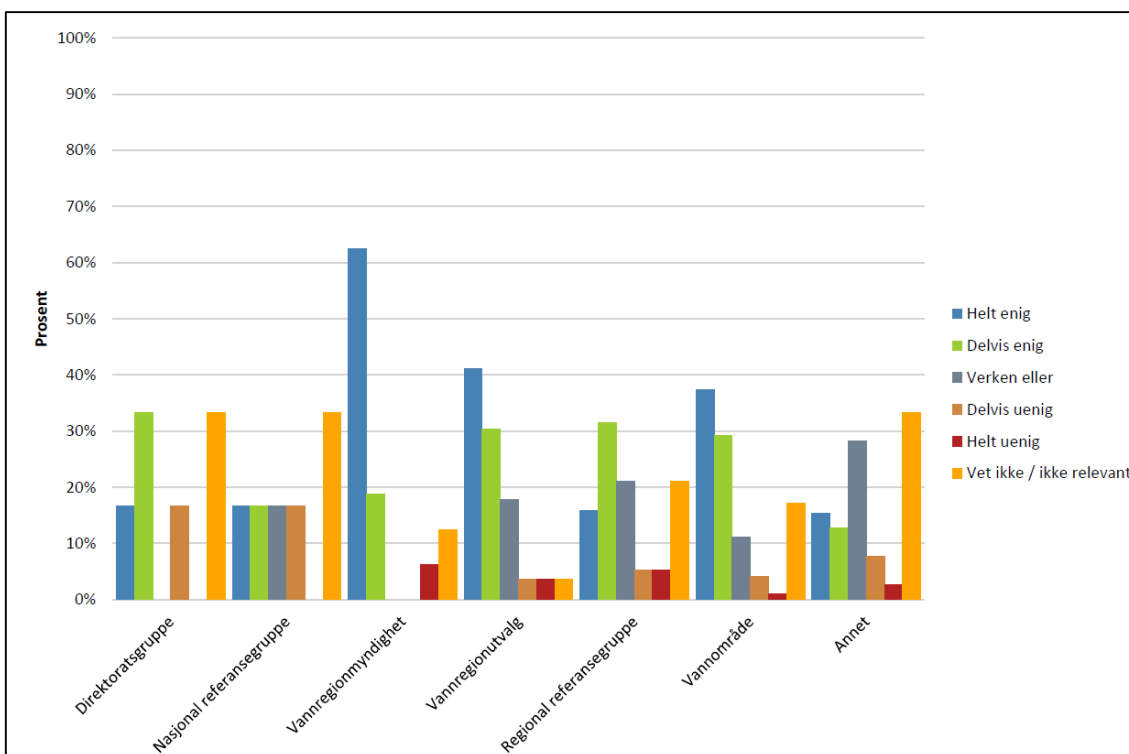

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

21. Vannregionmyndigheten legger til rette for at arbeidet i vannområdene skjer på en faglig forsvarlig måte og innen fastsatte frister (§ 23)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

Kommentar: Spørsmålet «Vannregionmyndigheten koordinerer arbeidet med å gjennomføre oppgavene som følger av vannforskriften i nært samarbeid med vannregionutvalget (§ 21)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

D. Vannregionmyndigheten – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Forsinkelser
	Alle frister er overskredet og forskjøvet
	Unødvendige diskusjoner mellom enkelte statlige aktører
	Litt for mye skyttergrav mellom statlige etater
	Manglende statlig respekt for de rammene som er gitt av VRM
Ressurser	Det følger heller ikke penger med denne organiseringen, så derfor kommer trolig bl.a. vannområdene for sent i gang med sitt viktige arbeid
	Vanskelig for VRM å gjennomføre flere oppgaver da det mangler ressurser (både hos etater og kommuner)
	VRM har ressursbegrensninger, og dette gir seg utslag i at arbeidet på vannområdenivå har vært utfordrende.
	Mangler ressurser når tidsfristene er korte
	For lite ressurser fra FM sin side
Organisering	Politisk forankring av VRM sin oppgave (12)
	Uklart hva som ligger i «myndigheten». Er det noen myndighet? Er navnet en sovepute for andre? (1)
	VRM har opptrådt strukturert og godt sett i lys av rammebetingelsene
	Enkeltpersoner er trivelige og skal ha all ære for at man stort sett er i mål med papirarbeidet
	Selv om FK har gjort en god jobb er det blitt så mange regionale aktører å forholde seg til, at det på generelt grunnlag er utfordrende både i tid og ansvarsforhold
	VRM har ingen myndighet til å pålegge aktørene å gjøre jobben sin, hvilket betyr at VRM bare kan henstille til. Betyr at planene blir deretter, er det en instans som ikke har levert, så blir det huller og en ufullstendig plan
	VRU ble raskt i planprosessen redusert til en mer handlekraftig møtearena. I stedet for at hver kommune skal møte i VRU, så representeres kommunene innenfor hvert vannområde av leder av vannområdeutvalg. Dette har fungert møtemessig.
	Rollen til VRU er i praksis sterkt begrenset. De fleste beslutninger og reelle diskusjoner tas i andre fora bla politisk styringsgruppe. Begrenset rom for reelle diskusjoner
	Liten eller ingen forståelse for hvilken rolle VRU faktisk skal ha
	For mye "vi gjør så godt vi kan". Når fagkyndighet møter sektormyndighet og forurensere med sterke motargumenter blir VRM svak.
	Forankringen fylkespolitisk er for dårlig
	Svært lite personellressurser hos VRM
	Enkelte særs faglige oppgaver kunne vært delegert til FM

	Kommune som tilhører 3 vannregioner. VRM jobber ulikt
	Mange utskiftninger av koordinator har hemma arbeidet. Dårlig oppfølging mot kommuner og NGO-ar
Planarbeidet	Det behøver ikke være noen svakhet at det markeres uenighet fra en sektor om utkastet til forvaltningsplan. Arbeidet med planene, og den lokale involveringen gjennom vannområdene, har i vår region fått løftet fram behov som en statlig sektormyndighet er uenig i skal prioriteres. Det kan være bra at denne uenigheten dokumenteres, og at lokale interesser tas hensyn til.
	Det er svært ulikt fra vannregion til vannregion. De har gjort en stor innsats, men resultatet viser at de ikke har satt seg godt nok inn i oppgaven og at veiledningen har vært for dårlig. Noen vannregioner har koordinert vannområdene bra, andre ikke. Noen har brukt rapportene fra Vann-Nett mye for å finne mangler, andre ikke. Det kan ikke generaliseres her, men alt i alt ikke bra nok. Kravet fra EU er like planer for alle vannregioner i et land. Der er ikke Norge.
	Det er forskjell mellom vannregioner, men generelt har prosessene fungert svært dårlig, noe behovet for 2. gangs høring er en bekreftelse på.
	I de VO der prosjektleder har manglet, har informasjonen i stor grad måttet gå skriftlig til kommunene. Informasjonsstrømmen har altså vært sikret, men det er likevel klart at dette ikke kan erstatte direkte kontakt i møter. Både FK og FM ser klare fordeler med slikt samarbeid, men ikke like lett å få kommunene til å gå inn i det.
	Lite strukturerte prosesser fram mot vedtak i VRU. Sakspapirer til VRU med endelig forslag til plan blir sendt ut seint
	For lite tid til innsamling av data
	Vanskelig for VRM å gjennomføre flere oppgaver da det mangler ressurser (både hos etater og kommuner). og veiledning/føringer fra direktorater.
	Kompetansemangel
	FK sender ut dokumenter men følger ikke opp manglende kartlegging
Verktøy og veiledning	Svakheten i hele planarbeidet er at de sentralt utarbeidede veiledningene har kommet for seint ift de fristene som vannområdene har arbeidet etter.
	Vanskelig for VRM å gjennomføre flere oppgaver da det mangler veiledning/føringer fra direktorater
Informasjon og medvirkning	Medvirkning kunne blitt bedre hvis større ressurser hadde blitt satt av til dette. Jeg mener da på vannområdenivå. På høyere nivå har medvirkningen vært god

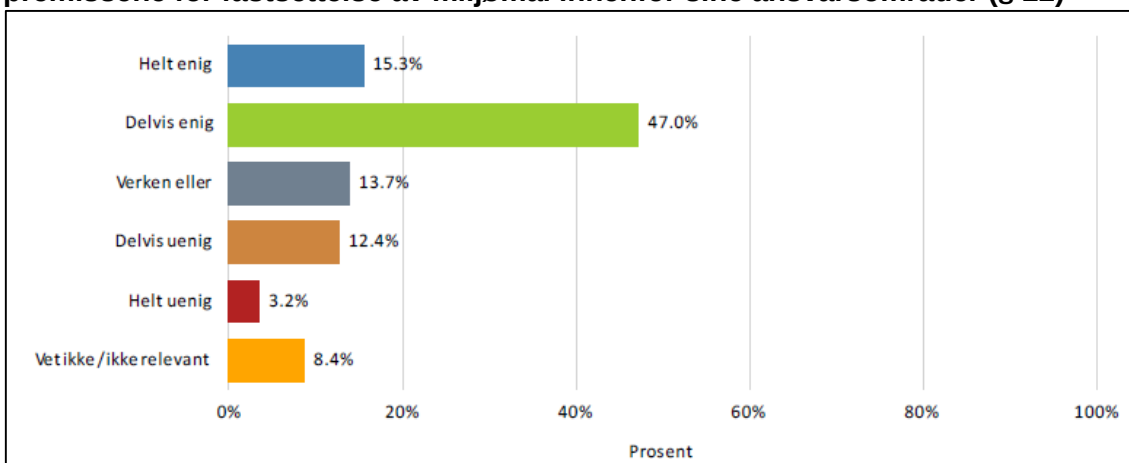
D. Vannregionmyndigheten – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Forsinkelser: Her må Direktoratsgruppen ta rev i seilene før neste planfase!
	Strammere styring og klarere oppfølging av nasjonale retningslinjer er nødvendig
	Myndigheten må styrkes med et fagmiljø. Faggruppen kan og bør sannsynligvis være nasjonal
Ressurser	God lokal ledelse og forankring av vannarbeidet er nødvendig for å oppnå målene, men det har ikke vært nok ressurser til dette.
Organisering	Gjennomgang og tydeliggjøring av roller og ansvar (VRM/VRU/VOU/FM) (10)
	Respektere planmyndigheten, f.eks. planprogrammet (4)
	Forsterke myndigheten? Flere oppgaver til FK? (FK/FM) (1)
	Formelle roller mellom og avklaringer mellom VOU og sektormyndigheter bør avklares tydeligere, gjennom nasjonale retningslinjer/føringer.
	Formelle roller og avklaringer mellom FK, VRM, FM og VOU bør avklares tydeligere
	FM og FK er viktige aktører i samhandling med kommunene. Disse må styrkes med ressurser og kompetanse for å ivareta sin rolle som hhv fagmyndighet og prosessansvarlig/regionansvarlig for gjennomføring av vannforskriften. Det blir avgjørende for om vannområdene skal lykkes med sitt arbeide
	Prosjektledere ute i vannområdene er en forutsetning for å få til god dialog. VRM har ikke hatt mulighet til å gjennomføre mange møter i vannområdene på toppen av planarbeidet. Hvis prosjektledere kommer på plass i 2016, vil dette bidra til mer effektiv informasjonsformidling og direkte oppfølging.
	Mangel på lokale sekretærer har tatt ressurser fra FM og VRM som skulle vært brukt på overordnede spørsmål, veiledning og samordning.
	Vi klarer ikke å følge opp dette regionalt, det må koordineres sentralt.
Planarbeidet	Det er viktig å bruke tid på de ulike tiltakene som foreslås
Verktøy og veiledning	Veiledningsarbeidet generelt til kommunene kan forbedres betydelig framover

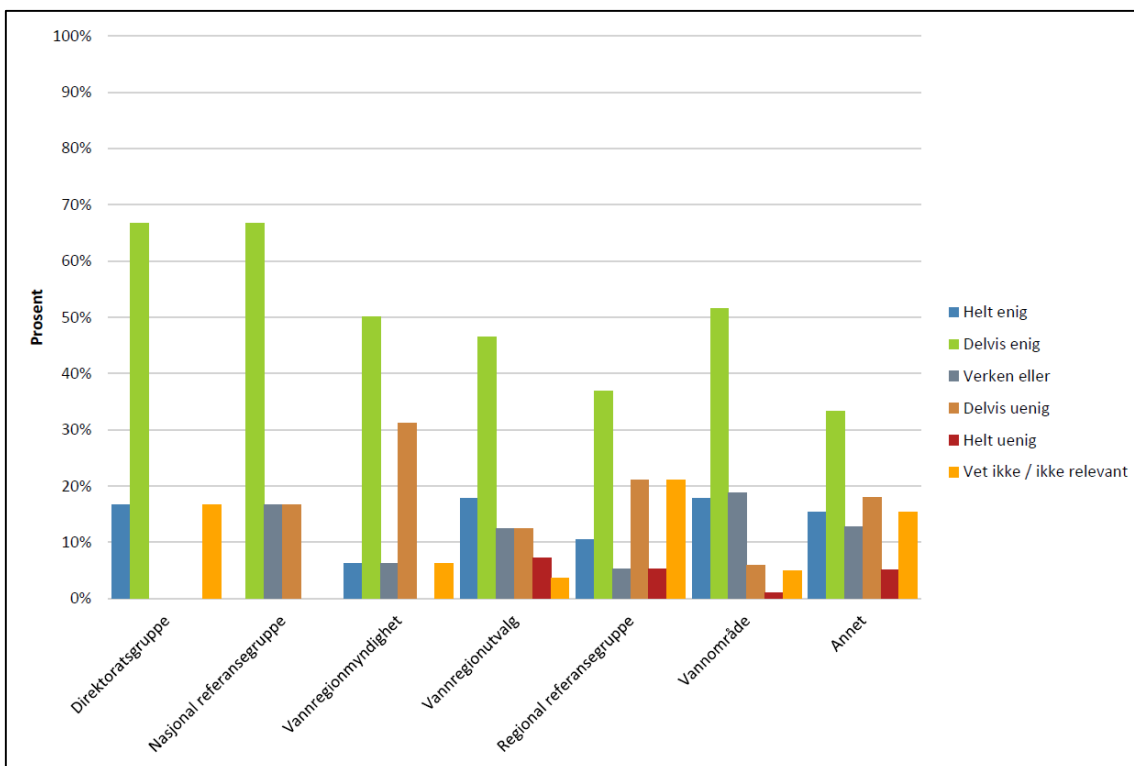
E. Forvaltningsplan med miljømål

Vannregionmyndigheten utarbeider i samarbeid med vannregionutvalget et utkast til forvaltningsplan for den enkelte vannregion (§ 26), med miljømål for den enkelte vannforekomst (§ 24).

24. Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner bidrar til å utrede premissene for fastsettelse av miljømål innenfor sine ansvarsområder (§ 22)

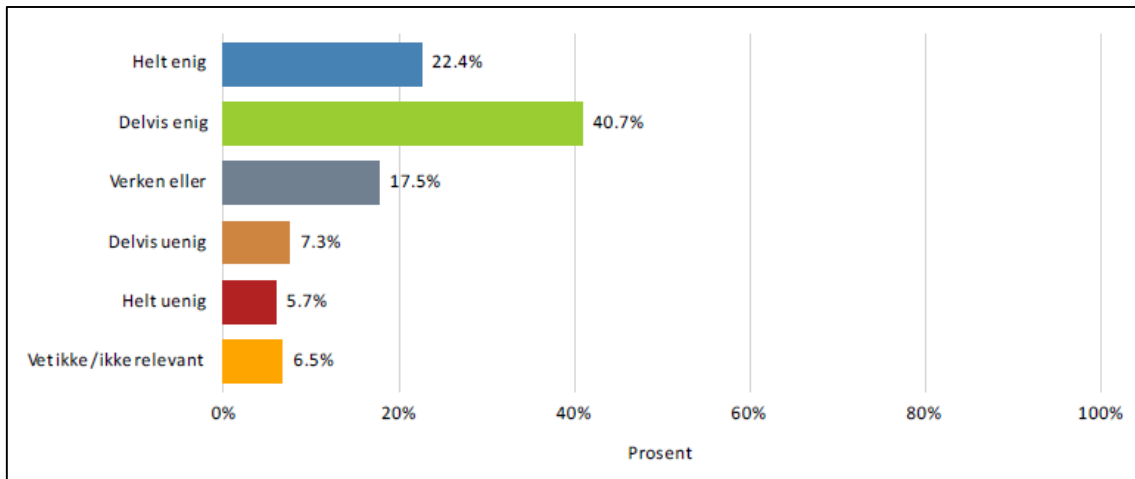

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

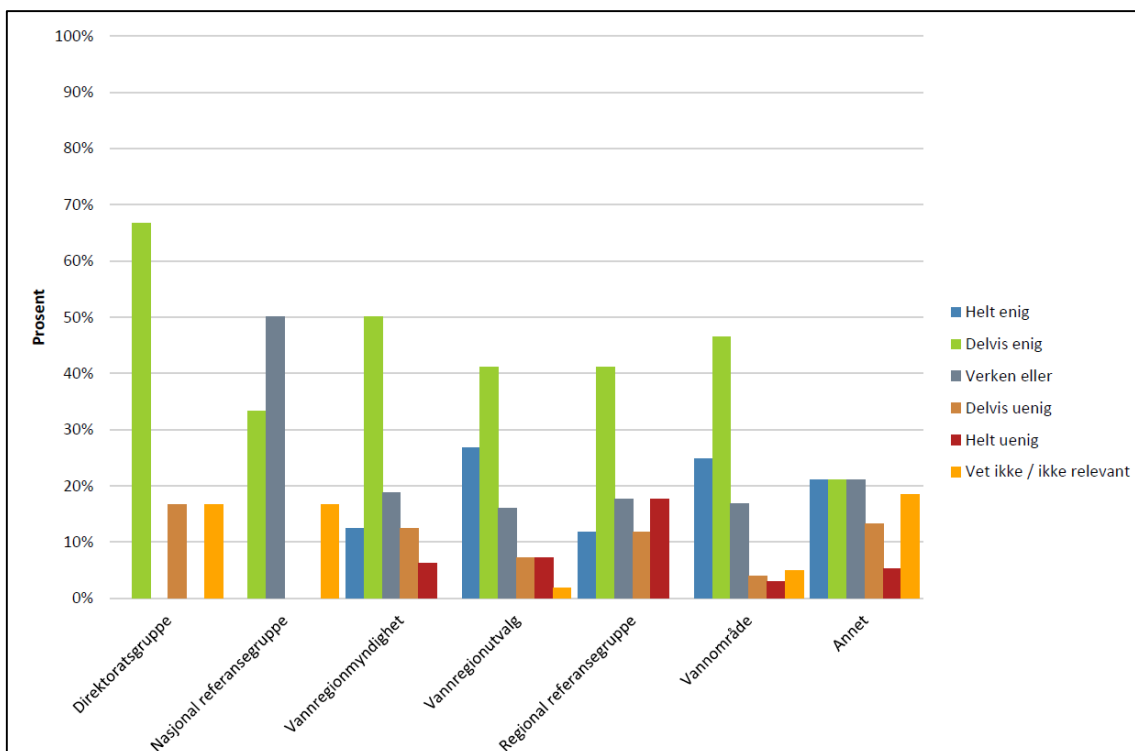

Kommentar: Spørsmålet «Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner bidrar til å utrede premissene for fastsettelse av miljømål innenfor sine ansvarsområder (§ 22)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

25. Godkjente forvaltningsplaner blir et godt grunnlag for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen (i tråd med § 29 og pbl § 8.2)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

Kommentar: Spørsmålet «Godkjente forvaltningsplaner blir et godt grunnlag for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen (i tråd med § 29 og pbl § 8.2)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

E. Forvaltningsplan – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Statlig styring	Sektorinteresser skaper utfordringer
	Motstridende mål (nasjonalt - regionalt)
	Utfordringer i arbeidet med vannkraftproduksjon/regulerte vassdrag og oppdrett
Ressurser	Manglende ressurser hemmer arbeidet
	At vannforskriftarbeidet er isolert fra areal- og samfunnsplanleggingen (7)
Organisering	Rolleforståelse - sektortankegang (4)
	Uklarheter knyttet til sektormyndighetenes rolle i VRU (4)
	Manglende kunnskap om planprosess (pbl- plikt til å delta / i ettertid mene noe) (2)
	Mye bra arbeid er påstartet, men mye gjenstår. Manglende handlings/tiltaksplan, ansvar og frister gjør at for lite skjer.
	Svak styring og veiledning
	Manglende forankring
Planarbeidet	Usikkerhet knyttet til miljømålfastsettelse (generelt, begrunnelse, pålitelighet) (7)
	Ikke (alltid) harmoniserte begrunnelser som ligger til grunn, som ikke er begrunnet i regionale forskjeller (f.eks. påvirkningsanalyse) (2)
	Rammer for hvordan miljømål skal settes (2)
	Kvaliteten på planen blir ikke bedre enn «input» (2)
	Metoden vi jobber etter «her og nå»: først karakteriserte vi, så klassifiserte vi, så jobbet vi med tiltak, og miljømål. F.eks. vannforekomster med sur nedbør.
	Det er fortsatt et godt stykke vei å gå, men vi vil være langt bedre rustet nå enn uten disse regionale planene. Det mangler fortsatt mye på kartlegging og karakterisering og tiltak.
	Slik planen foreligger nå er den ikke et godt grunnlag for regional planlegging. Viktige samfunnsinteresser er ikke ivaretatt, f.eks. flomsikring, klima, forsyningsikkerhet og verdiskapning
	Kvalitet på endelig resultat blir ikke bedre enn kvalitet på arbeidet som legges inn. (Når ressursene er marginale eller fraværende, blir kvaliteten deretter. Godkjente planer får uansett ikke bedre kvalitet enn de ressurser som legges inn i arbeidet, selv om planen godkjennes).
	Arbeidet er preget av å være toppstyrt og at det skal være enkelt å rapportere. Tiltaksmodulene fungerer som tvangstrøye.
	Når det gjelder sektormyndighetens rolle i VRU er det krevende å være med å utforme uttalelser/gi anbefalinger om forhold som ligger utenfor eget mandat som sektormyndighet.
	Plan lite konkret, for detaljerte (dårlig - gaper for høyt og har for dårlig kunnskapsgrunnlag). Følger ikke nasjonale retningslinjer og er motstridende.

	Det har vært særdeles utfordrende for VRM å få sektormyndighetene til å bidra med innspill på miljømål, både tidsmessig og med begrunnede gode forslag.
	Uklart handlingsrom - Arbeidet med miljømål har vært en av mange ting en skal ta hensyn til ved utarbeidelse av ny forvaltningsplan. Kanskje har ikke handlingsrommet en har til å fastsette miljømål kommet klart nok fram? (Er enda usikker på om hvor stor mulighet f.eks. den enkelte kommune har til å fastsette egne miljømål).
	Litt uklart mht. ansvarsforhold og oppfølgingene for å nå miljømålene. Her handler det også om kunnskap og økonomi.
	Noen sektorer bidrar i liten grad, mange kom for sent inn i arbeidet
	Bidraget fra kommunene er svært variabelt, og for mange kommuners del svært mangelfull.
	Dårlig kunnskap/kunnskapsgrunnlag gir tilfeldige miljømål
	Kunnskapsgrunnlaget blir bedre, men det er de samme hindringer for å få gjennomført tiltak som før
	Usikker på begrunnelsen/pålitelighetsgraden for miljømålfastsettelse
	Målene settes for den enkelte VF som ofte er veldig små, mens forvaltningsplanene i større grad setter overordna mål (som bør være riktig nivå for en regional plan). Det vil bli en stor utfordring for regionale organ at det er miljømålene som skal innfris. Oppfyllelse av miljømålene for alle VF vil kreve store ressurser selv om mer overordna mål for litt større vassdragsdeler blir innfridd.
	Og generelt for kystvann gir et omtrent ikke-eksisterende registrert kunnskapsgrunnlag i planene.
	Dessuten er det for dårlig samarbeid og koordinering av innspill.
	De fleste kommuner bidrar vel så godt de kan men noen velger å ha en svært lav ambisjonsnivå.
	Det er et behov for å sikre en prioritering av tiltak som er i samsvar med vannforskriftens føringer: De mest kostnadseffektive tiltakene skal prioriteres.
	Planene inneholder ingen helhetlig vurdering av bruk og vern som grunnlag for mål. Kost/nyttevurderinger mangler og målene fremstår dermed mer som ønskeliste enn mål fremkommet gjennom en god prosess.
	Ønske om at vannkvalitet må prioriteres før andre hensyn (f.eks. samferdselsutbygging)
	Det fremstår som om enkelte har vært mer opptatt av å få inn en ønskeliste av tiltak og skjerpene miljøtiltak enn å få inn tiltak som tjener felles mål for vannmiljøet
	SMVF, nytte-kostvurdering mangler etc.
	Beskyttede områder er sannsynligvis ikke vurdert godt nok som viktig premiss for miljømålene, mens dagens antatte "Svært god tilstand" synes å være gitt altfor stor vekt.
Informasjon og medvirkning	Variierende involvering/deltakelse (Frivillige organisasjoner, miljømålfastsettelse har i stor grad foregått lokalt)
Verktøy og veiledning	Det er et behov for å justere "Klassifisering av miljøtilstand" nr. 02-2013 slik at den gir mer realistiske miljømål for vanntyper i leirpåvirkede vassdrag.

E. Forvaltningsplan – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Samstyring («vi» følelse) (10) (hvordan vi sammen forstår hverandre og kan komme til enighet, balansere sektor og «fellesskapet»)
	Tydelige budskap fra departementene om "sine" sektormyndigheters ansvar ift vannforvaltning.
	Departementer må gi tydeligere og tidligere instruksjoner om at vannforskriften skal følges og det skal arbeides på tvers.
	Klargjøring på området kystvann
	Staten må ta ansvar for at all kunnskap om vann blir samlet og gjort tilgjengelig for alle. Det gjelder forskning, overvåking, utredninger, konsekvensutredninger både tilbake i tid og alt som foregår framover og som har betydning for arealforvaltning og vannkvalitet, mm.
	Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet må så snart som mulig ferdigstille det arbeidet de holder på med når det gjelder karakterisering av påvirkningen fra lakselus og rømt fisk. Dette må ferdigstilles slik at konfliktnivået dempes.
Ressurser	Uten skikkelig finansiering vil ikke planene kunne følges opp
	Økte ressurser til vannforvaltningen
	Det må bevilges midler til overvåking og annen kunnskapsinnhenting.
	Finansiering av forbedringstiltak herunder også (analyser m.m.) bør vere statleg.
	Avsett friske statlige midler til prosjektlederstillingene ala MiK-reformens (fram til 1993) øremerkede midler til miljøvernlederstillingene i kommunene.
Organisering	Tydeligere beskrivelse av VRU (hvordan den skal fungere rolle/ansvar) og styrking av VRU (viktigheten) (2)
	Veiledning til VRM og VRU - hvordan legges prosessen, hvordan jobber de sammen. Endinger? (1)
	Etablere vannområdene som formell instans. Med hjemmel i lov/forskrift.
	Som allerede nevnt - tettere kontakt / oppfølging mellom vannregionmyndigheten og kommunene.
	Det er viktig å gjøre tilpasninger som gjør vannforskriften til et egnet arbeidsredskap for lokal miljøforvaltning. For eksempel er inndeling i fornuftige vannforekomster viktig for å kunne fokusere på lokale utfordringer.
	Fristille arbeidet fra kraftinntekter og industri med klare egeninteresser, og gjøre arbeidet uavhengig.
Planarbeidet	Mer presise planer med tydelig prioritering (tema/geografi) (9)
	Styrke arbeidet for å forene vannforvaltningsplanene med areal- og ressurs/kommuneplaner (3)
	Sørg for at det blir klare holdninger som sier "vi kan få til" og få bort "dette er så vanskelig"

	Mer styring og evne til fleksibilitet hos VRM
	Planene må være kortere og mer presise i neste forvaltningsrunde.
	Endre prosessen slik at man finner noen få prioriterte områder hvor flere aktører kan gjøre tiltak som samlet vil endre miljøtilstanden til det bedre.
	Styrke arbeidet for å finne gode kostnadstall for tiltak, - i alle sektorer.
	Bruke mer tid og ressurser til kartlegging og registrering av vannforekomstene.
	Hver enkelt sektormyndighet må ta ansvar, ressursmessig og finansielt for kunnskapsinnhenting.
	Meir forskningsbasert kunnskap om miljøtilstanden.
	Hvor finner man all forskning som er blitt gjort, og hvordan vet man hva av dette som er oppdatert og relevant per i dag og derfor av en kvalitet som kan benyttes i vannarbeidet?
	Har inntrykk av at planene slik de foreligger nå er mye basert på faglig skjønn. Da er kompetansen de instanser som har utøvd dette skjønnnet helt vesentlig.
	Lokal økologisk kunnskap. Kursing i kunnskaps-innhenting? Mye godt arbeid blir utført lokalt, motivert av lokalt engasjement..
	Det er viktig at alle berørte parter samarbeidet og utreder premisser til miljømål før dokumentet blir lagt ut på høring. Det er viktig at disse er godt begrunnet.
	Styrke arbeidet for å forene arbeidet med planer i kommunene og vannforvaltning.
	Sektormyndighet må komme mer på banen i neste runde når det gjelder utforming av miljømål i regulerte vassdrag, og regulanter må tas med i arbeidet.
	Mer konkrete beskrivelser av ønskete innspill fra kommunen.
Verktøy og veiledning	Mer målrettet veiledning på tema (f.eks. påvirkningsanalyse) og målgruppe (politikere, sektormyndigheter), miljømålfastsettelse (3)
	Veiledning i virkning av planen (1)
	Veiledning og premisser fra sentrale myndigheter bør reflektere den regelforståelsen norsk myndigheter har kommunisert til ESA.
	Styrke arbeidet med veiledere slik at disse er anvendelige i alle deler av Norge.
	Omforente retningslinjer og kunnskap om hvordan påvirkningene skal vurderes
	Klare retningslinjer for miljømålfastsettelse for SMVF og Verneområder.
	Håndtering av utsatt frist ol.
	Bedre veiledning av alle sektorer mht hva som kan/ikke kan gjøres.

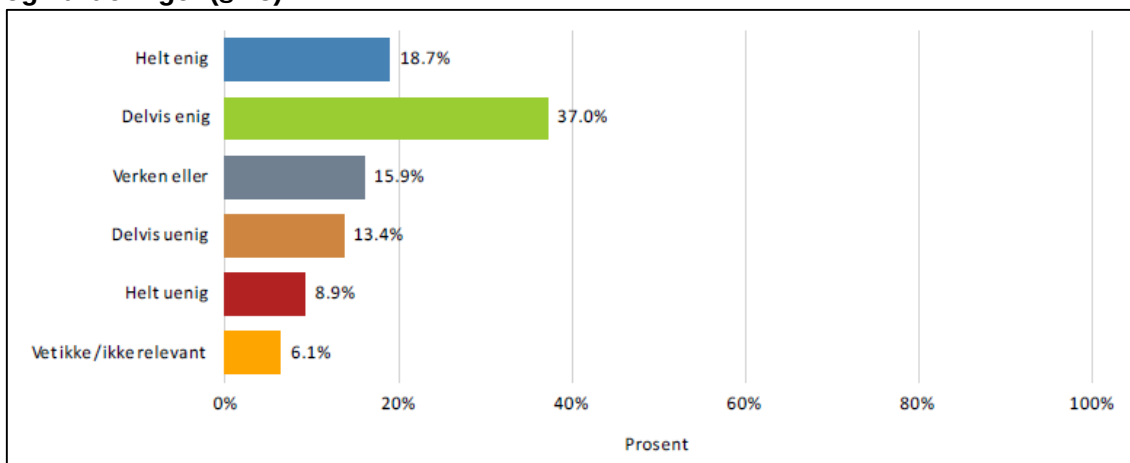
F. Tiltaksprogram med forslag til tiltak

Vannregionmyndigheten utarbeider i samarbeid med vannregionutvalget et tiltaksprogram for den enkelte vannregion.

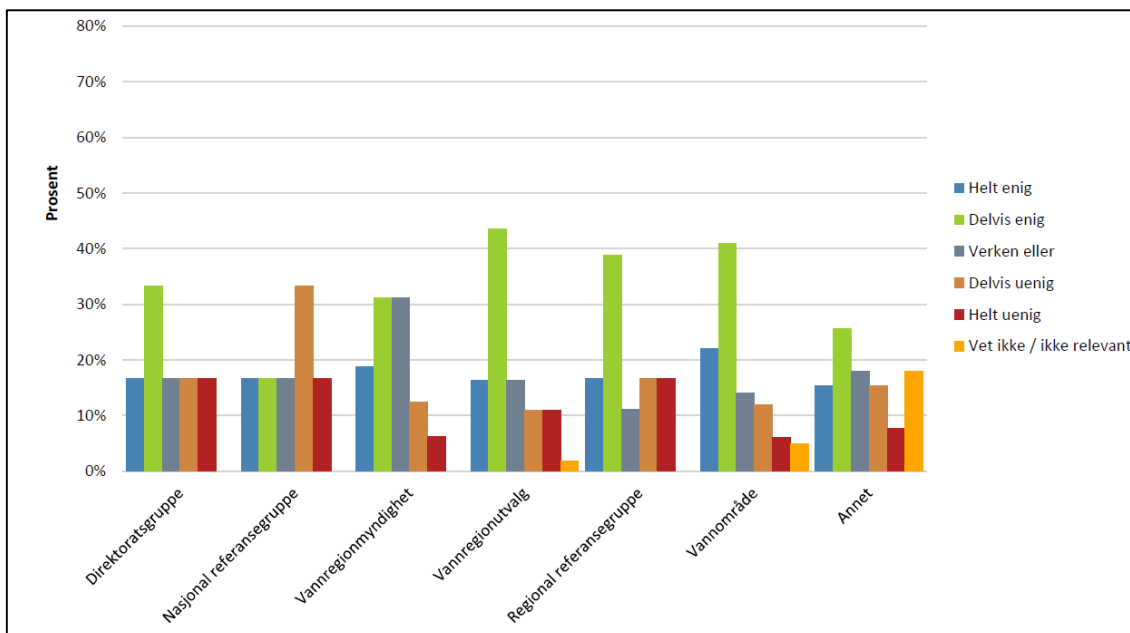
Vedtak om gjennomføring av enkelttiltak som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning.

Tiltakene skal være operative senest tre år etter at tiltaksprogrammet er vedtatt (§ 25).

29. Tiltaksprogrammene er sektorovergripende og bygger på gjennomførte analyser og vurderinger (§ 25)

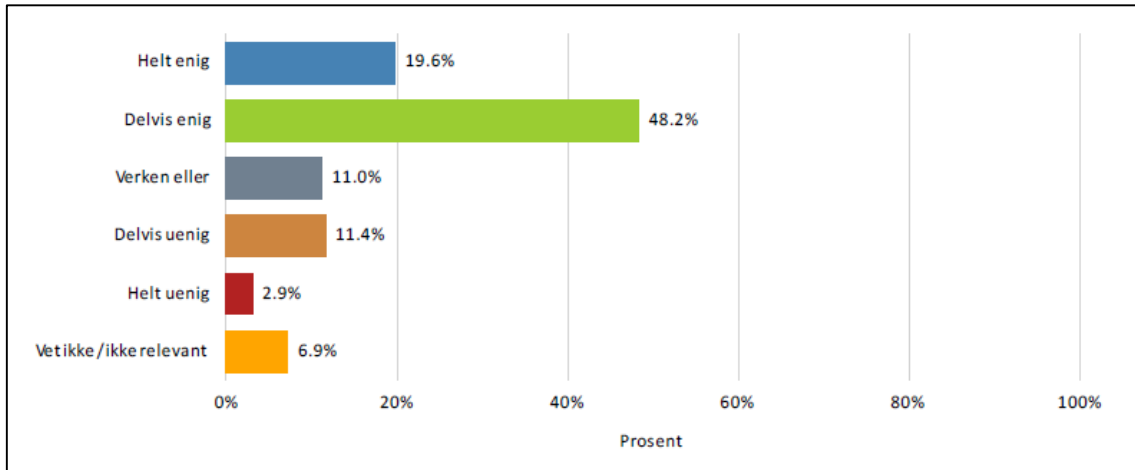

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

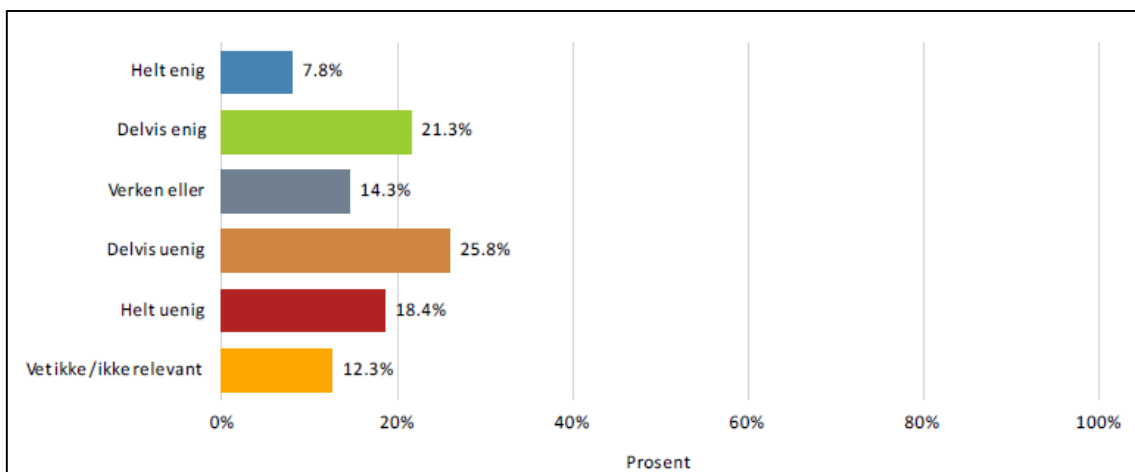
Kommentar: Spørsmålet «Tiltaksprogrammene er sektorovergripende og bygger på gjennomførte analyser og vurderinger (§ 25)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

30. Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til å utrede forslag til tiltak innenfor sine ansvarsområder (§ 22)

***Kommentar:** I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.*

31. Sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner har bidratt til overslag over kostnadene ved tiltak og angivelse av det rettslige grunnlaget for å gjennomføre tiltakene (§ 25)

***Kommentar:** Dette er ett av de to utsagnene der respondentene er mer uenige enn enige.*

F. Tiltaksprogram – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Statlig styring	Ambisjonsnivå - har ikke vært avstemt på forhånd (1)
Ressurser	Det er et stort behov for økte statlige midler til vannkvalitetsovervåking og tiltaks-gjennomføring i samtlige sektorer. Spesielt vil kostnader for overvåking av miljøgifter kreve økt statlig bidrag.
	En av hovedutfordringene for planarbeidet, har vært at karakteriserings- og klassifiseringsarbeidet ikke fikk tildelt tilstrekkelig med ressurser på et tidlig tidspunkt. Dette arbeidet burde vært påbegynt langt tidligere.
	Pengestrømmen uteble til VO. Utgiftene veltes til lokalt nivå.
	Hadde vi nå enda hatt de pengene som har gått med til dette til å gjennomføre konkrete tiltak.
Organisering	Rådgiving/myndighetsutøvelse hos sektorene - intern organisering i direktoratene (ulike personer som deltar i forskjellige tidspunkt i prosessen) (1)
	Bidrag fra kommunene er ulik, noen har bidratt mye, andre er nesten fraværende i arbeidet, Viktig at kommunen har en prosjektleder som kan hjelpe dem i arbeidet.
	Uklar hvem som er ansvarlig i de enkelte kommunene, hvem betaler for tiltakene, økonomiprioriteringer
Planarbeidet	Tiltakene (forslagene) kom for sent- førte til at det ikke var tid til å prioritere og lage tiltakspakker (7)
	Deltakelse fra sektormyndigheter (5)
	Detaljering av tiltak (4)
	Oppfølging av regionale prioriteringer hos sektorene - i dag er det business as usual ved nasjonale prioriteringer (3)
	Manglende forarbeid (2)
	Forskjellig tolkning i regionene vedrørende i hvor stor grad man kan foreslå tiltak på vegne av sektorene - ulike ambisjonsnivå (1)
	Ingen kostnader fra sektorene (1)
	«Tynt» kunnskapsgrunnlag fører til lite miljøforbedrende tiltak
	Kostnader
	Kunnskap i vannområdene er et viktig grunnlag for å identifisere effektive tiltak. Det må settes et større fokus på rekruttering av kompetanse innen vannforvaltning og avløpsteknikk i kommunene.
	Kunnskapsgrunnlaget omkring hva som er de faktiske påvirkningene har i mange vassdrag vært alt for dårlig til at det er mulig å komme med overslag over kostnadene ved tiltak.
	Innspilte tiltak og forslag er svært varierende fra ulike sektormyndigheter, både i omfang og realisme ut fra mulige tiltak. Dermed blir også tiltaksprogrammet ubalansert.
	Flere av sektormyndigheter har vært for passive i arbeidet med å foreslå tiltak og kostnader ved tiltak. Denne delen av arbeidet er utfordrende, og flere kvier seg for å komme med forslag, grunnet usikkerheter.
	Mange sektormyndigheter har dessverre ikke tatt oppgaven seriøst på et tidlig nok tidspunkt (etter fremdriftsplanen), og har sendt inn få tiltak og / eller alt for seint. Dette har skapt utfordringer for fremdriften i

	planarbeidet. Resultatet ble at de helhetlige vurderingene som skulle gjøres i tiltaksanalysene til stadig måtte utsettes. Tiltaksanalysene ble derfor ferdig omtrent samtidig som forslag til regional plan. Fylkesmannens miljøvernnavdelingen og Miljødirektoratet var forbausende fraværende i lang tid. Mange tiltak tilknyttet fylkesmannens miljøvernnavdelingen ansvarsområde ble foreslått av FNF i høringsrunden, og kom inn først etter høringen. Ansvarsfraskrivning og vegring blant sektormyndigheter mot å delta i tiltaksanalysene Utredning av forslag til tiltak har ikke vært gjennomført av fylkeskommunen/kommunene, kanskje av andre sektormyndigheter, grunnet manglende kapasitet. Utfordrende med varierende ambisjonsnivå i ulike sektorer. Til dels utfordrende å få alle myndigheter til å delta aktivt, men mener å registrere en positiv trend Det varierer vel mellom vannregionene og mellom ulike myndigheter. Ser ikke at tiltaksprogrammet gir konkrete mål når det kommer til diffus forurensning. Tiltak går på enkeltvannforekomster, vanskelig å få fram helhetsbildet. Tiltaksprogram virker å være samling av masse enkelt tiltak. Og mest behov for overvåking. Lite sektorovergripende. Uprioriterte forslag - vanskelig å veie tiltak mot hverandre Knappt nok kvalitetssikret tiltak som er foreslått i tiltaksanalysene/tiltaksprogrammet. Det er ikke gjennomført kostnadsvurderinger av tiltak eller vurdering av rettslig grunnlag. Det er nesten ingen kostnader lagt inn i vanndirektivbasen og derfor ikke grunnlag for analyse/rapportering.
Informasjon og medvirkning	Prosesen var for uklar med lite reell involvering fra vår sektor. Prosesen var ikke godt nok beskrevet og i for stor grad bestemt av SVV. En representant sa i et møte at vannforvaltningsarbeidet var som å få tak på ei vassgøple (manet). Den er det som kjent vanskelig å få tak på - prosessen må bli enklere å forstå for politikere og andre som er litt interessert.
Verktøy og veiledning	Veiledning (1) Miljødirektoratet og Direktoratgruppen er sent ute med alt av veiledningsmateriale. Det nytter ikke å komme med veiledning og forklaring på hvordan de vil ha ting 2 til 4 uker før absolutte frister. Dette medfører dobbeltarbeid og hastverksarbeid som nedsetter kvaliteten på arbeidet som utføres. Som eksempel kan nevnes: tiltaksmodulen i vann-nett (minst et halvt år senere en lovet) og retningslinjer for utdyping av SMVF. Tiltaksmodulen i Vann-Nett var ferdig til bruk halvannet år før tiltakene var på plass. Noen justeringer ble gjort av verktøy etter at den ble tatt i bruk, noe som er vanlig når man får erfaring. Tiltak ble lagt inn i regneark og planer før de kom i vanndirektivbasen, noe som har ført til at sektorene har fått en sen oversikt over hvordan deres tiltak er blitt brukt. Slik det har vært lagt opp denne gang legges det inn tiltak som sektormyndigheten selv ikke har foreslått. Det finnes opp hjemler, ansvarlige og tiltaksnavn og grupper som ikke er forankret. Denne muligheten bør ikke finnes. Tiltaksnavn, tiltaksgruppe, hjemmel og ansvarlig bør være låst. Det kan være åpning for forslag om å anvende tiltaket i en vannforekomst, men dette må da avklares med sektormyndighet. Dette bør gjøres likt over hele landet.
Diverse	Dette er et svært vanskelig felt når det gjelder kystvann

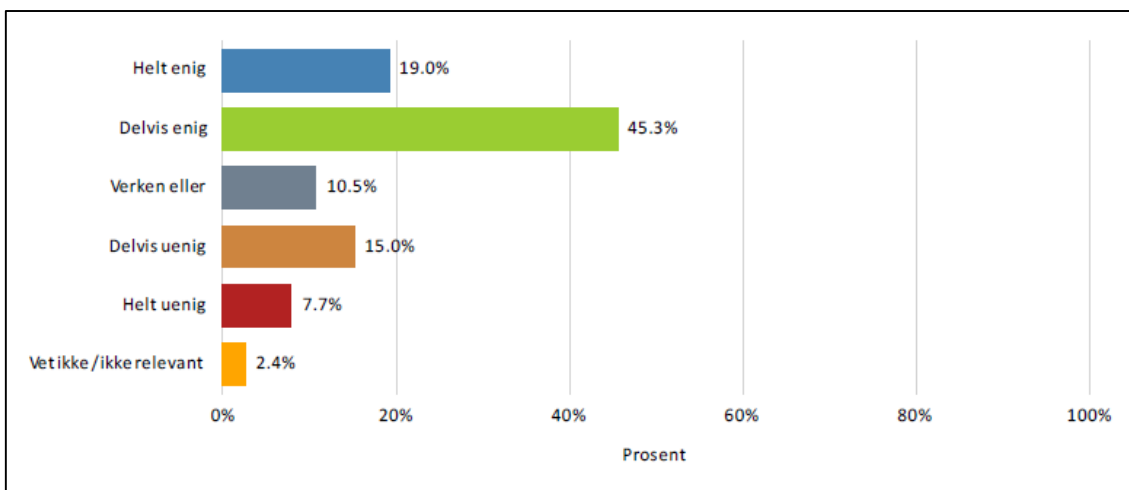
F. Tiltaksprogram – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Omforent ambisjonsnivå, inkludert nok ressurser til å håndtere dette (1)
	Sektorrollen (myndighet/rådgivning) må avklares tidligere
	Slutte å politisk vedta bort tunge utfordringer fordi de er politisk vanskelig. Problemene blir ikke borte fordi om en gjør et politisk vedtak om å ikke behandle de.
	Tydeliggjøring av politisk vilje gjennom tilskudd
	Tydeligere budskap fra departementene om hva sektormyndighetene forventes bidra med i utarbeidingen av vannforvaltningsplanene.
	Det må mye klarere retningslinjer på plass for hvem som har ansvar for å foreslå tiltak, omfang av tiltak og kostnader ved tiltakene. Det må sørges for at prosedyrene for dette er like, slik at grunnlaget er helhetlig (at alle har foreslått tiltak innen sin sektor) og er sammenlignbart i etterkant. Noen må være ansvarlig for at dette gjøres, og følge opp prosessen aktivt.
	Bruk av forurensingsloven overfor landbruket bør utredes / prøves ut før 2. planfase.
	Avklaringer fra sentrale myndigheter og departement må foreligge, slik at planene blir konsistente, omforente og reelle.
	Vi har ikke nok virkemidler. Men man kunne også i større grad brukt de virkemidlene vi har i dag. For eksempel innenfor landbruket. Veldig mye forbedring kunne vært oppnådd dersom man jobbet systematisk med å hindre avrenning. (Dette kan man fint gjøre innenfor dagens regelverk, men ressursmangel og kunnskapsmangel gjør at man ikke gjør det). Det samme gjelder for avløp
Ressurser	Virkemidlene finnes. Det er behov for kompetanse bygging hos sektormyndigheter og i kommunene, samt at det er helt avgjørende at alle sektormyndighetene prioriterer og vurderer vannforvaltning i sitt daglige virke etter egen sektorlov. Det ville vært et stort steg mot helhetlig vannforvaltning!
	Økonomiske tilskudd som «gulrot» - signal om at staten har tatt dette arbeidet på alvor (2)
	Mer ressurser til VRM og vannområder
	Kunnskapsgrunnlaget bør bedres, mer midler til overvåking
	Det vil høyst sannsynlig mangle økonomiske ressurser til å få gjennomført en del av tiltakene.
Planarbeidet	Det må sies klart og tydelig hvem som skal betale for tiltakene
	Bedre prioritering og fordeling over planperioder (10)
	Sammenhengen mellom regionale prioriteringer og nasjonale - vesentlige spørsmål må være styrende (6)
	Klarere retningslinjer for prosess (2)
	Bør jobbes mer grundig med kartlegging av miljøstatus. Deretter tiltaksprogram og forslag til tiltak.
	Kartlegge på en helt annen måte enn i dag. En må ut i felten.

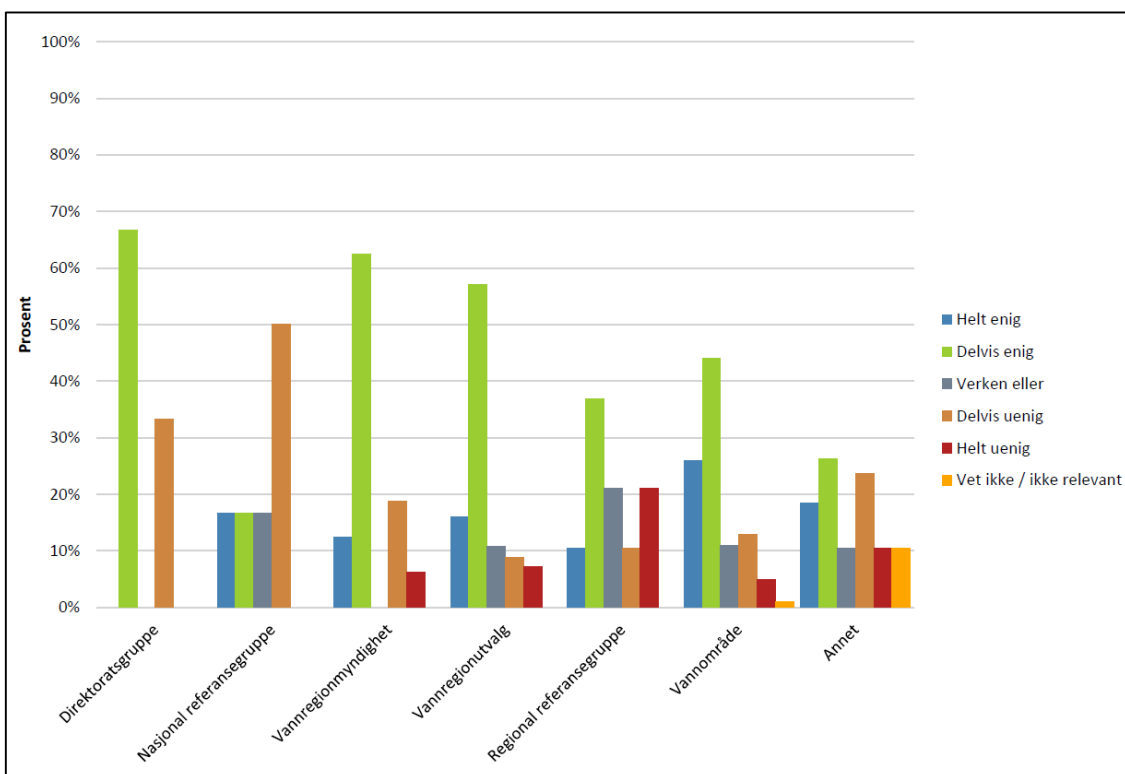
	Øke kunnskapsgrunnlaget slik at tiltak kan bli tilstrekkelig utgreid
	Det ser ikke ut til at man har samme forståelse for hva som er hjemmel for tiltaksovervåking og problemkartlegging - og hvem som er ansvarlig.
	Fylkesmannen må følge opp med kontinuerlig kvalitetssikring av data i vann-nett.
	Lavere ambisjonsnivå og mye tydeligere prioritering på tema. Ikke fokus på tiltak.
	På vannkraftsiden er prosessene med konsesjonsrevisjoner så krevende at det går for sakte med å få vurdert og satt tiltak i verk.
	Viktig med gode kost/nytte analyser slik at de riktige tiltakene blir satt ut i livet.
Verktøy og veiledning	Synliggjøre virkemidlene og forenkle tiltaksmodulen (8)
	Nasjonal metodikk for kost/nytte vurdering (2)
	Veiledning for kostnader på vannområdenivå (2)
	Sektorene må selv legge tiltakene inn i Vann-nett (1)
	Excel-kompetansen må økes- Vi kommer ikke utenom bruk av dette (1)
	Gjennomgang av tiltaksbiblioteket - hjemler må inn, sjablongmessige kostnader
	Det burde kanskje vært utarbeidet bedre veiledning når det gjelder tiltakspakker for kystvannforekomster. FoU bør også gjennomføres
	Tiltakspakker er vanskelig å få til slik vann-nett og hele systemet er bygd opp. At planen handler om enkeltvannforekomster og at man teller og summerer ANTALL vannforekomster og ANTALL tiltak, synliggjør verken alvorlighetsgrad, hvor man må sette inn ressursene, hvordan man bør prioritere.
	Tydelig, enkel og konstruktiv veiledning for utarbeidelse av kostnader som er knyttet mot vannforskriften. Mer kapasitet hos sektormyndigheter.
	Opprydding i tiltaksgrupper og -typer, krav til bedre bidrag med tiltak fra sektorer, legge tiltakene inn i vanndirektivbasen via Vann-Nett, legge inn alle data som kreves registrert for tiltak, da også kostnader.
Diverse	For vandringshindre for fisk på privat vei mangler virkemidler.
	Det er sannsynligvis et hull med hensyn til fysiske inngrep i sjø når det gjelder å pålegge problemeier ulike tiltak.

G. Medvirkning og informasjon

35. Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner sikrer åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser (i tråd med pbl § 1.1)

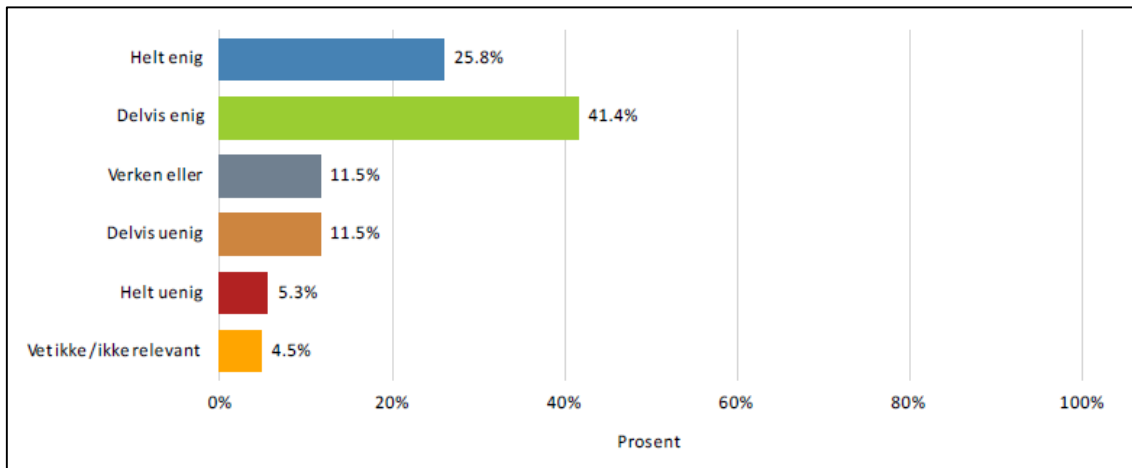

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

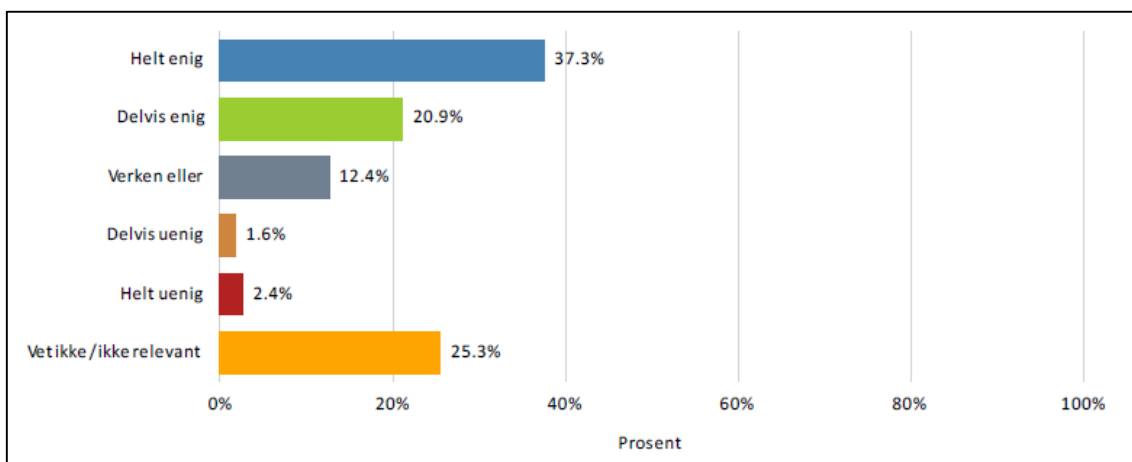
Kommentar: Spørsmålet «Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner sikrer åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser (i tråd med pbl § 1.1)» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

36. Vannregionmyndigheten legger i samarbeid med vannregionutvalget til rette for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt (§ 27)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

37. På forespørsel gis det tilgang til bakgrunnsdokumenter og opplysninger som er brukt ved utarbeidelsen av forvaltningsplaner, i samsvar med miljøinformasjonsloven (§ 27)

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

G. Medvirkning og informasjon – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Overordnet	Hva er medvirkning? For alle andre enn de offentlige etatene (dvs. representanter for allmenne interesser, privat sektor, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner. De ulike interessene må ivareta på lik linje).
Statlig styring	De nasjonale føringene som er tilgjengelig for alle i skriftlig form følges og etterleves i ulik grad uten at nasjonale myndigheter ser ut til å slå ned på brudd på nasjonale føringer. I tillegg kommer en rekke "uformelle" føringer fra Miljødirektoratet som griper direkte inn i arbeidet uten at beveggrunnene for de ulike løsningene er tilgjengelige for alle som er berørt av vannplanarbeidet.
Ressurser	Ressurser til vannområdekoordinator er nøkkelen til suksess.
Organisering	Nøkkelen til lokal medvirkning er kommunene.
	Vannområdeutvalgene (VRU) ikke fungert
	Regionens størrelse vanskeliggjør interesse og medvirkning
	Prosjektansatt som startet opp arbeid i vannområdene er blitt "borte" der hvor det bare har vært deltidsstillinger og midlertidige stillinger.
Planarbeidet	Ulik medvirkning på ulike nivåer
	Avhengig av når i prosessen man befinner seg så må medvirkningen tilpasses: nivå, hvor i planprosessen og hvor i gjennomføringen
	Ulike parter
	Utarbeidelsen av planene er omstendelig og arbeidskrevende og derfor vanskelig å følge for frivillige organisasjoner. Begrepene som brukes i arbeidet med plan er vanskelig å forstå for de fleste NGOer. Plandokumentene er lite konkrete og for omfangsrike
	Stort/Komplekst arbeid gjør medvirkning vanskelig
	Demokratisk prosess tar tid - Det er et tankekors at essensen i vannforvaltningsplanene som VO'ene skulle levere - ble til på noen få høstmåneder.
	Vi har ei kjensle av at nokre av sektorane har tala med kvarandre og blitt samde, utan at det har vore opne prosessar.

	Arbeidet sikrer ikke "åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser" men bidrar i varierende grad til at dette skjer, men ikke tilstrekkelig.
	Jeg er glad for muligheten til å være med på dette arbeidet i vannområdeutvalg. Det er inspirerende og lærerikt å kunne få bidra. I vårt vannområde virker alt å ha fungert veldig bra, og er særlig fornøyd med at vi har hatt en god og kunnskapsrik prosjektleder i prosentstilling- tror det har hatt noe å si for resultatet.
	Arbeidet med regionale vannforvaltningsplaner har virkelig løftet fokuset på vannforvaltningen og behovet for å beskytte vannressursene.
	Vannforskriften og de regionale planene er såpass tunge saker, at jeg tror ikke dette er så lett tilgjengelig som vi kanskje ønsker. Det er ikke lett å sette seg inn i for en grunneier, bedrift eller kommune for den del.
	Flere møter og involvering behøves
	Medvirkning er vanskelig for organisasjoner og vanlige folk som ikke kan ta seg fri fra vanlige jobber på dagtid. For lite tid og kapasitet.
	Det er likevel svært varierende hvor godt det har blitt lagt til rette for aktiv medvirkning på lokalt nivå.
	Innspill om status, mål og tiltak er ofte gitt uten at de er blitt fulgt opp.
	I tillegg er det ikke godt nok definert hva som menes med "medvirkning" fra andre enn deltagende myndigheter.
	Få fora og få møter mht. å medvirke.
Verktøy og veiledning	Vann-Nett og Vannportalen sikrer medvirkning
	Opplever at kjent informasjon delast fritt.
	Det gis god tilgang, men størrelsen og omfang gjør mye av dataene vanskelig tilgjengelig for mange interessenter.
	Det er viktig at all kunnskap som er benyttet er offentlig tilgjengelig. Også vurderinger som er foretatt må redegjøres for skriftlig og være offentlig tilgjengelig. Dette er helt nødvendig for at andre skal kunne etterprøve enkeltpunkter i en forvaltningsplan. Dette er spesielt viktig i de tilfeller der datagrunnlaget er tynt.
	Vannportalen ikke god nok - vanskelig for medvirkere å følge med, mange dokumenter (møtereferater) er ikke på plass. Trenger opprydding.
	Positivt at dokumenter legges ut på Vannportalen
	Vann-nett har også vært vanskelig for brukerne i forhold til å greie å følge med og å forstå. Dessuten må det være enighet om hva som skal ligge i vann- nett og når man kan revidere. Mye rot!
	Vann-nett er prematurt og tar ikke høyde for all den informasjonen som faktisk finnes for hver vannforekomst.

G. Medvirkning og informasjon – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	KMD må på banen! (slipper de ikke til, eller vil de ikke delta?) (3)
Ressurser	Alt dette krever selvsagt også økte ressurser
	Yte økonomisk støtte til denne type arbeid i vannområdene.
Organisering	Alle må ha vannområdekoordinatorer (5)
	Det er ønskelig med prosjektledere i hvert vannområde, for å få til bedre lokal medvirkning. Få frem lokale prosjekt og mer engasjement lokalt. Fungerende interkommunalt arbeid
	Tone ned opprettelse av referansegrupper.
Planarbeidet	Sikre en prosess for faglige vurderinger, også ta den politiske dragkampen etterpå. Ikke fordekke politisk dragkamp som faglig vurdering.
	Styrk fagkunnskapen. Sørg for at data samles i vannmiljø, også historiske data. Det er i de vi ser trendene.
	Kan det gjøres enklere? Mindre byråkratisk?
	Være mer handlingsretta. Ha respekt for at kommunene ikke klarer å forholde seg til alle disse utvalgene og analysene. Legge til rette for målretta arbeid i konkrete vannforekomster, eller konkrete tema. Da er det mye lettere å delta og bidra.
	I neste planperiode må ikke selve planprosessene med plandokument, vesentlige spørsmål og høringer ta så mye av 6. års-perioden! Det vesentlige arbeidet med forvaltningsplanene og tiltakene må gis mye mer tid! Kun det kan sikre gode planer basert på god medvirkning.
Informasjon og medvirkning	Bevisstgjøring - hva er ønsket resultat av medvirkning? (6) (F.eks. at man spør i starten av prosessen: hva ønsker de ulike aktørene, når kan de forvente å medvirke?)
	Klart språk! Må bli lettere å forklare dette for folk flest, kutt fagspråket når medvirkning skal skje, fokuser på visjon og engasjement (4)
	Bedre formidling og opplæring basert på eksempelassdrag. (4 fra A)
	Gå fra informasjon til kommunikasjon (1)
	Kursing om vannforskriften generelt til relevante deltakere.
	Bedre og hyppigere dialog. Informasjon om hva som forventes og ansvarliggjøring av kommunene
	Det bør holdes lavterskel kurs for lokale ressurspersoner i hva arbeidet går ut på, og hvordan de kan bidra med info om "sine" vannforekomster.
	Belyse de gode eksemplene; hvilken praktisk konsekvens har dette for folk flest.
	Legg opp til møter m.m. med kun et par tema og bruk et par lokale vannressurser som eksempel. Alternativt - fokuser på kun et område i en kommune eller i skjæringspunkt mellom kommuner.

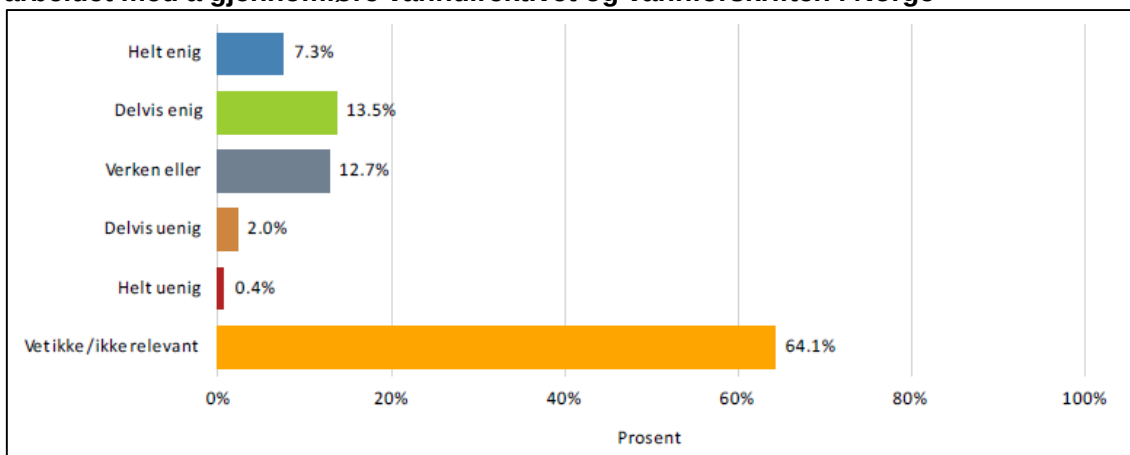
	Bruk en kjent og kjær ressurs / et vakkert og populært vassdrag som pilot og involver folk gradvis slik at de får eierskap til tiltak. Dersom en tar med formidling og forbedringer som er synlig, vakkert og nyttig for mer enn bare forekomsten vil en få mer aksept og samarbeid.
	Fortsett aktiv informasjonsflyt, vi glemmer fort og nye folk kommer hele tiden. Bedre struktur på informeringen.
	Få oppmerksomhet for arbeidet etter vannforskriften ved å invitere til allmøter, seminarer, workshops.
	Å legge til rette for bedre medvirkning, arrangering av synfaring etc, krever økte ressurser på både regionalt og lokalt nivå.
	Det er viktig å ha realisme i bruken av begrepene "medvirkning". Det kan med fordel defineres bedre nasjonalt hva man legger i det, og hvordan det tenkes gjennomført. I det arbeidet er det viktig å ha klart for seg hva som er myndighetsoppgaver, hva som er påvirkere/kommersielle aktører/næringsinteresser og hva som er NGO/frivillighet. Det er viktig å ikke løfte forventinger om deltagelse og innflytelse høyere enn det er grunnlag for. Samtidig må arbeidet være transparent og gi gode muligheter for innsikt, spørsmål og begrunnelser.
Verktøy og veiledning	Lokale interessegrupper, lag og foreninger kan medvirke aktivt i gjennomføringen av tiltak. Det kan være svært relevant for mange å kunne ta aktiv del i å utføre for eksempel habitatforbedrende tiltak i samarbeid med relevante myndigheter. For at arbeidet med vannforskriften skal være relevant å engasjere seg i bør det knyttes opp mot konkrete tiltak som fremmer biologisk mangfold, friluftsliv og fiskemulighetene. Hvis vannforvaltningen skal bli allment forankret må folk se verdien av dette i form av at det får positive ringvirkninger i lokalmiljøet.
	Vann-nett: økt brukervennlighet bl.a. ved å bedre søkemuligheter og økt bruk av rullegardinmenyer, bedre kartvisning og data-uttrekk Vannregionmyndigheten dvs. fylkeskommunen må prioritere å oppdatere egne sider på Vannportalen.

H.Nasjonal referansegruppe

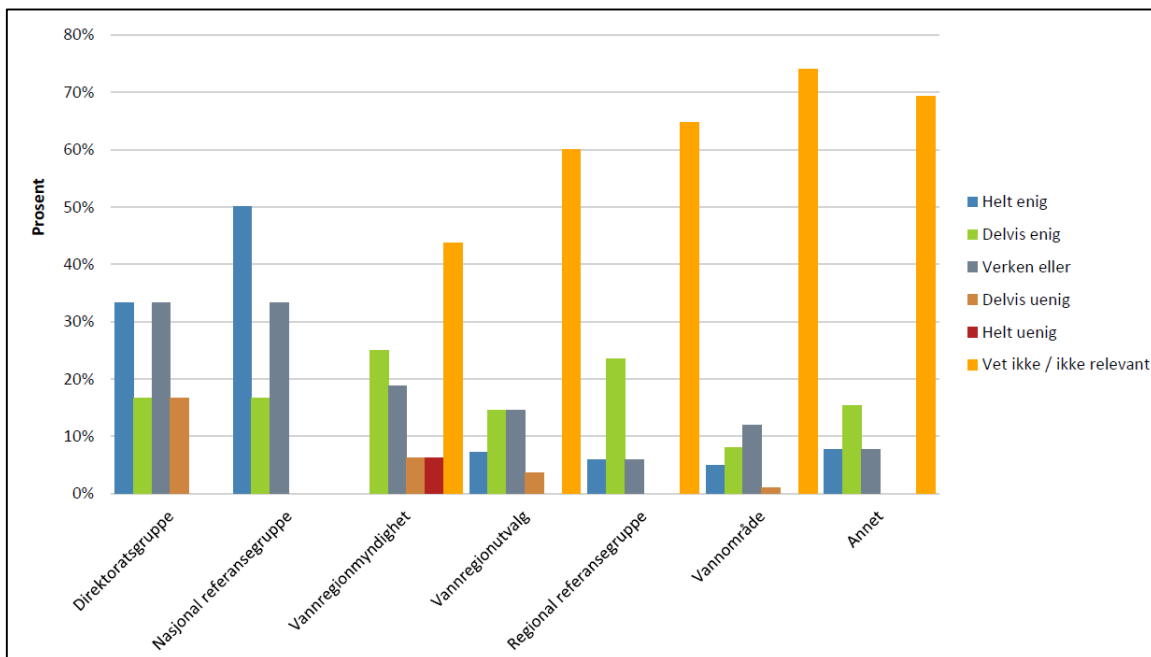
Nasjonal referansegruppe består av representanter fra berørte bransjer og interesseorganisasjoner. Referansegruppens hovedoppgave er å gi synspunkter og råd til Direktoratsgruppen i det videre arbeidet med å forberede og tilrettelegge for gjennomføringen av vanddirektivet og vannforskriften. (Hentet fra mandatet til Nasjonal referansegruppe).

Kommentar: det er få deltakere i Nasjonal referansegruppe. Andelen «vet ikke / ikke relevant» er derfor svært høy, hele 64 - 70 % for alle spørsmålene. Svarene har likevel overvekt på enighet i forhold til uenighet.

41. Nasjonal referansegruppe gir synspunkter og råd til Direktoratsgruppen i arbeidet med å gjennomføre vanddirektivet og vannforskriften i Norge

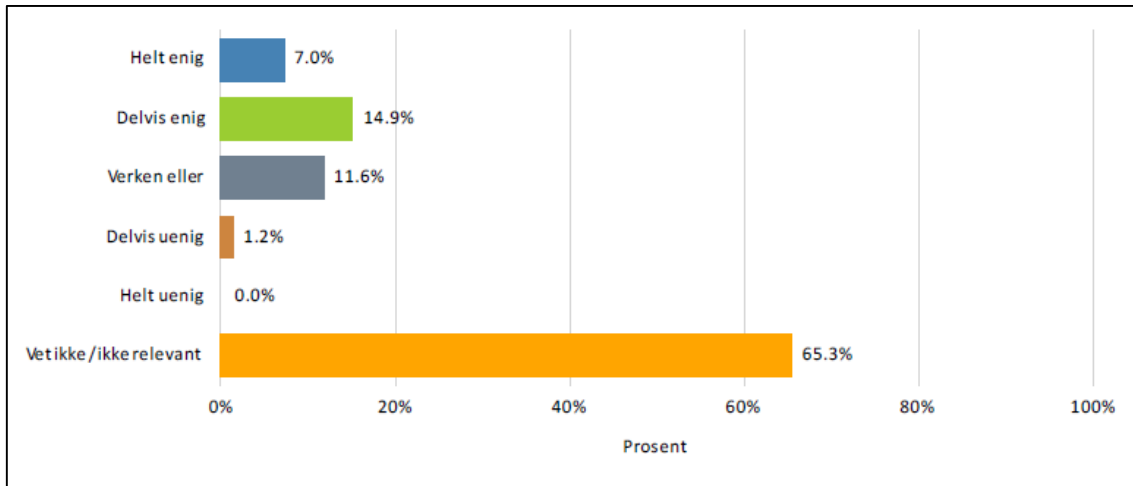

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

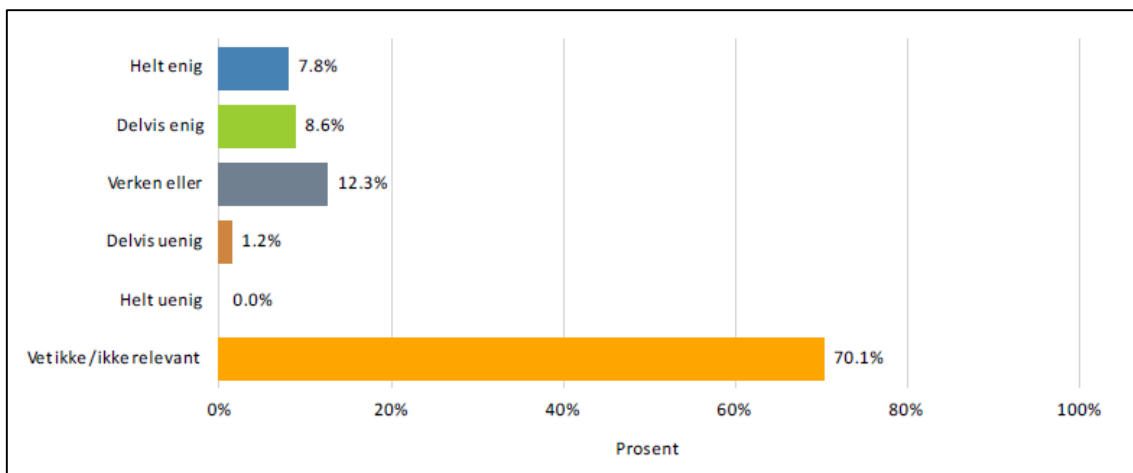
Kommentar: Spørsmålet «Nasjonal referansegruppe gir synspunkter og råd til Direktoratsgruppen i arbeidet med å gjennomføre vanddirektivet og vannforskriften i Norge» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

42. Nasjonal referansegruppe bidrar med synspunkter på temaer og problemstillinger som Direktoratsgruppen ønsker å få drøftet

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

43. Nasjonal referansegruppe holdes løpende informert om arbeidet

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

H. Nasjonal referansegruppe – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Informasjon og medvirkning	Nasjonal referansegruppe har ikke et bevisst forhold til eget mandat (evt. bør mandatet revideres) (5)
	Sprikende interesser i Nasjonal referansegruppe (5)
	For mye informasjon (fra Direktoratgruppen) (3)
	Lite proaktivitet i Nasjonal referansegruppe på grunn av / fordi det er manglende relevans
	Inntrykket er at vi holdes godt orientert og gis gode muligheter for å medvirke og komme med synspunkter.
	To møter i året er ikke «løpende».
	Det er vanskelig for nasjonal referansegruppa å følge med på arbeidet. Innspill er derfor som regel ikke særlig relevante.
	Det er ulikt engasjement blant referansegruppens medlemmer. Det er også ulikt om de møter.
	Nasjonal referansegruppe spriker i sektortankegangen.

H. Nasjonal referansegruppe – konkrete forslag til forbedringstiltak

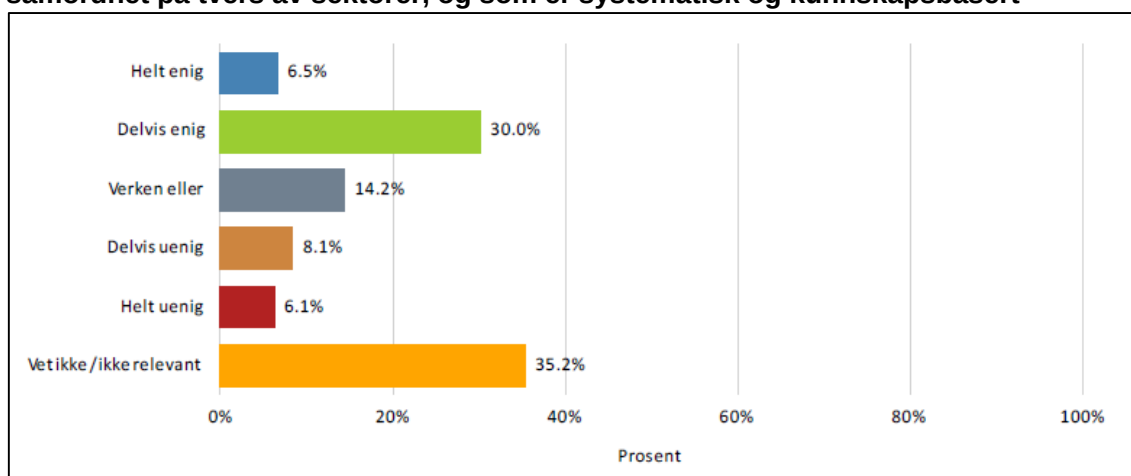
Gruppering	Kommentarer
Informasjon og medvirkning	Mer konsultasjon: «hva synes dere» i stedet for «her er informasjon» Konsultasjonsgrupper og tidligere involvering (i veiledere, prosesser, dokumenter) (11)
	Tydeligere politisk signal om hva som forventes/er avgjort gjør det mer relevant/enklere å delta (5)
	Nasjonal referansegruppe må være mer proaktiv med tanke på sitt eget mandat (mer rådgivende) (1)
	Mer informasjon.
	Åpenhet.
	Styrk referansegruppen. Tydelige krav om at vi skal ha handling og at alle skal bidra.
	Behov for å se på hvem som skal sitte i nasjonal referansegruppe - er "alle" relevante med?

I. Nasjonal koordinering – Direktoratgruppen

Direktoratsgruppen skal medvirke til at Norge oppfyller kravene i vannforskriften og vanddirektivet, samordne gjennomføringen av vannforskriften, legge til rette for god samordning mellom involverte myndigheter og bidra til en harmonisert praktisering i vannregionene (hentet fra mandatet til Direktoratgruppen).

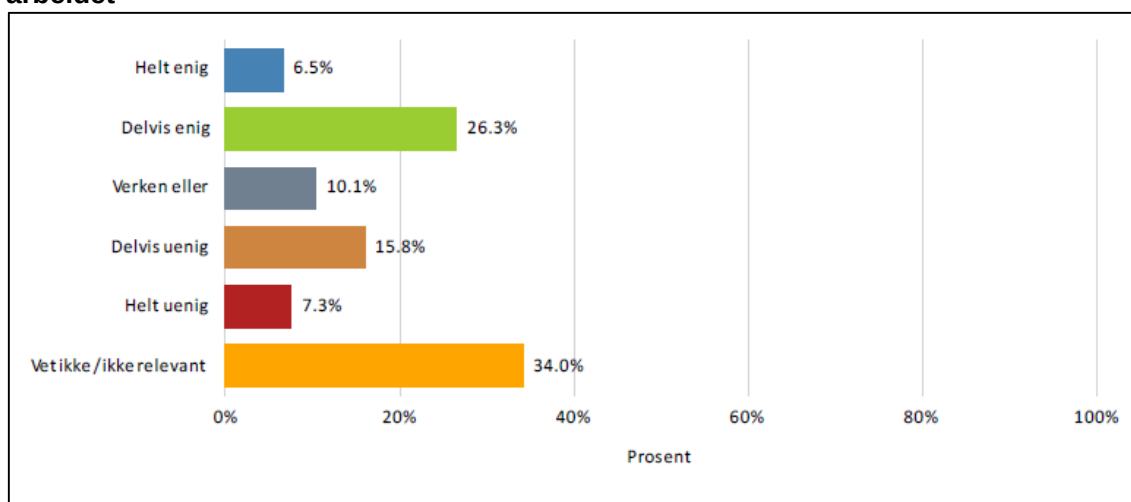
Kommentar: det er få deltakere i Direktoratgruppen. Andelen «vet ikke / ikke relevant» er derfor relativt høy, hele 34 - 42 % for alle spørsmålene. Fire av de fem spørsmål her er i den tredelen av utsagn som respondentene er mest uenige i. Svarene kommer også dårlig ut med tanke på enighet i forhold til uenighet, relativt sett i forhold til andre utsagn i spørreundersøkelsen.

47. Direktoratgruppen legger til rette for en helhetlig vannforvaltning som er samordnet på tvers av sektorer, og som er systematisk og kunnskapsbasert

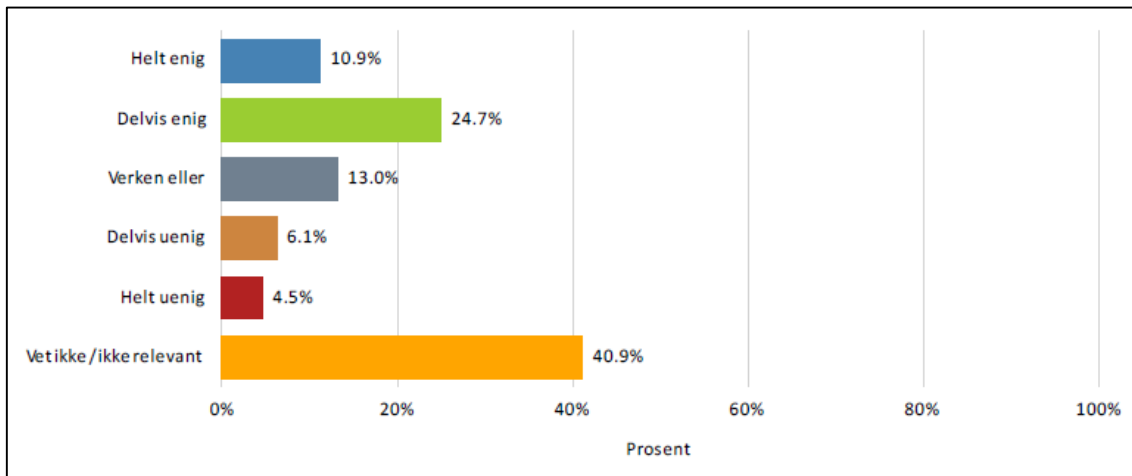
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

48. Direktoratgruppen sikrer at det utvikles nødvendig veiledning og verktøy for arbeidet

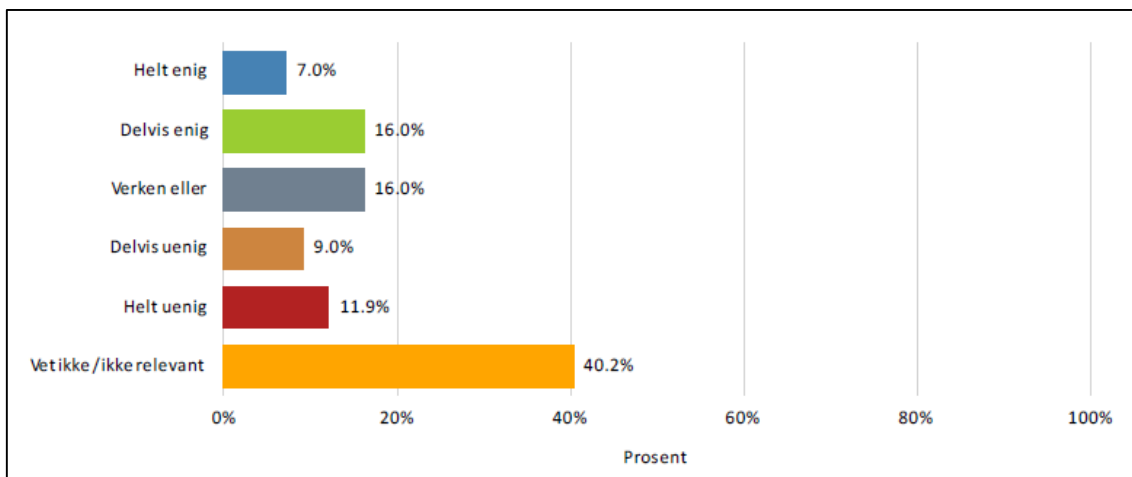
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

49. Direktoratgruppen bidrar til kompetanseutvikling og erfaringsutveksling

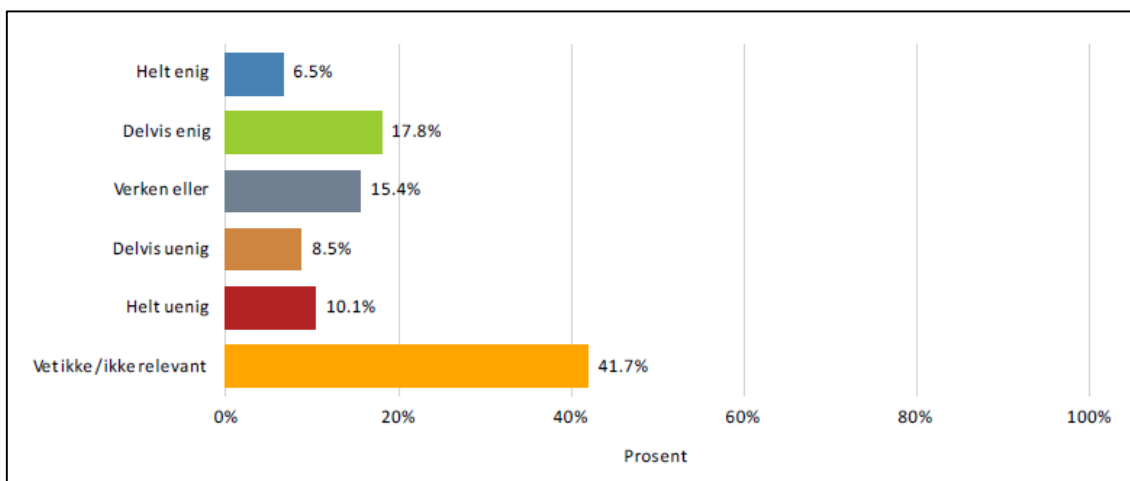
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

50. Direktoratgruppen bidrar til samordning i vannregionutvalg og i vannforvaltningsarbeidet lokalt

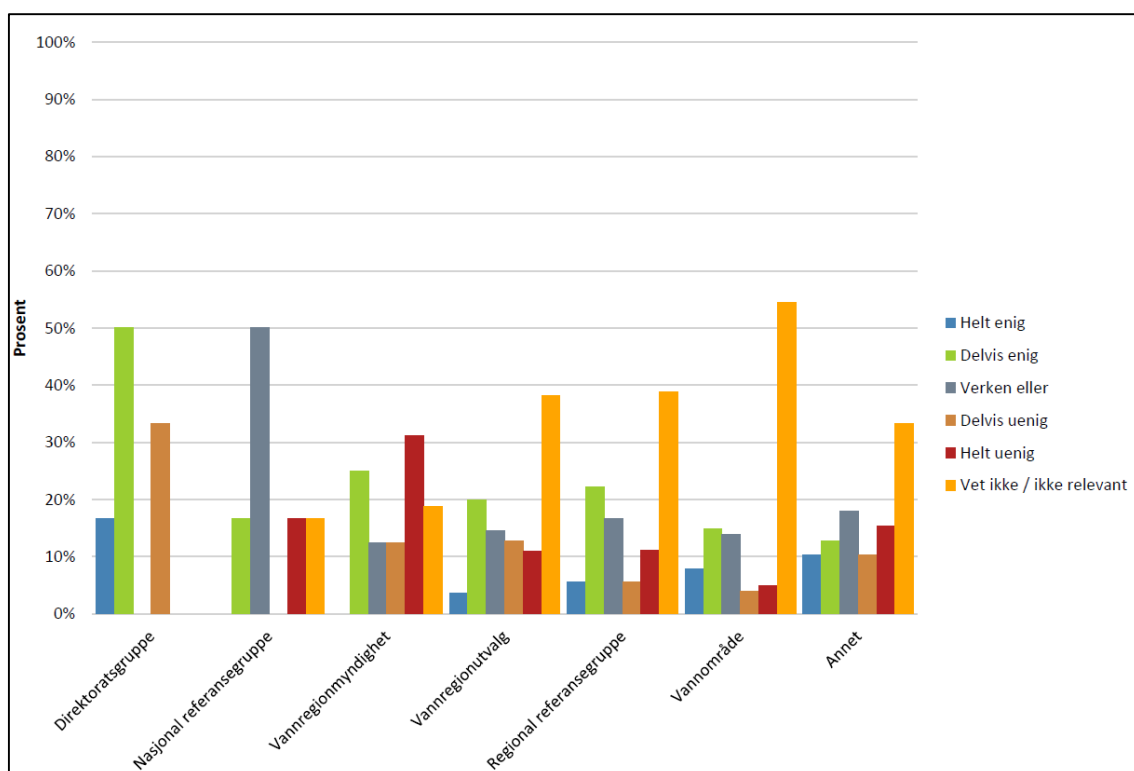

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

51. Direktorsgruppen bidrar til involvering og medvirkning for alle interessenter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

Kommentar: Spørsmålet «Direktorsgruppen bidrar til involvering og medvirkning for alle interessenter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

I. Direktorsgruppen – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Statlig styring	Direktorsgruppen er sektorisert. Noen direktorater har ikke bidratt konstruktivt i prosessen til at miljøpåvirkningene fra deres sektor skulle kunne inkluderes i vannforvaltningsarbeidet.
	Nasjonale føringer har manglet eller kommet for sent. Direktoratene har også sendt "avklaringer" til underliggende organ med ulikt innhold.
	Kunne tenkt meg klarere signal på tilhøva i regulerte vassdrag. Hadde vore enklare om NVE og Miljødirektoratet var meir samkøyrde sentralt på dette punkt.
	Viktige avklaringer om påvirkning fra oppdrettsnæringen uteblir. Har drøftingene i gruppen på dette området har vært basert på kunnskap eller på posisjoner/interesse.
Ressurser	Ikke samsvar med realismen i ressursituasjonen regionalt og lokalt mot ambisjonsnivået sentralt. Dei legg opp til eit kunnskapsbasert planarbeid, utan at kunnskapen ligg føre.
Organisering	Funksjon, rolle og arbeidsmetode (6)
	Mye prat og lite aksjon. Når trenger vi informasjon, og når trenger vi beslutninger? (6)
	Informasjonsflyt - åpenhet, forankring i Direktorsgruppen
	Man har «trukket seg tilbake». Har gått over til en driftsfase, noen får ordne opp ette eller annet sted..
	På enkelte områder har direktorsgruppen sikkert fungert bra. Sektorer sitter ned sammen, noe som har ført til mer samarbeid og identifisering av utfordringer.
	Mange oppgaver blir ikke gjort fordi oppdragene ikke blir fulgt opp på hjemmebane. Det er en stående ordre til alle sektorer at de skal bidra med data til Vann-Nett og karakterisering/klassifisering. For flere av medlemmene er dette enda ikke gjennomført.
	Regionale etater får lite styringssignaler fra sine direktorat. Det er VRM som bidrar til regional samordning. Har ikke opplevd at noen fra direktorsgruppa har stilt her i VRU.
	Direktoratgruppa er lite synlig ute. Kommunene har kun kontakt mot vannregion-myndigheten. Mange vannområder savner en nærhet til arbeidet som foregår nasjonalt.
	Hvorfor er ikke vannområdene mer involvert i det nasjonale nivået av arbeidet etter vannforskriften? Når ikkje fram til kommunepolitikarar. Nok kontakt ut mot kommunene?
Verktøy og veiledning	Mangler hensiktsmessig verktøy for å få fram kostnader for tiltakene.
	Har vi fulgt EU sine retningslinjer eller har vi tilpasset det Norske økonomiske interesser? Veiledningsmateriale og verktøy er ofte for lite ambisiøse ift å nå miljømålene.
	Det har vært uheldig at veiledningsmateriell, informasjon, maler og vann-nett har vært forsinket. Det skifter stadig hvilke signaler som gis til regionalt nivå. Dette har vanskeliggjort arbeidet og ført til unødvendig dobbeltarbeid.
	Veiledningsmateriell har vært for teoretisk og ikke tilpasset de reelle utfordringene. Når de endelig kommer, så kommer det nasjonale føringer som motsier det man alt har gjort.
	Manglende beskrivelser av sjødeponi i veiledere gjør at myndighetene famler seg frem til begrunnelser for en klassifisering som fremstår som urealistisk.

I. Direktoratsgruppen – konkrete forslag til forbedringstiltak

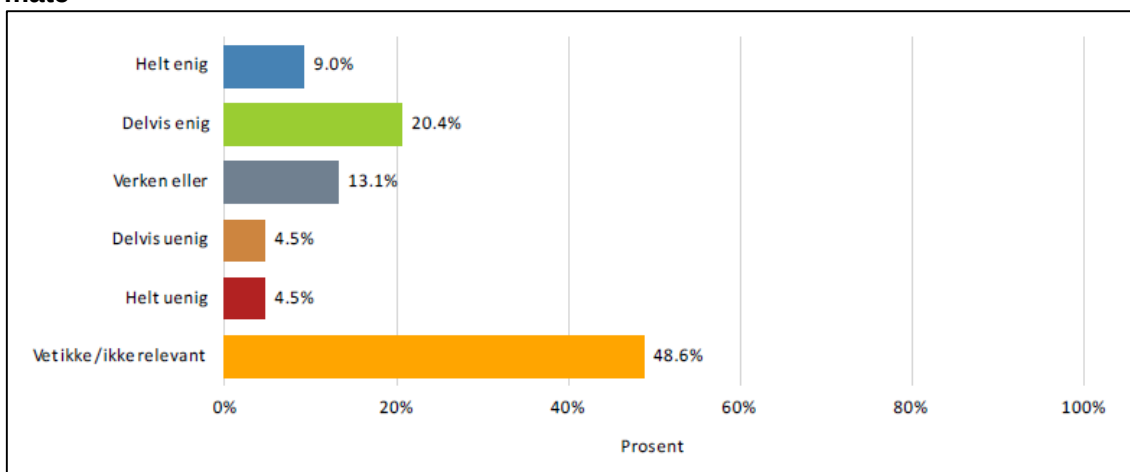
Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	«Vi»-følelse og felles forståelse (3)
	Regjeringen må stille klare krav til at alle sektorene samarbeider, samhandler og tar sin del av ansvaret i arbeidet med en mer helhetlig vannforvaltning.
	Gruppen må styres strammere og departementene må følge bedre med på resultatene og fremdriften. Det må settes ned konkrete oppgaver, delmål og mål som ikke skal fravikes.
	Direktoratsgruppen må jobbe helhetlig- legge vekk sektortankegangen. Også må flere av direktoratene bli flinkere til å tenke helhetlig vannforvaltning og ikke bare på egen sektor!
	Dissens må ikke få lov til å forsinke arbeidet i årevis. Løsningen ligger vel her på departementsnivå som må løse spørsmål av nasjonal betydning raskt slik at VR slipper å bruke unødvendige krefter på disse.
	Direktoratsgruppen bør sørge for å avklare forholdene omkring sjødeponering av mineralavfall fra mineralindustrien.
Ressurser	Være aktive pådrivere i forhold til nasjonal helhetstenkning, prioritering og synliggjøre ressursbehovet. Alle må bidra med ressurser for at vi skal gjøre det bedre neste gang.
	Styrk bemanningen i Direktoratgruppa. Gi dem nok ressurser til å faktisk involvere seg.
Organisering	Skille på saker til beslutning og saker til informasjon. Knytte til hvilke virkemidler vi har (7).
	Klargjøre roller og arbeidsmetoder - hva har vi av virkemidler som vi kan bruke aktivt? (5)
	KMD bør inn i gruppen? Ikke noe direktorat for plan (VRM representerer planmyndigheten).
	Miljødirektoratet gis en større tyngde/beslutningskraft, som hovedansvarlig for implementeringen på direktoratsnivå - all den tid direktivet skal være sektorovergripende.
	Være flinkere på å ta opp /vurdere felles saker som kan drøftes og legge til rette for å forenkle og forbedre planprosessene i VRM og VO. Har tro på at erfaringen fra første planperiode vil få flere til å se sin besøkestid i neste planperiode.
	Direktoratsgruppa bør i neste periode ha mer konkret plan og styring med hva de seks årene skal brukes til å gi mest mulig plass til faglig arbeid regionalt og lokalt.
	Direktoratsgruppa må holde seg orientert om behovene til de som utarbeider planene (VRM), og involvere vannområdene mer i det nasjonale arbeidet etter vannforskriften.
Verktøy og veiledning	Direktoratsgruppen bør bestemme mer over Vann-nett (forbedringer, funksjonalitet)
	Viktig at veiledning kommer tidlig på plass, i god tid før jobben skal gjøres. Veiledning må gis så konkret som mulig, sikre en enhetlig løsning, og i mye større grad være operasjonell. Her bør det utvikles standardkostnader for type tiltak.
	Vurder å lage video-kurs slik at nye folk kan se på eldre undervisninger. Kom man sent inn får man ingen opplæring.

J. Nasjonal koordinering – Miljødirektoratet som koordinerende

Miljødirektoratet som koordinerende Miljødirektoratet har ansvaret for å koordinere arbeidet på direktoratsnivå og lede direktoratsgruppen og nasjonal referansegruppe. Miljødirektoratet skal veilede og gi oppfølging til vannregionmyndigheten og fylkesmannens miljøvernavdeling (basert på oppdragene fra KLD).

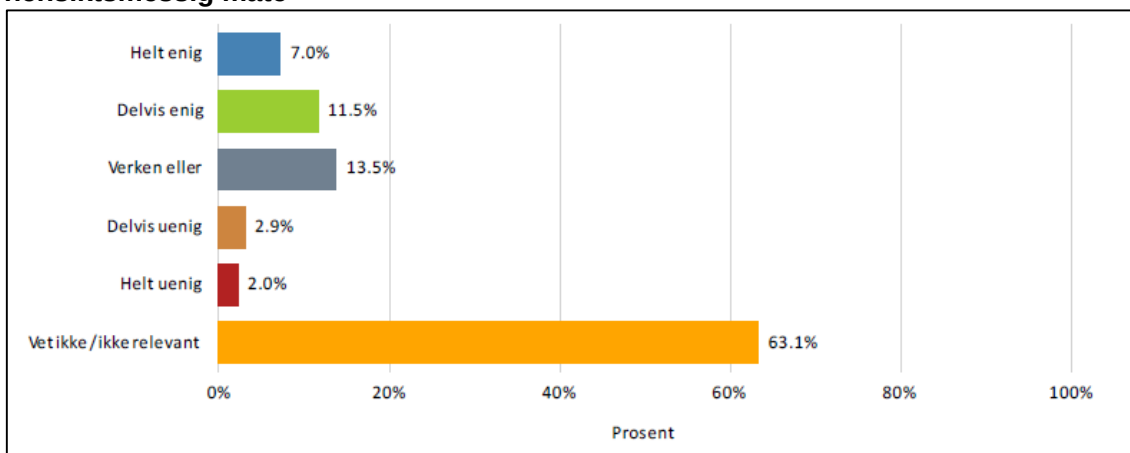
Kommentar: det hovedsakelig deltakere i Direktoratsgruppen og Nasjonal referansegruppe som mener noe om dette. Andelen «vet ikke / ikke relevant» er derfor relativt høy, hele 45 - 72 % for alle spørsmålene. To av de seks spørsmålene her er i den tredelen av utsagn som respondentene er mest uenige i.

55. Miljødirektoratet koordinerer arbeidet på direktoratsnivå på en hensiktsmessig måte

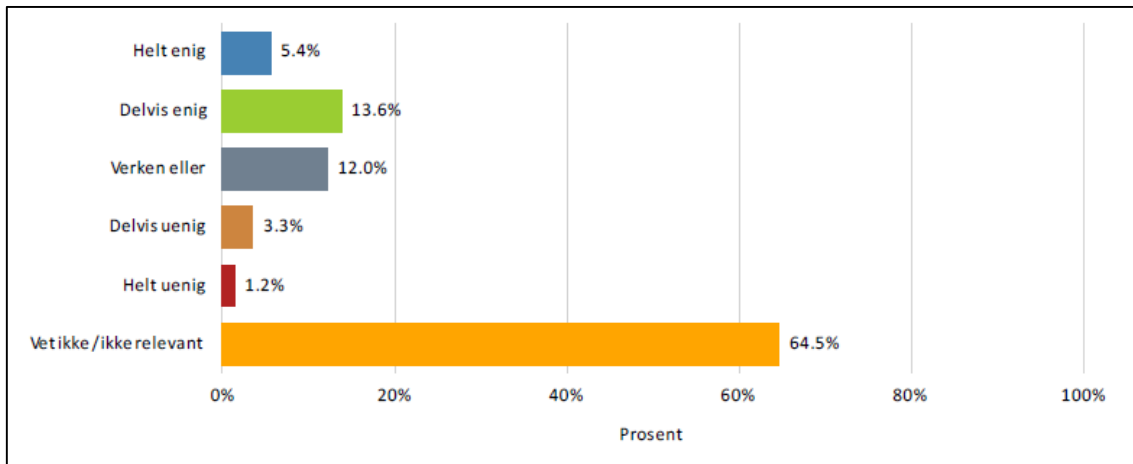
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

56. Miljødirektoratet leder Direktoratsgruppen og Nasjonal referansegruppe på en hensiktsmessig måte

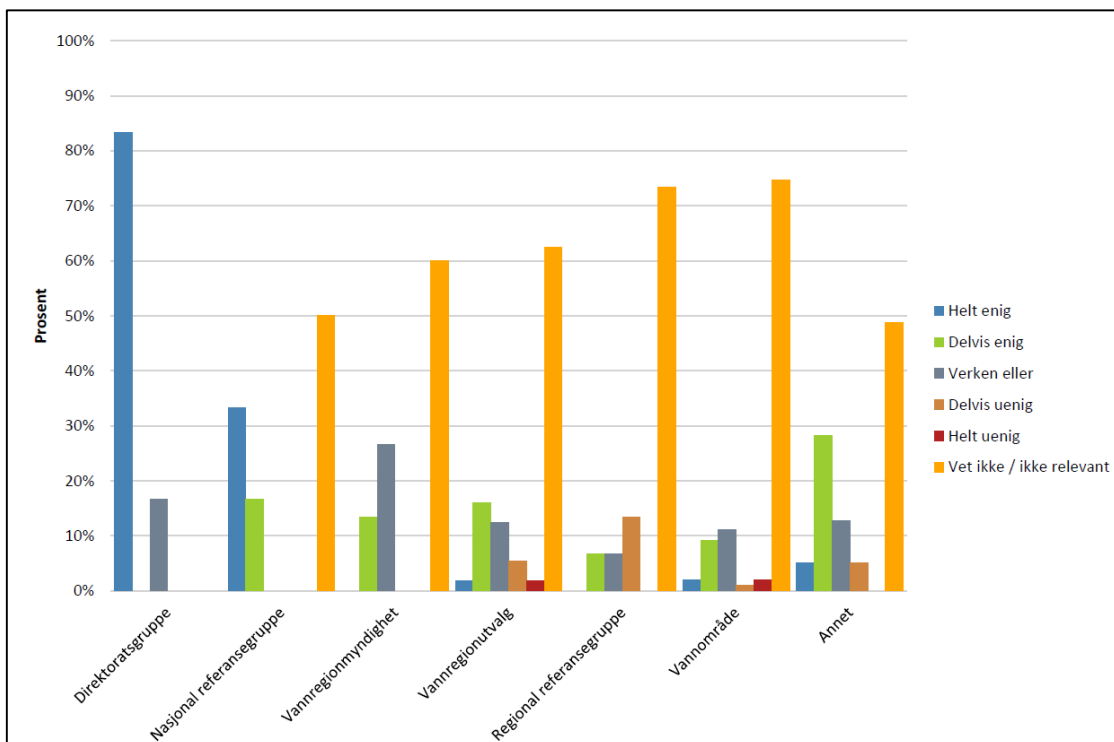

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

57. Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med sektorene i Direktoratsgruppen

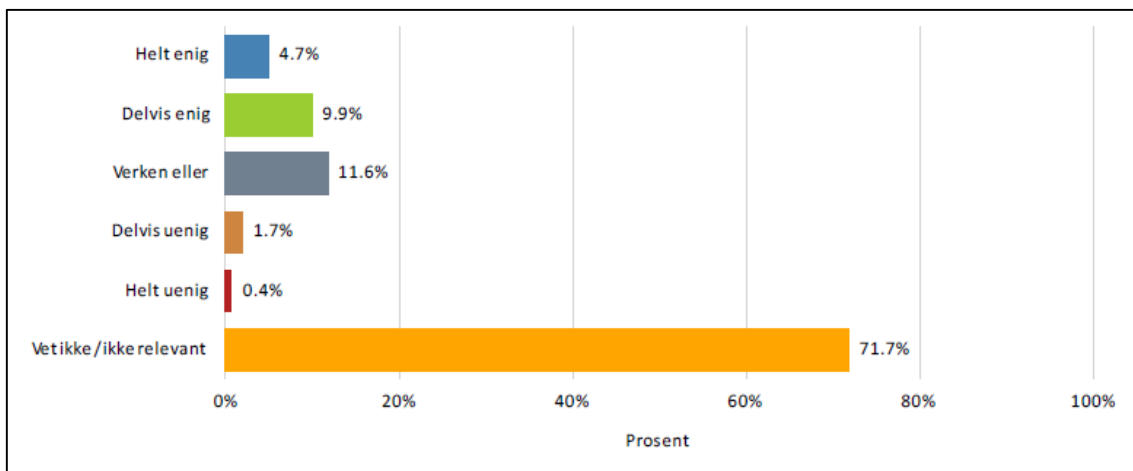

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

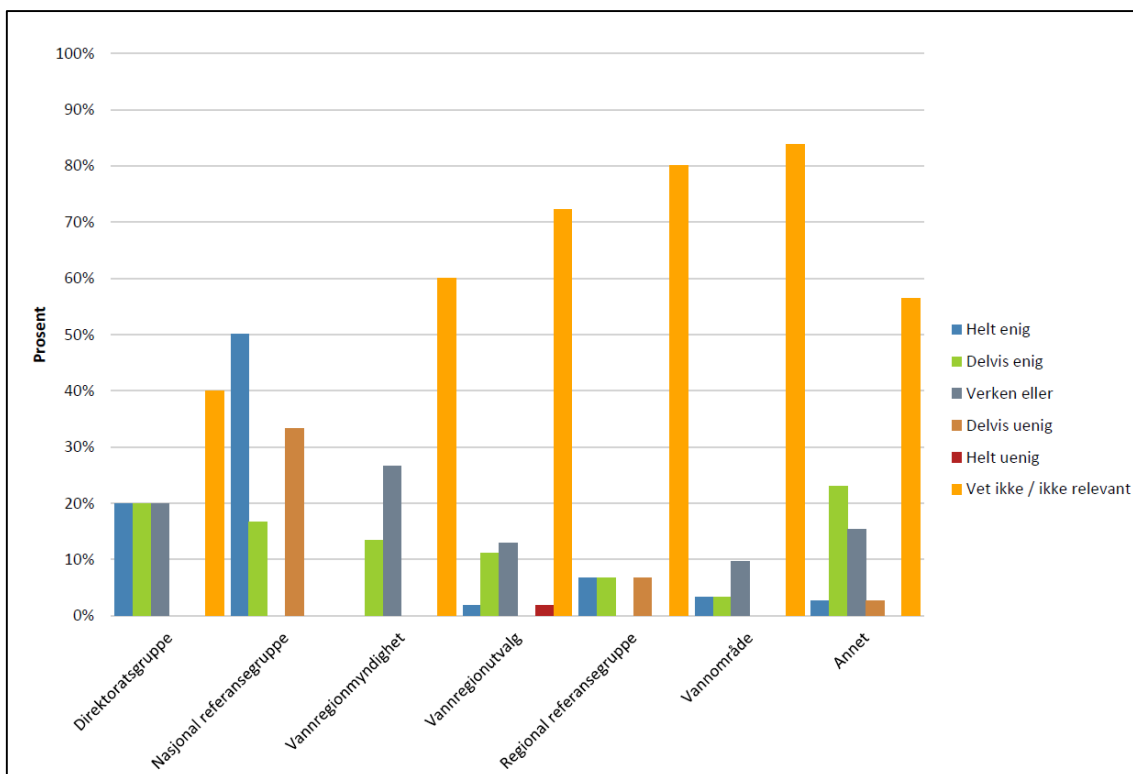

Kommentar: Spørsmålet «Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med sektorene i Direktoratsgruppen» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

58. Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med organisasjonene i Nasjonal referansegruppe

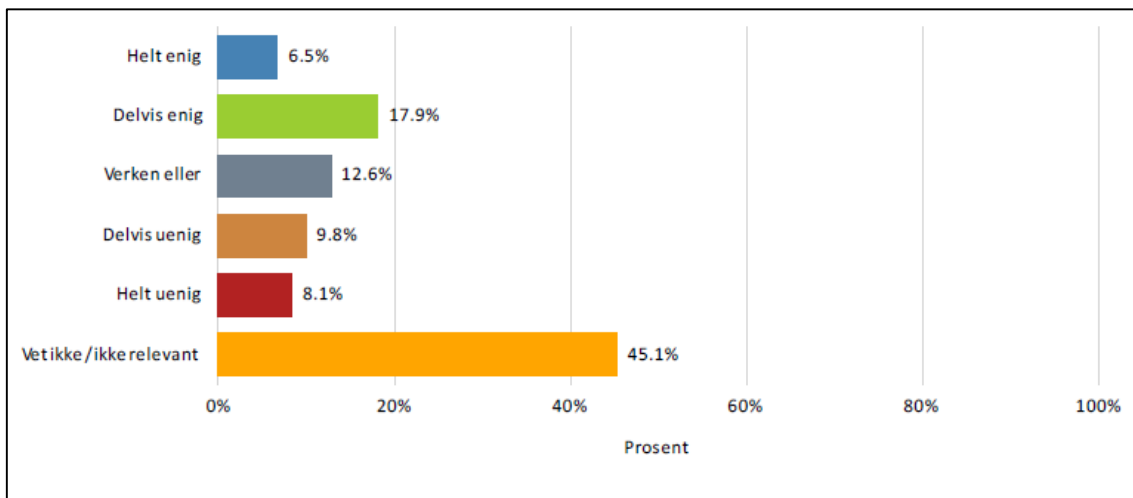

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

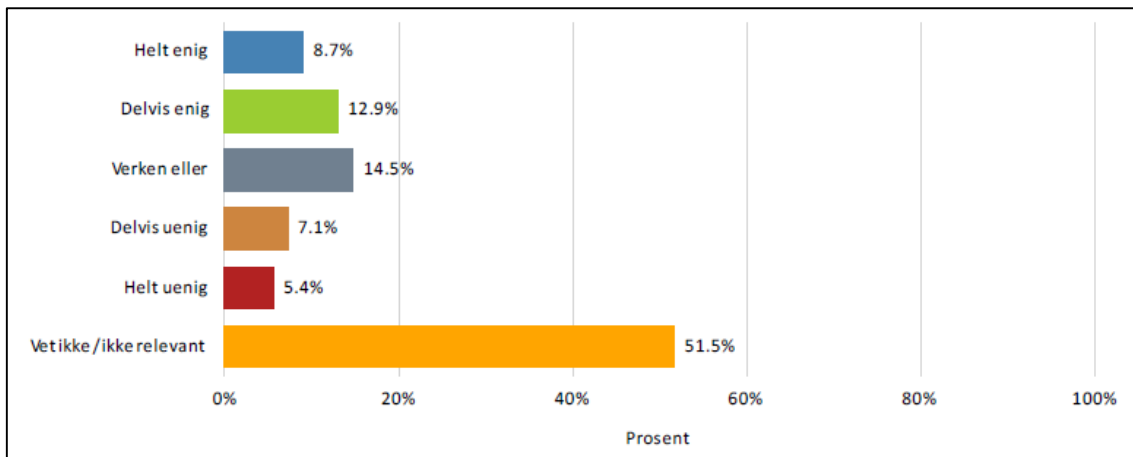
Kommentar: Spørsmålet «Miljødirektoratet har en konstruktiv dialog med organisasjonene i Nasjonal referansegruppe» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

59. Miljødirektoratet veileder tydelig, og har god oppfølging

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

60. Miljødirektoratet skiller rollen som nasjonalt koordinerende og rollen som fagdirektorat på en ryddig måte

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

J. Miljødirektoratet som koordinerende – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Statlig styring	Uklare forventninger til leveranser fra sektormyndighetene (11)
	Bruker for lang tid på prinsipielle avklaringer (1)
	Arbeidet i Miljødirektoratet har vært profesjonelt og grundig gjennomført. Miljødirektoratet gjør generelt en god jobb som nasjonal koordinator. Det er en svært stort og krevende oppgave som skal gjennomføres.
	Miljødirektoratet har alt for stor innflytelse på arbeidet og har lagt et alt for stor ambisjonsnivå. Dette har blitt et miljøprosjekt der miljøinteressene totalt overskygger samfunnsinteressene i sin helhet. Et så overgripende arbeid som vannforvaltning kan ikke styres kun ut fra miljøinteresser.
	Dette er en vanskelig balansegang mellom å være koordinator og fagdirektorat. Kan være vanskelig å skille mellom når man er fagdirektorat og når man er direktoratsgruppe medlem. Inntrykket er at dette håndteres godt. I enkelte saker ser det ut til at rollen kommer for tett på hverandre. Det bør bli et tydeligere skille mellom Miljødirektoratet som nasjonalt koordinerende og som rollen som fagdirektorat.
	Roller som nasjonal koordinator skilles til den grad i fra rollen som fagdirektorat at det er fagavdelinger som ikke gjør det vannforskriften tilsier at de skal gjøre. Det er et direktorat med mange hoder. Ikke alltid samkjørt inne egen organisasjon.
	Direktoratets arbeid tidvis i konflikt med forskrift og nasjonale føringer og retningslinjer. Utspill/brev fra Miljødirektoratet, bl.a. om miljømålfastsettelse i SMVF'er, skapte mye forvirring i innspurten av forvaltningsplanarbeidet. Dette skaper forvirring, usikkerhet og dårlige prosesser.
	Innledningsvis ble mye hemmet av mangel på avklaringer og veiledning. Det har blitt en betydelig forbedring av ledelsen mot slutten av arbeidet og Miljødirektoratet har i økende grad kunnet gi gode, konkrete svar på spørsmål.
Ressurser	Ressurssituasjonen (1)
	Miljødirektoratet er for få, har for mange oppgaver og blir fraværende når de trengs. Miljødirektoratet burde fått tilført mer ressurser til jobben. Det kan synes som om det er kapasitetsproblemer.
Organisering	Rolleforståelse (1)
	Det må være sentral ledelse som påser at vannregionene utarbeider forvaltningsplaner og tiltaksplaner etter samme lest. I dagens system er det stor sprik.
	Miljødirektoratet blir litt usynlig for oss. Fra "bakkeplan" har miljødirektoratet vært medvirkende i 49 rapporten utarbeidet sammen med NVE i 2013. Ellers så synes arbeidet i direktoratet nærmest å ha vært usynlig. Kan det være for mye skrivebord og lite dialog med oss?
	Manglende rolleforståelse for FMs rolle fra enkelte fagmiljø i Miljødirektoratet: For stor inngripen i FMs prioriteringer fra enkelte fagmiljø i Miljødirektoratet.
Veiledning og verktøy	Veiledning og informasjon om oppgaver som må utføres kommer sent og ikke alltid like tydelig på hvordan det ønskes utført. Behov for presiseringer og oppklaring i ettetid. Skaper unødige runder, dobbeltarbeid og frustrasjon.

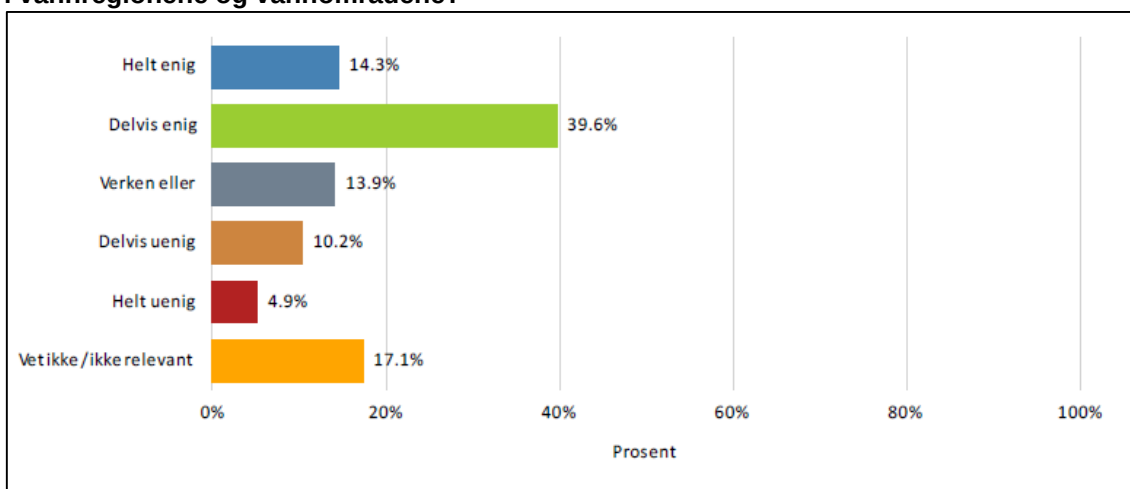
J. Miljødirektoratet som koordinerende – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Statlig styring	Oversette fremdriftsplan til en konkret handlingsplan, med klare føringer til sektormyndighetene. Koble til VRM sin rolle og planprogram i vannregionene (8)
	Må bli tydeligere (1)
	Miljødirektoratet må få et sterkere mandat i direktoratsgruppa. Miljødirektoratet må også få en klarere rolle som koordinator ovenfor andre sektorer.
	Senke ambisjonsnivået og vurdere en total omorganisering, evt flytting av ansvar for arbeidet.
	Tidligere avklaring av overordna problemstillinger. Spørsmål som kan løses nasjonalt Må sikres nok oppmerksomhet. Nasjonale avklaringer må være konkrete og formidles tydelig for å sikre lik behandling på tvers av grenser.
	Miljødirektoratet må forholde seg til de nasjonale retningslinjene. (Spesielt i den siste fasen med miljømål for Sterkt Modifiserte Vannforekomster burde det nok vært noen bilaterale møter mellom NVE og Miljødirektoratet sentralt, for å unngå at det ble gitt ulike råd).
Ressurser	Økte personalressurser
	Styrk gruppa med mer folk. Økt bemanning til Miljødirektoratet, for å sikre bedre og raskere oppfølginger. Tror Miljødirektoratet trenger økte ressurser til å ligge mer i forkant av arbeidet og sikre oppfølging av arbeidet.
Organisering	Direktoratsgruppemøte: ha klare saksfremlegg med beslutningsforslag. Klar forankring i egen etat. (6).
	Tydelige bestillinger og hvordan det ønskes utført slik at man sikrer harmonisering på tvers av vannregioner og vannområder.
	Det må informeres bedre internt i Miljødirektoratet om direktivet/forskriften og de forpliktelsene som ligger der.
	Involvere vannområdene mer i arbeidet på nasjonalt nivå, ref. forrige side. Viktig å ta høyde for nødvendige prosesser og politisk behandling på lokalt og regionalt nivå.
	Vurdere metode for henvendelser (Hva er viktig?)
Veiledning og verktøy	Tidligere og mer entydige veiledere. Klare definisjoner. Det må gis klarere veiledning til alle aktører, og her må man se om bruk av verktøy og internett kan gjøre dette enklere/bedre. Det må lages strengere maler for hvordan arbeidet skal utføres, metode, plan etc.
	Sett av tid til å vurdere alt veiledningsmaterialet som finnes. Evaluer ordentlig med VRM / fylkeskommunene på hva som er behovet.

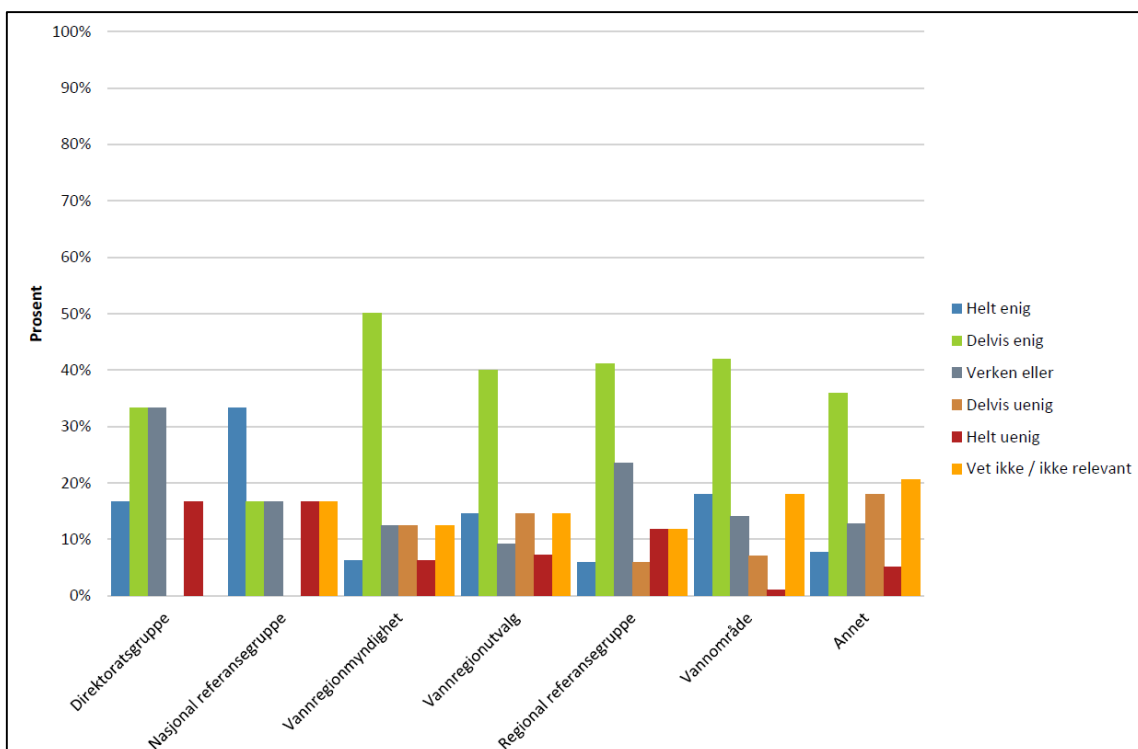
K. Veiledning og verktøy

Direktoratsgruppen har utarbeidet veiledere på flere tema. Departementsgruppen har også løftet og utgitt veiledning for sterkt modifiserte vannforekomster og § 12. I tillegg er den europeiske veilederen om unntak oversatt til norsk.

64. Veilederne knyttet til kunnskapsgrunnlaget (karakterisering, klassifisering og overvåking) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene?

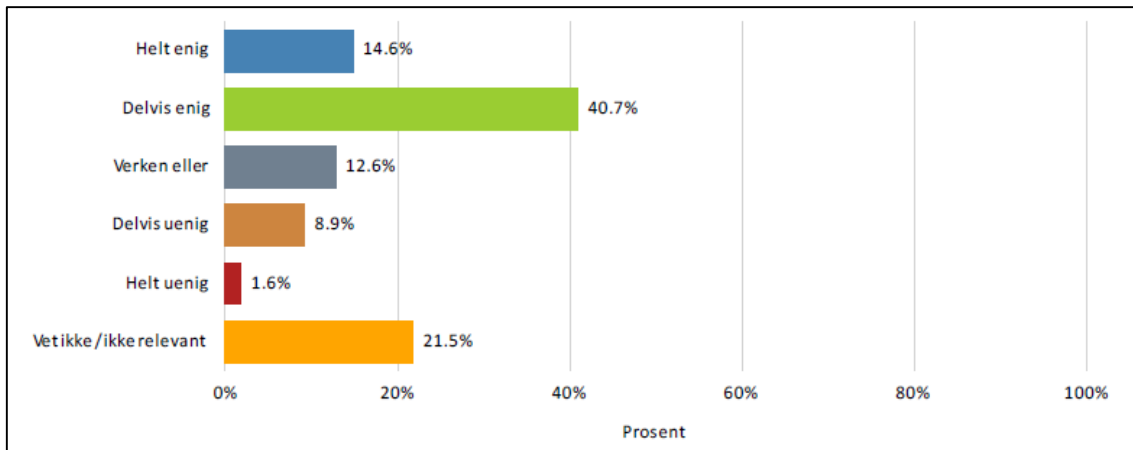

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

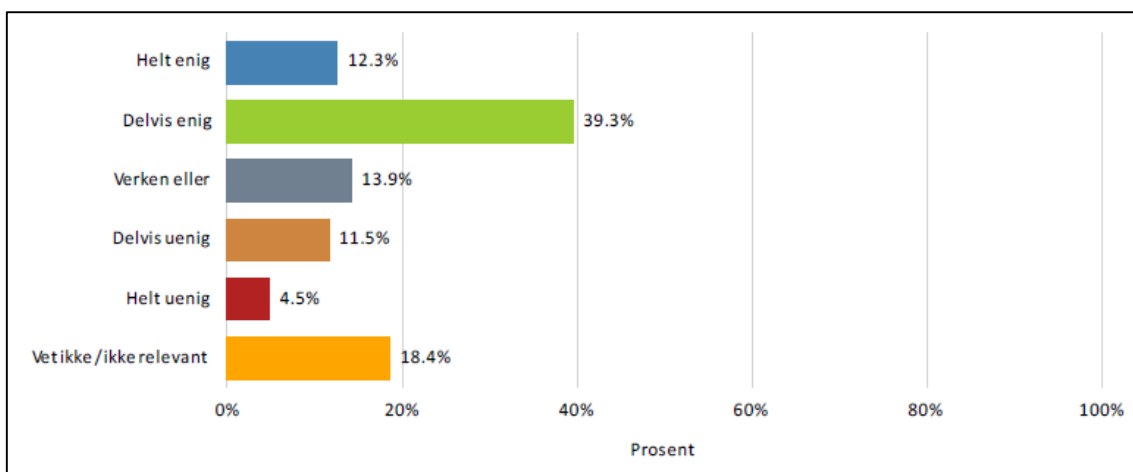
Kommentar: Spørsmålet «Veilederne knyttet til kunnskapsgrunnlaget (karakterisering, klassifisering og overvåking) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene?» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

65. Veilederne knyttet til planprosess (planprogram, vesentlige vannforvaltningsspørsmål, medvirkning og samråd, regional forvaltningsplan) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene?

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

66. Veilederne knyttet til tiltaksprogram (tiltaksanalyser, regionalt tiltaksprogram) er hensiktsmessige, brukertilpassede og bidrar til harmonisering av arbeidet i vannregionene og vannområdene?

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

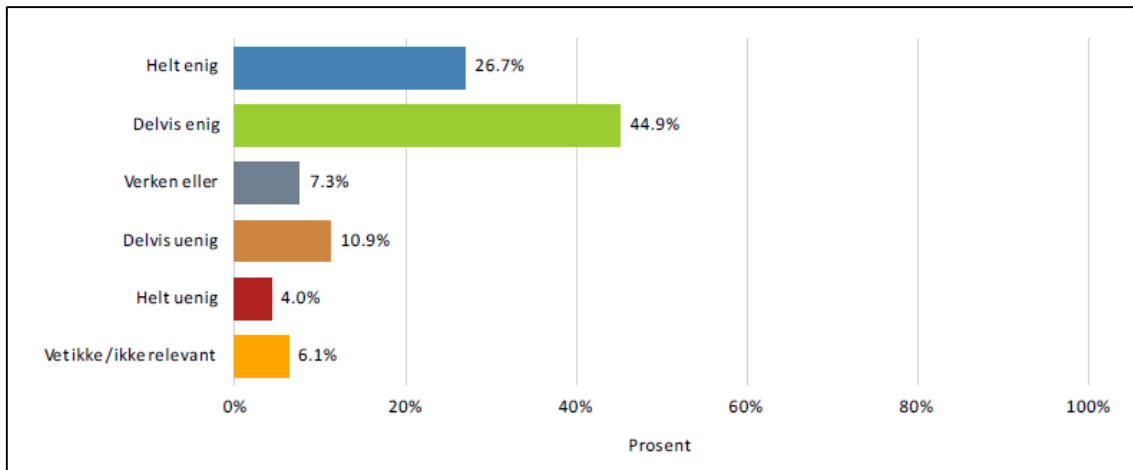
K. Veiledning – er det behov for ny veiledning eller kompetansetiltak?

Gruppering	Kommentarer
Veiledning og verktøy	For lange og tunge - blir vanskelige å oppdatere (11)
	Vannforskriftens mål versus brukermål - må få til helhetlig framstilling. Det ene kan brukes til rapportering, mens det andre brukes til kommunikasjon? (5)
	Arbeidsoppgavene på vannområdenivå må få mer fokus. (3)
	Uklarheter rundt påvirkning/deltakelse (2)
	Detaljer, stammespråk, komplisert
	Bruker for mye tid og ressurser
	For mange veiledere
	Behov for mer maler
	Veilederne har god kvalitet, og inneholder mye bra, men de har kommet vel sent. Det har hindret framdrift og ført til merarbeid og ulik praktisering i vannregionene. Særlig veilederen om sterkt modifiserte vannforekomster.
	Utfordrende «stammespråk». Vanskelig tilgjengelige og lite hensiktsmessige eller brukertilpassede.
	Veilederne er i hovedsak gode, men det må arbeides med forenklinger (mindre omfang).
	Det er mer enn nok av veiledere og føringer, og de er veldig omfattende. Det er mye materiell å sette seg inn i. Burde heller forsøkes redusert.
	Veilederne er ikke innbyrdes helt samkjørte, og ikke avklarende nok. Også noen feil og upresissheter. Til dels villedende og inneholder ikke alt de skal iht de europeiske kravene og veilederne. De kunne med fordel vært tydeligere, slik at ikke regionene jobbet ulikt. Kunne med fordel jobbet mer med veiledere, og testet dem med praktisk case.
	Veiledningen er tilpasset de som skal koordinere og utføre arbeidet, men er vanskelig tilgjengelige for folk flest.
Særlige tema som krever ny eller revidert veiledning	Kost/nytte
	Trendanalyser
	Oppdatering av karakterisering, klassifisering og overvåking.
	Kystvann og havbruk
	Oppdatere sterkt modifiserte vannforekomster
	Miljøgifter
	Leirvassdrag
	Tiltak i landbruket

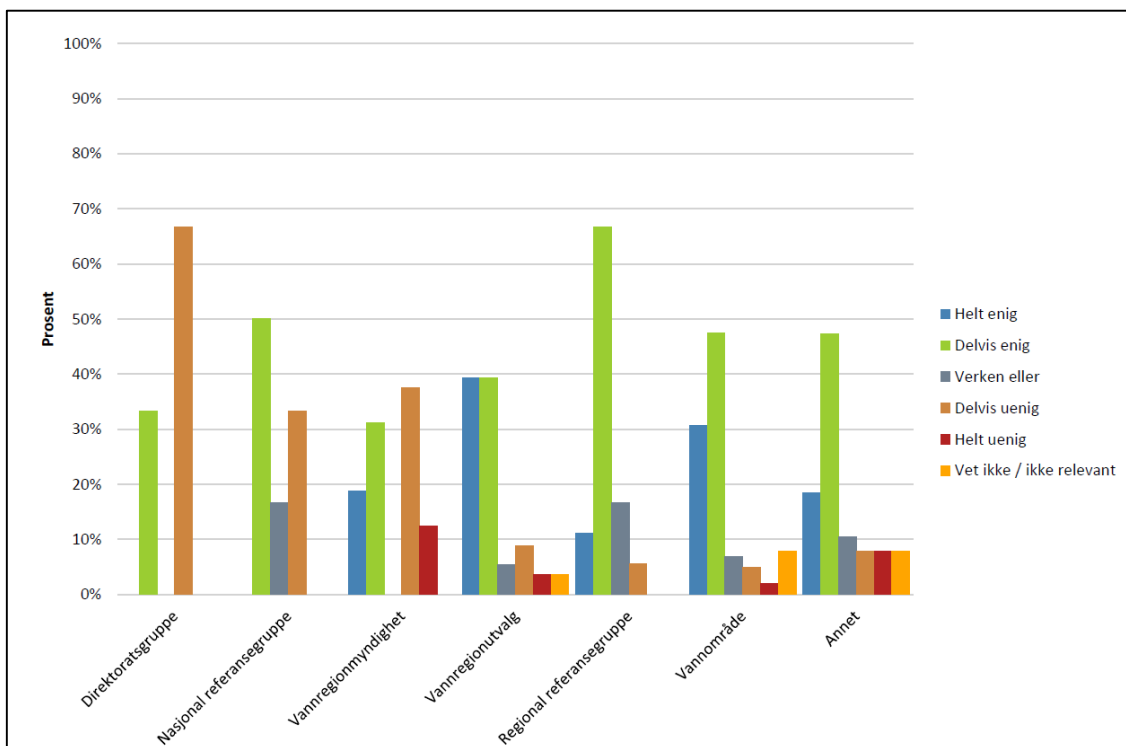
K. Veiledning – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Veiledning og verktøy	Korte og presise veiledere, evt. vedlegg og faktaark (9)
	Seminarer, kurs og opplæring (9)
	Slå sammen veiledere til en overbyggende veileder / se de i sammenheng (f.eks. karakterisering, klassifisering, overvåking) (3)
	Kostander - nytte: hvem, hva, når? (fremsnakke nytten av arbeidet, ikke bare kostnadene) (3)
	Skille miljøfaglige formkrav (maler, tabeller, kart må være med) og det regionale: planlegging, politikk, prioriteringer (3)
	Veiledning/mal for tiltaksprogram - figurer og tabeller (så blir alle like / sammenliknbare)
	Ny vurdering av planenes form og innhold, vassdrag versus vannforekomster
	Reviderte veilederne må være på plass og oppdaterte før en starter neste plansyklus, samtidig som man får med seg erfaringene fra forrige planprosess.
	Behov for enklere veiledning som legger grunnlag for oversiktlige prosesser og fokuserte plandokumenter. Steg-for-steg veiledere er bra.
	Det bør vurderes om veiledere kan slås sammen, f.eks. alt om planprosess til en veileder, og alt om karakterisering/klassifisering/overvåking til en veileder.
	Veiledning må suppleres av entydig mal med konkrete forslag til figurer og tabeller.
	I tillegg til veiledningen trengs det en enkel brosjyre som forteller hva som skjer i hvert trinn i planprosessen, og faktaark som sammenfatter hovedveilederne, rettet mot allmennhet, organisasjoner og kommuner.
	I tillegg til veiledningen må det holdes seminar og kurs, med klarere beskrivelse av hva man må og kan få til. Også om hvordan man bruker Vann-nett og Vannmiljø for de aktuelle temaene.
Diverse	Ikke glem § 12 (3)

69. Vann-Nett sikrer tilgang på miljøinformasjon for faglige institusjoner, interessegrupper, myndigheter og allmennheten

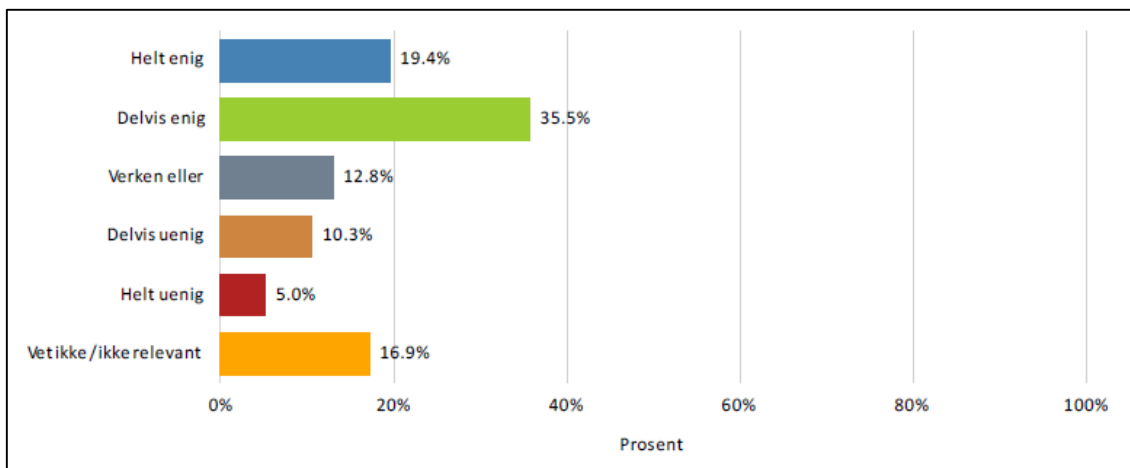

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

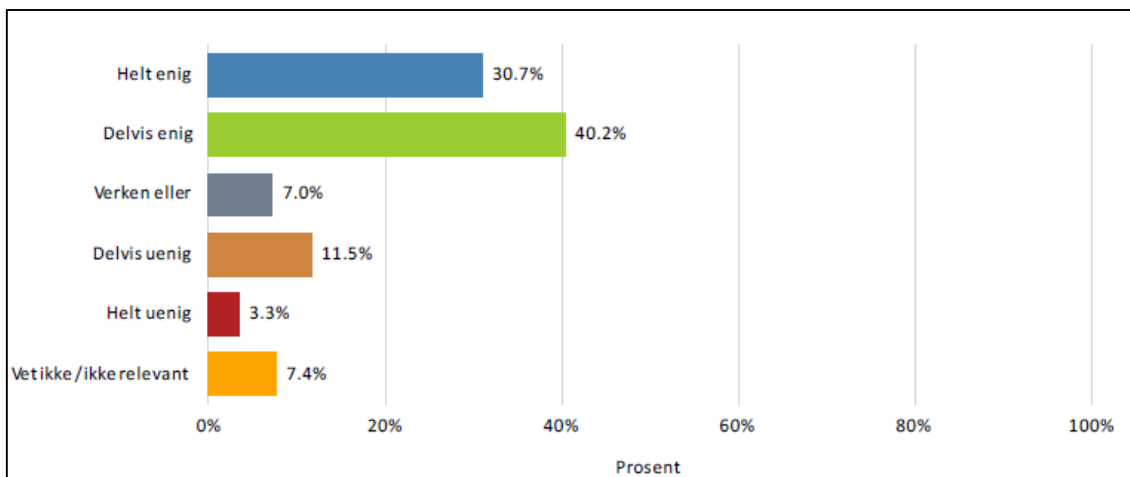
Kommentar: Spørsmålet «Vann-Nett sikrer tilgang på miljøinformasjon for faglige institusjoner, interessegrupper, myndigheter og allmennheten» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

70. Vann-Nett tilbyr muligheten å gi innspill til vannforvaltningen i forhold til deres arbeid

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

71. Vannportalen gir deg mulighet til å følge med på arbeidet med helhetlig vannforvaltning

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er mest enige i.

K. Veiledning og verktøy – utdypende kommentarer til hva som har fungert og ikke fungert

Gruppering	Kommentarer
Veiledning og verktøy (Vannportalen)	Vannportalen gir et fint rammeverk, inneholder mye nyttig og er blitt mye bedre i det siste. Den er viktig for å få ut informasjon og kunnskap. Fungerer for min bruk bra, jeg finner det jeg leter etter.
	Vannportalen er vanskelig å bruke, dårlig organisert, begrenset med informasjon og gir lite oversikt. Den er ikke oppdatert, og det er vanskelig å finne gamle dokumenter. Søkefunksjonen kan forbedres.
	Vannportalen ble tatt ned for omlegging i en kritisk periode i arbeidet. Omleggingen av vannportalen gjorde at den nå fungerer dårligere enn tidligere versjon
Veiledning og verktøy (Vann-nett)	Brukervennlighet (9)
	Oppdatert og troverdig (4)
	Vassdragsorientert (3)
	Vann-Nett er en fungerer tilfredsstillende og er et godt utgangspunkt for å samle og finne miljøinformasjon, men har høy brukerterskel, tynt kunnskapsgrunnlag og en del svakheter.
	Vann-Nett er lite brukervennlig, vanskelig å forstå, lite pedagogisk og ikke lett tilgjengelig. Søkemulighetene er for dårlig utviklet.
	Vann-Nett er omfangsrikt og detaljrikt, på bekostning av oversikt og helhetlig vurdering av vassdragene. Framstår som et rapporteringsverktøy mer enn saksbehandlingssystem for planprosessen. For omfattende for allmennheten.
	For mange feil og manglende ajourhold. Kan ikke stole på at innholdet er korrekt, kan ikke brukes ukritisk til saksbehandling. Ressursbruken på ajourhold er ikke i samsvar med nytten.
	Manglende medvirkning i utvikling av Vann-Nett fra regionalt nivå. Manglende informasjon til sektormyndigheter om endringer i data.

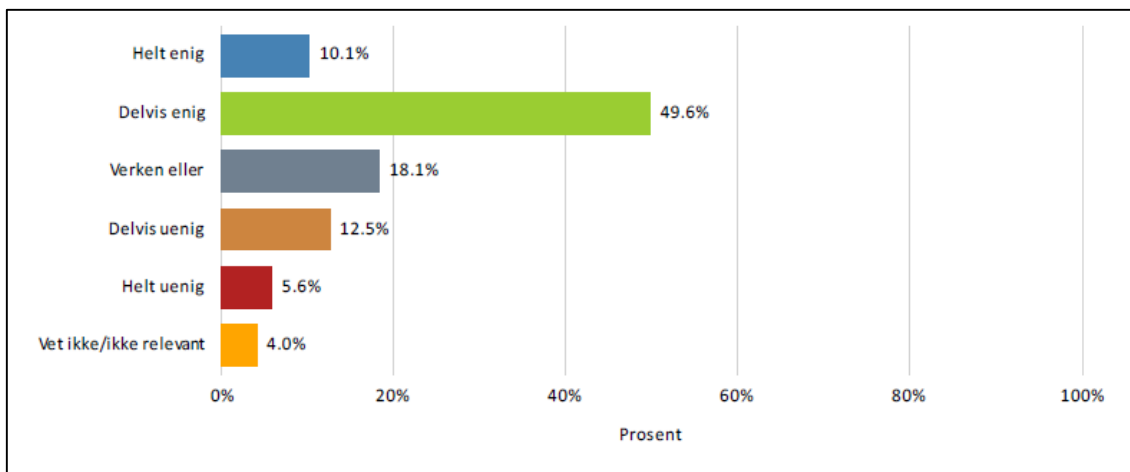
K. Veiledning og verktøy – konkrete forslag til forbedringstiltak

Gruppering	Forbedringsforslag
Veiledning og verktøy (Vannportalen)	Vannportalen må være oppdatert, og kun inneholde korrekt og godkjent informasjon.
	Vannportalen må reorganiseres slik at det blir lett å søke og finne veiledere, planer og dokumenter.
	Vannportalen bør også inneholde hva departement og direktorat arbeider med innenfor sine fagområder.
	De som jobber med vannforvaltning regionalt og lokalt bør i mye større grad involveres i utviklingen av Vannportalen.
	Vannregionene og vannområdene må prioritere utlegging av egen informasjon om arbeidet.
Veiledning og verktøy (Vann-Nett)	Kvalitetssikring og konsistenssjekk (tilstand - miljømål - tiltak) (11)
	Rendyrking av roller og ansvar (riktig forvaltningsnivå - f.eks. NVE for nasjonale vannkraftinteresser, kommunene for avløp) (5)
	Brukergrensesnittet tilpasses ytterligere for ulike brukergrupper. Innføre rullegardinmenyer og bedre, moderne søkemuligheter. Publikumsvennlig design og løsninger med tanke på kunnskapsformidling.
	Bedre opplæringsmateriell, alle som legger inn data må få opplæring i bruken. Lavterskel kurs til lokale ressurspersoner.
	Større fokus på behov lokalt (kommuner). Opplæring for kommunale saksbehandlere i hele landet.
	Må sette av tid nok til innlegging av data og vedlikehold, særlig hos vannregionmyndighet og fylkesmann. Tydeliggjøre hva som jobbes med når, hvilken status det har og forventet fremdrift.
	Mer ressurser til videreutvikling av Vann-nett. De som jobber med vannforvaltning lokalt og regionalt bør i mye større grad involveres i videre utvikling av Vann-Nett.
	Vann-Nett bør legges til rette for å kunne få til helhetlig vurdering av f.eks. miljømål og tiltak på vassdragsnivå.
	Det bør etableres en ansvarlig gruppe for å sikre personuavhengig drift over tid, for å redusere sårbarheten.

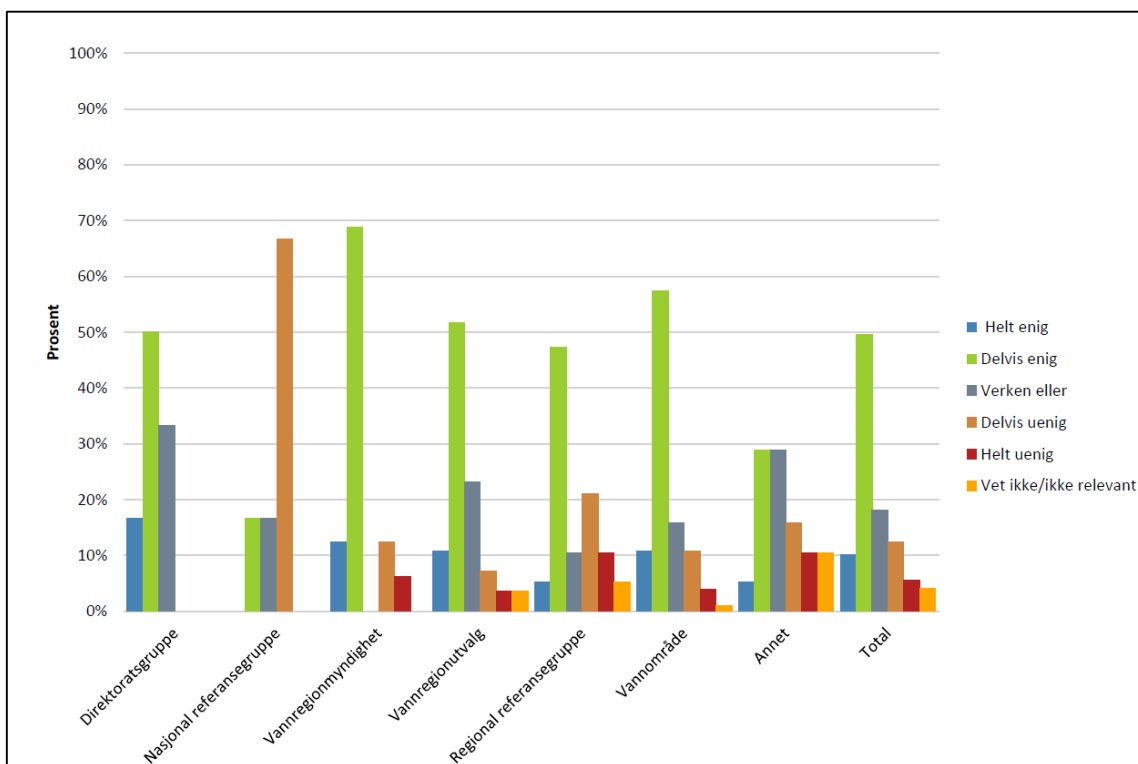
L. Samlet vurdering

Samlet vurdering om arbeidet etter vannforskriften.

75. Vi er på rett vei for å nå alle miljømålene

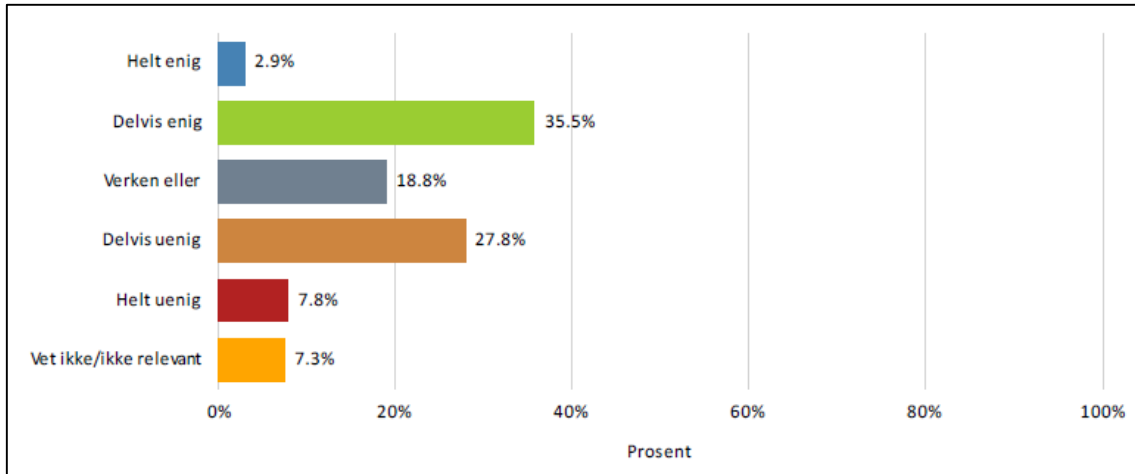

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene er middels enige i.

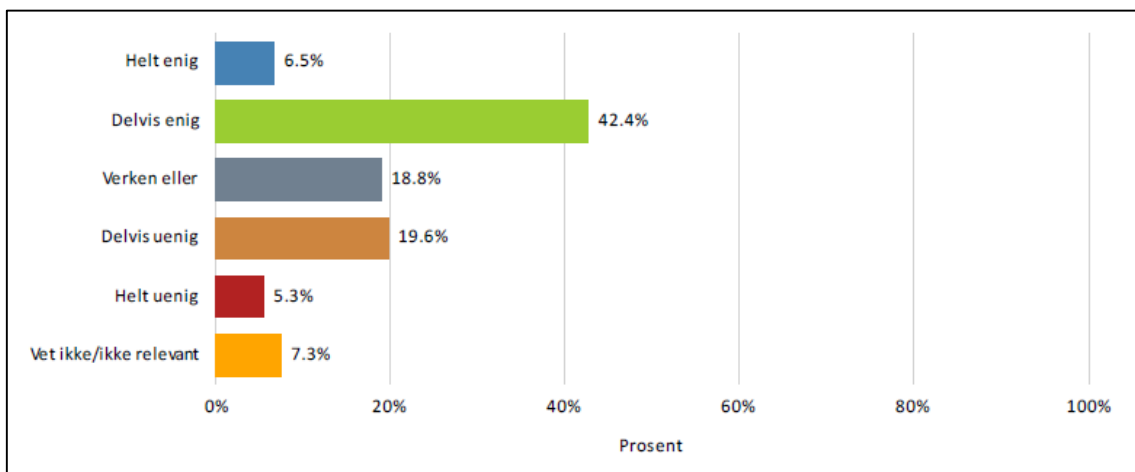
Kommentar: Spørsmålet «Vi er på rett vei for å nå alle miljømålene» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

76. Vi bruker ressursene rett i vannforvaltningen

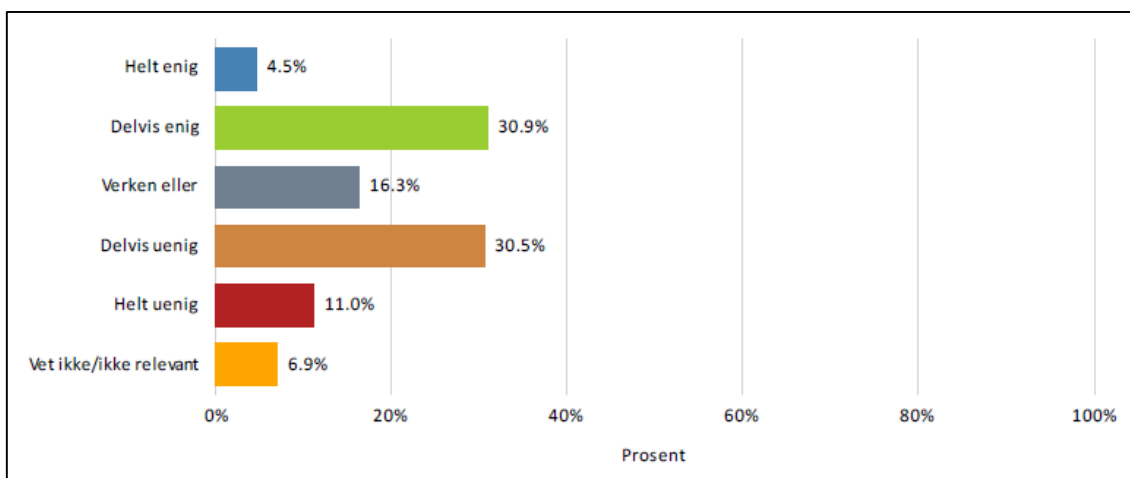
Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

77. Vi prioriterer de riktige utfordringene i vannforvaltningen

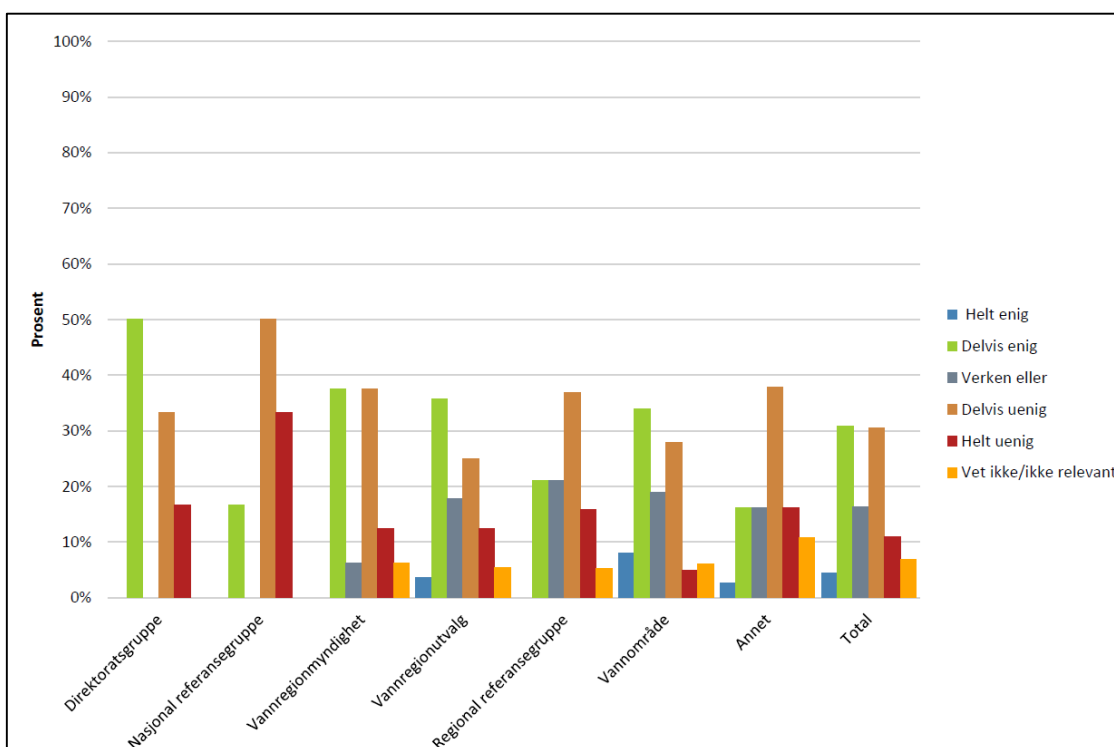

Kommentar: I en relativ rangering hører dette utsagnet til den tredjedelen av utsagn som respondentene har delt syn på.

78. Alle de ulike aktivitetene og aktørene i vannforvaltningen trekker i samme retning og bidrar til måloppnåelse for vannforskriften

Kommentar: Dette er ett av de to utsagnene der respondentene er mer uenige enn enige.

Kommentar: Spørsmålet «Alle de ulike aktivitetene og aktørene i vannforvaltningen trekker i samme retning og bidrar til måloppnåelse for vannforskriften» er kryssreferert med «På hvilken arena deltar du?».

L. Samlet vurdering – kommentarer til påstandene over

Gruppering	Trusler
Overordnet	Det vi alltid være en lang vei frem for å nå ambisiøse miljømål. I all hovedsak er det gjort en svært stor og god jobb. Mye positivt på gang, og forbedring fra pilotperioden. Tror vi er på rett vei, men endring går seint, og det vil først vise seg dersom tiltak blir satt ut i live
	Stort sprik mellom ønsket måloppnåelse, foreslåtte tiltak og faktisk gjennomføring. Opplever at det skjer svært lite. Er målene for ambisiøse når ressursene til tiltaksgjennomføring er så beskjedne og virkemidler mangler? Målsettinger må være realistiske og operasjonelle
Statlig styring	Uklar styring og manglende prioritering reduserer verdien av arbeidet. Viktig med politisk engasjement og avklaring av målkonflikter på nasjonalt nivå
	Mye ressurser er brukt på interessekonflikter om kraftproduksjon vs. miljøtilstand i regulerte vassdrag, og påvirkning fra akvakultur på ville fiskebestander. For mye prinsippdiskusjoner. Manglende avklaringer og sene/uklare føringer gir omkamper regionalt og lokalt
Ressurser	Store finansieringsbehov, særlig til bedre kunnskapsgrunnlag og til iverksetting av konkrete tiltak og oppfølging av disse. Til nå har ressurser gått til karakterisering, prosess, rapportering og planlegging
	Ressursbruken står ikke i forhold til det man har klart å oppnå. Det er brukt mye ressurser på detaljer i stedet for de store linjene. Det er brukt ressurser på møter og informasjon uten framgang i viktige sektorer. Det er brukt betydelige ressurser på vann-nett uten at informasjonen som skal inn er adekvat
Organisering	Gode prosesser ser ut til å gjøre underverker, samarbeidet har blitt bedre. Men ikke alle aktører trekker i samme retning, noen har ennå lojalitet til bransjer og ikke til felles mål
	Prosessene nasjonalt og regionalt har blitt tunge og omfattende. Forenkling bør vurderes. Viktig at det ikke blir for mye byråkrati. Vannforskriften har komplisert et arbeid som kunne være gjort på en helt annen måte. Det kan hende man hadde fått bedre vannmiljø med mer handling og ikke bare dokumentproduksjon, altså mer fokus på direkte tiltak der man har tilstrekkelig kunnskap
	Vannregionen er veldig stor, arbeidet må skje lokalt i vannområde/vassdrag. Det har vært en lærerik og god prosess i vannområdene. Vannområdeorganiseringen blir viktig fremover for å nå målene
Planarbeidet	Mangler i kunnskapsgrunnlaget, inkludert om kostnader og effekter av tiltak hindrer tiltaksgjennomføring om måloppnåelse
	Felles prioritering på tvers av kommuner i vannområdene, og på tvers av sektormyndigheter, er ennå ikke god nok. Må bli flinkere til å prioritere enkelt områder
	Planarbeidet mangler vurdering ift noen av de viktigste miljøutfordringene (akvakultur, klimaendring). At ikke alle påvirkninger er inkludert gir mistillit i arbeidet
Informasjon og medvirkning	Ikke mulig å trenge gjennom fagsjargonger og detaljer. Folk flest har gitt opp å følge med. Ikke egnet for politiske beslutninger

L. Samlet vurdering – dette anser jeg for å være styrkene med vannforvaltning/vannforskriften i dag

Gruppering	Styrker
Overordnet	Vannforskriften er i utgangspunktet en god grunnide og et veldig bra opplegg: Overordnet rammeverk med like krav i hele Europa, intensjon om helhetlig fokus på vann, samle alle aktørene om felles mål, og evaluere måloppnåelse hvert sjette år. At vi i det hele tatt har fått i gang arbeidet er positivt.
	Vannkvalitet på dagsorden. Økt bevissthet om viktigheten av godt vannmiljø, og vannets betydning i natur og samfunn. Økt oppmerksomhet på miljøproblemer i vann og at vannkvaliteten skal sikres for framtiden.
	Tydelige og konkrete rammer og mål om god økologisk tilstand, tilpasset vannforekomstene. Alle statlige, fylkeskommunale og kommunale etater har de samme miljømålene.
Helhetlig vannforvaltning	Helhetlig fokus styrker vannmiljøet sammenliknet med en sektorvis behandling. Helhetlig påvirkningsanalyse sikrer at alle påvirkere i et område sees i sammenheng og må bidra, og at man kan tenke kostnadseffektivitet på tvers.
	Helhetlig forvaltning av nedbørfelt/vassdrag på tvers av fylkes- og kommunegrenser.
Samordning	Kommunikasjon og samarbeid på tvers av sektorer, forvaltningsnivåer, og mellom administrasjon og politikere, for at alle skal bidra mot felles mål og samordning av tiltak for vannmiljøet.
	Samarbeidsarenaer som plattform for koordinering, erfaringsutveksling, og kompetanseoverføring. Større forståelse på tvers av sektorene. Innsats i en sektor inspirerer de andre sektorene.
	At alle sektormyndigheter involveres og forpliktes i arbeidet, og må jobbe med miljømål og tiltak innen egen felt.
Kunnskapsgrunnlaget	Økt og mer enhetlig kunnskapsgrunnlag, bedre oversikt og bevisstgjøring. Aldri før har vi hatt en slik systematisk gjennomgang av tilstanden og utfordringene i vannet vårt.
	Bedre grunnlag for kunnskaps- og økosystembasert forvaltning med fastsettelse av miljømål, planlegging og prioritering av tiltak.
Organisering og prosess	Det viktigste med vannforskriften er at det utarbeides helhetlige forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer hvert 6. år. At disse er forankret i PBL sikrer helhet og politisk styring, og gir legitimitet til oppfølgingen og sikrer måloppnåelse.
	Godt organisert med fylkeskommuner som dedikerte, flinke og kompetente vannregionmyndigheter. Gode prosesser mellom myndigheter som bidrar konstruktivt lokalt, regionalt og nasjonalt.
	Vannområder med kompetente prosjektledere, legger grunnlag for økt interkommunalt samarbeid og engasjerer og bevisstgjør politikere. Mye positivt er oppnådd lokalt, bl.a. lokale faggrupper, tiltaksanalyser på tvers av sektorer.
Medvirkning	Medvirkning regionalt og lokalt. Vannforskriften åpner for gode, demokratiske prosesser. Forståelsen av betydningen av helhetlig vannforvaltning begynner å feste seg hos interessegrupper lokalt og regionalt. Lett å skape engasjement.
Verktøy	Fantastisk å få en database som Vann-nett der all tilgjengelig informasjon om vannet vårt er samlet.

L. Samlet vurdering – dette anser jeg for å være svakheter ved vannforvaltning/vannforskriften i dag

Gruppering	Svakheter
Statlig styring	Mangler helhetlig, nasjonal satsing og politisk forankring (10) (ressurser og forpliktelse til oppfølging i statlige etater, virkemidler og passering av ansvar).
	Business as usual (3)
	Ulik involvering/engasjement mellom aktører - ulik forankring oppover i systemet (1)
	Sterk sektortankegang
	For sektorisert, fragmentert virkemiddelbruk
	Vannforvaltningen er fremdeles alt for sektorisert/fragmentert. Tilfeldig hvordan ulike sektormyndigheter følger opp sine forpliktelser, ikke alle viser vilje til å samarbeide og trekke sammen.
	Fremdeles uavklarte mål- og interessekonflikter på nasjonalt plan, som gjør det vanskelig å samkjøre seg på regionalt og lokalt nivå.
	Avveining av nasjonale hensyn og prioritering mellom sektorer er ikke løst godt nok.
	Svakt regelverk. Ingen mulighet til å pålegge målrettede tiltak i alle sektorer. Ingen sanksjonsmuligheter dersom miljømål ikke nås.
	Enkelte ressurssterke sektors påvirkning er lite hensyntatt eller utelatt, bl.a. vannkraft, havbruk, gruvevirksomhet, større industri, kommersielt interessante arter.
Ressurser	Mangel på ressurser til koordinering/prosess og stillinger i vannområdene
	Mangel på ressurser til kunnskapsinnhenting (kartlegging og overvåking)
	Mangel på ressurser til gjennomføring av tiltak (måloppnåelse)
Organisering	Tunge og kompliserte planprosesser på alle nivå - for byråkratisk (3)
	Stort og krevende arbeid, byråkratisk organisering, tungroddede prosesser. Veien fra oppstart til tiltak tar lang tid, man bruker mye ressurser før en kommer til saken.
	Innfløkt organisering med mange myndigheter, vannregionutvalg og vannområder. Spredt ansvar, mange kokker og mye søl, ender med pulverisering av ansvar.
	Underbemanning hos mange sektormyndighet som burde være involvert i vesentlig grad, og deltatt i alle vannregioner og vannområder.
	Svak koordinering og for lite sentral styring gjør at planene blir forskjellige med hensyn til innhold og ambisjonsnivå.
	PBL og fylkeskommunale prosesser, med fylkeskommunen som VRM har ikke lykkes helt. FK har lite miljø- og gjennomføringskompetanse eller kjennskap til kommunenes utfordringer.

Planarbeidet	Avgrensing og mangel på prioriteringer (10)
	Bruk av kunnskap
	Detaljer vs. store linjer
	Kunnskapsgrunnlaget er ikke godt nok ift påvirkning, årsak, sammenheng. Miljømål og tiltak fastsettes på svakt grunnlag (synsing). Medfører usikker realisme i planene, og risiko for å gjennomføre kostbare tiltak på feil grunnlag.
	For teoretisk og ambisiøst. Man har ikke prioritert det som er viktigst, men prøver å ta alt på en gang. Mye tid brukt på «uvesentlige spørsmål».
	Mangel på oppmerksomhet, tid og ressurser i kommunene (særlig i de små), det er her mange av tiltakene må gjøres.
Informasjon og medvirkning	Omfanget gjør innsyn, oversikt og forståelse tilnærmet umulig. For komplisert og detaljert, med stammespråk i begrepsbruk. Dette hemmer engasjementet og gjør det vanskelig for politikere å sette seg inn i, og vanskelig å få med frivillig sektor.
Veiledning og verktøy	Manglende verktøy, dårlige IKT-verktøy, manglende verktøy for kost-nyttevurderinger.
	Uklart og dårlig veiledningsmateriell, veiledere har kommet for sent, utvikling av veiledere og beslutninger tar for lang tid.

**L. Samlet vurdering – dette mener jeg kan være
forbedringsmuligheter/potensial til vannforvaltning/vannforskriften**

Gruppering	Muligheter/potensial
Statlig styring	Heve seg over sektortankegangen, f.eks. i Direktoratgruppen (9)
	Samstyre: mer sektorovergripende arbeid med virkemidler (5)
	Statlig melding om vann? (koordinering) (2)
	Bedre forankring og samordning hos statlige myndigheter, slik at alle disse går i takt og følger opp med virkemidler for måloppnåelse (f.eks. nasjonal handlingsplan for vannmiljø)
	Klarere statlig styring, med tydeligere nasjonale føringer og retningslinjer
	Nødvendige avklaringer av overordnede målkonflikter, juss og ift ESA
Ressurser	Mer ressurser til undersøkelser (kunnskapsbygging)
	Mer ressurser til miljøtiltak
	Mer ressurser til kommunene
Organisering	Klargjøre hvem som har ansvar for hva, og hva som forventes. Tydeligere rolledeling mellom stat, fylke og kommune
	Konsolidere stillingene og styrke kompetansen til koordinatore i vannområder/vassdrag. Disse samordner mellom kommuner og andre myndigheter i arbeidet med tiltaksanalyser, og stimulerer tiltaksgjennomføringen
	Lokal forankring og medvirkning, ta kommunene mer med på råd
	Styrket koordinering fra VRM, som følger opp vannområder og koordinatore nærmere, og sikrer lik gjennomføring på tvers av vannområder og regioner
Planarbeidet	Prioritere etter tema eller geografisk område - allokering av midler (5)
	For stort detaljfokus - mer fokus på de store linjene (1)
	Utnytte virkemidlene som finnes bedre (1)
	Forenkling av planprosessen - bruke ressursene «mer rett», færre vannområder/vannregioner? (1)
	Enklere prosess, enklere planarbeid, enklere dokumenter
	Klar og tydelig framdriftsplan (inkludert forutsigbar medvirkningsplan) for neste planperiode (2016-2021)
	Bedre undersøkelser vil gi bedre kunnskapsgrunnlag for vurdering av kost/nytte, bedre tiltak og bedre måloppnåelse
	Arbeidet er mer konkret og handlingsrettet, får ting til å skje i vannområdene, viser konkrete og gode resultater, og med konsekvenser ved manglende oppfølging
	Klarere prioritering av de viktigste og mest kostnadseffektive tiltakene først: hovedsatsinger og vannområder som har størst utfordringer
	Enklere tiltaksanalyse og iverksetting av tiltak, med bedre deltakelse fra sektormyndigheter på standardkostander for tiltak, kost-nytte, ansvar og finansiering

Informasjon og medvirkning	Framsnakke arbeidet og spisse budskapet: Hva er det vi holder på med her? (4)
	Mer medvirkning og deltakelse med bedre møteplasser for alle interessenter, slik at forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer er forankret hos alle interessenter og sektorer
	Vann og vannforvaltning kommer høyt opp i folks bevissthet ved å bruke media og blogg, samt folkevalgtopplæring lokalt og regionalt
	Gjøre dokumentene enklere å forstå, og utarbeide kortfattede sammendrag der hovedutfordringer og muligheter i hvert vannområde/vassdrag kommer fram
Veiledning og verktøy	Kunnskap må deles i felles portaler og verktøy
	Enklere og bedre verktøy og veiledning, som kommer i tide, med standard maler som alle kan bruke (mindre rom for skjønn)

L. Samlet vurdering – dette anser jeg for å være trusler mot en vellykket gjennomføring av vannforvaltning/vannforskriften

Gruppering	Trusler
Overordnet	For høyt ambisjonsnivå, urealistiske planer (særlig ift ressurser)
	Manglende konkrete resultater (at arbeidet ikke gir resultater)
Statlig styring	Vedvarende uavklarte spørsmål (målkonflikter) på sentralt hold ift landbruk, vannkraft, gruver
	Svak involvering, eierskap og oppfølging fra sektormyndigheter og kommuner («business as usual» eller manglende vilje)
	Resurssterke næringsinteresser går foran hensynet til vannressurser (gir følelse av at «det ikke nytter»)
Ressurser	Manglende finansiering av overvåking (gir for dårlig kunnskapsgrunnlag)
	Manglende finansiering av tiltaksgjennomføring (slik at miljømål ikke nås)
	Manglende finansiering av prosess og bemanning (man mister kompetansen hos prosjektledere i vannområdene)
Organisering	Utydelige prosesser, roller og ansvar ikke avklart
Planarbeidet	For dårlig kunnskapsgrunnlag (for å legitimere tiltaksgjennomføring)
	Oppleveres som en byråkratisk/akademisk øvelse («papierplan» som blir lagt i en skuff)
	For komplisert og detaljert («ugjennomtrengelige planer»)
Informasjon og medvirkning	Vann er ikke i fokus: Manglende synlighet og kommunikasjon, for lite involvering av presse og publikum

